

iki başlangıç

Paris Komünü proletaryanın bağımsız bir güç olarak tarihe girişini simgeler. İki aylık bir zaman zarfında aldığı kararları doğru dürüst uygulama imkanı bile bulamasa da kendinden sonraki bütün işçi sınıfı ve halk devrimlerine ilham kaynağı oldu. Paris Komünü ile açılan kapı Rus devrimi ile yepyeni bir boyut kazandı.

Roja Devrimi ile açılan kapı da yeni sıçramalara vesile olacak.

Elbette bu kendiliğinden olmayacak, işçi sınıfı ve tüm ezilenlerle birleşmiş devrimci iradesi ile gerçekleşecek.

Komün ancak başka komünlerin gerçekleşmesiyle ayakta durabilir. Rojava da ancak yeni Rojavalarla ayakta kalabilir.

Paris Komünü Rojava Devrimi'nde yeniden hayat buluyor. Onun yanında durmak, onu sahplenmek, onun için savaşmak, onun açtığı yoldan yeni Rojavalılar yaratmak ve dünya devrimine yürümek her sosyalistin görevidir.

Roja Devrimi yeni bir başlangıç yapmanın mümkün olduğunu gösterdi, tıpkı Paris Komünü gibi. Gerisi komünist devrimcilere kalmış tıpkı Komün'ün izinde Ekim Devrimini yaratanlar gibi...

marksist teori

Sayı 14 ❖ Mart-Nisan 2015

marksist teori

Sayı: 14 ❖ Mart-Nisan 2015 ❖ 7.50 TL

Devrimci Zor ve Öz Savunma

Marksist Teori

14

Mart/Nisan
2015

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Alper Kaba
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Alper Kaba
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Cami Sokak Birlik Apt. No: 8/10 Aksaray/İstanbul
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212)529 06 75
e-posta: marksisteori@gmail.com
Web sitesi: www.marksisteori.com
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Songül Akbay 1600206

İçindekiler

5 | GÜNDEM

11 | Devrimci Zor Ve Halkın Öz Savunması
Ferat Deniz

25 | Paris Komünü'nden Rojava Devrimi'ne
Arif Çelebi

35 | Mücadele Biçimleri Ve Örgüt Sorununda
Komünist Öncü

43 | Kiev Darbesi Ve
Doğu'da Halk Ayaklanması
Yücel Yıldırım

55 | Kim Hazırsa O Kazanır
Bosna-Hersek Partiya Rada İle Röportaj
Röportaj: Deniz Serkan

63 | Soykırım Ve Yüzleşme
Ziya Ulusoy

73 | Cins Bilinci Ve Sınıf Bilinci
Sema Duru Boran

Gündem

Kadın İsyanı

Özgecan Aslan'ın üç erkek tarafından tecavüz edilerek katledilmesi, taciz, tecavüz, dayak, işkence ve katliamda en vahşi biçimlerini bulan kadına yönelik şiddete karşı; failleri koruyan yasal sisteme, bu insanlık suçlarını meşrulaştıran medya ve ideolojik aygıtlara, kadın düşmanı söylem ve eylemleriyle AKP ve sömürgeci faşist devlette karşı; erkek egemen zihniyetin tek tek erkeklerin eylem ve sözlerindeki tüm yansımalarına karşı birikmiş, kadın hareketinin, kadın örgütlenmelerinin mücadeleleriyle mayalanarak başka bir düzeye geçişe hazırlanmış büyük kadın öfkesi ve kinini kabından taşıyarak, bir kadın isyanının patlak vermesine yol açtı.

Özgecan Aslan isyanı, kadın özgürlük mücadelesinin yeni bir dönemini ifade ediyor. Kadına yönelik şiddet, aile, sermaye kurumları

ve devlet eliyle yürütülen bir toplumsal savaş hali olarak sürerken, gelişen kadın isyanı dalgasıyla birlikte, sorunun sadece öncüler değil, kitleler düzeyinde de, kişisel değil toplumsal bir sorun olarak kavrandığı yepyeni bir aşamaya geçildi.

Bunun göstergelerinden ilki, hareketin yaygınlığı, genişliği ve kadın hareketinin gelip dayanmış bulunduğu kiteselleşme eşliğini sıçramalı biçimde aşmasıdır. Özgecan eylemleri, çok sayıda kent ve ilçeye yayılmış, toplam katılım yüzbinleri bulmuştur.

İkincisi, isyanın toplumsal meşruiyeti ve toplumsal yönlendiricilik gücüdür. Hareket, tüm partileri, sendikal konfederasyonlardan yöre derneklerine kadar tüm kitle örgütlerini, medyadan spor klüplerine kadar tüm kurumları tutum almaya zorluyor. Erkek egemenliğini üretmekten en fazla sorumlu olan mensuplarının bir kısmı da dahil,

6 ❖ Marksist Teori 14

gazeteciler gazetecilere, sanatçılar sanatçılara buradan yaklaşım belirlemek, saflaşmak zorunda kalıyor. Büyüyen bu isyan, elbette tüm toplumu ikna edemiyor, ama tüm toplumu, kendi koyduğu ölçülere uymaya zorluyor, tüm toplumu bu temelde saflaştırıyor.

Üçüncüsü, hareket kendi siyasal öznelerini de başka bir duruma, başka bir eylem tarzına, başka bir yaklaşıma ve tartışmaya zorluyor. Bugüne kadar kadına yönelik şiddete karşı toplumsal eylemin, teoride ve pratikte en ön safında duran, bugünkü isyanın önkoşullarının mimarı olan kadın örgütlenmeleri, şimdi bu hareketin ihtiyaçlarını, taleplerini, eylem düzeyini yanıtlayacak bir teorik ve pratik yönelime girmezse, bu hareket tarafından aşılıp geçilmeye mahkum.

Dördüncüsü, hareket içinde hem kendiliğinden kitlelerin, hem siyasi öznelerin, özsavunma sorunuyla ilişkileneş biçimidir. Eylemlerde yükselen, “olmazsa silahlanınız!” haykırışı, kadın örgütlenmelerinin en zayıf olduğu ilçelerde dahi erkek egemen tutumların eylemlerden zor yoluyla dışlanması, bu arayışın kendiliğinden biçimlerini; “meşru müdafaa” hakkının yasal düzenlemeye kavuşturulması talebi, Ankara’da Kızıl Sopalılar iradesi, Amed’de kadın özsavunma güçleri oluşturma kararı, örgütlü biçimlerini ifade ediyor. Kadın hareketinin siyasal özneleri içinde, sorunu kavrayış ve hazırlık düzeyi daha güçlü olan iki kuvvet, Rojava’nın doruk noktasını

oluşturduğu birikimiyle Kürt kadın hareketi ve henüz isyan patlak vermeden önce Kızıl Sopalılar pratiğini yaygınlaştırmaya başlayan sosyalist kadınlar öncü duruşlarıyla öne çıkıyor. Özsavunma sorununun kadın özgürlük hareketi içinde belirginleşen rengi, onun siyasallaşma düzeyini, sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı mücadelede ne kadar güçlü ve yıkıcı bir toplumsal dinamik olabileceğini açıkça gösteriyor. Toplumsal mücadelenin tüm bölüklerinde gelişen özsavunma eğiliminin, hem bir ürünü, hem bir öncüsü olarak gelişeceğine işaret ediyor.

Yeni Devlet Terörü Yasası Ve Savaş Hazırlıkları

AKP, yeni faşist devlet terörü yasasıyla hem Türkiye’de Haziran Ayaklanmasıyla yeni bir düzeye geçen işçilerin ve ezilenlerin mücadelelerine, hem de Rojava Devrimi ve Kürt ulusal mücadelesine yönelik savaş hazırlıklarını sürdürüyor. Bu halka saldırı yasasının temel işlevi olarak gözaltı, tutuklama, yargısız infazla kitle mücadelesinin öncülerini tasfiye etme, işçi ve ezilenlerin uyanış halindeki kesimlerini devlet terörüyle yıldırma ve korkutma koşullarını güçlendirmek amaçlanıyor.

AKP’nin yer yer özel örgütlenmiş, yer yer “esnaf da yeri geldiğinde polis olmalı” yaklaşımında ifade bulan gevşek tarzda örgütlenmiş dinci faşist milis güçleri, savaş hazırlıklarının bir diğer eksenini

oluşturuyor. Eylemci öğrencilere, grevci işçilere, Rojava ile dayanışma eylemlerine saldıran, 6-8 Ekim serhildanında tüm gövdesiyle boy gösteren bu dinci faşist milis hazırlığı, bu cenahtan bir esnaf tarafından gazeteci Nuh Köklü'nün katledilmesiyle bir kez daha görünür hale geldi.

Bu hazırlıklar, Özgecan cinayeti sonrasında büyük bir fırsatçılıkla gündeme getirilen idam tartışmalarında olduğu gibi, her olanağın, faşist rejimi güçlendiren yasal düzenlemeler yapılması veya gelecek adımlar için toplumsal psikolojinin hazırlanması amacıyla kullanılması hamleleriyle tamamlanıyor.

Görüşmeden müzakereye geçmek için her yolu deneyen, müzakereleri kabul ettim dedikten sonra da yeni yöntemlerle oyalama stratejisini sürdüren AKP'nin, görüşme-müzakere sürecine yönelik temel hareket hattının, Türk halkının beklentilerini kullanma, Kürt halkını yatıştırarak çıkışlarla seçim sürecine kadar oyalama, seçimlerden sonra yapmayı planladığı saldırgan stratejik hamleler için bugünden yasal zemin oluşturma olduğu, yeni devlet terörü yasası tartışmalarının tıkanmasıyla daha da belirginleşti.

Halka saldırı yasasını Meclis'te açık fiziki saldırı halini alan bir bastırıcılıkla geçirmeye çalıştığı aynı günlerde, büyük bir utanmazlıkla, bu yasanın görüşme süreciyle ilgili olmadığını iddia ederek beklentiler yaymaya çalıştı. Devlet terörü paketinin, Cizre kuşatması örneğinde

şimdiden pratikleştiği gibi, dolaysız biçimde Kürdistan için tam bir sıkıyönetim ve savaş hazırlığı paketi olduğu gerçeği bir yana, Türkiye'de demokratik hakların gaspedildiği, polis eliyle faşist devlet terörünün tırmandırıldığı koşullarda Kürdistan'da ulusal demokratik taleplerin kabulüne dayalı bir barış anlaşmasının sözünün bile edilemeyeceği, coğrafyamızın, halklarımızın defalarca kez özdeneyimleriyle tanık olduğu bir gerçeğidir.

Her iki taraf da, bu yazının hazırlandığı günlerde kritik bir aşamaya girmiş bulunan görüşme sürecini, en nihayetinde mücadele biçimlerinden biri olarak görüyor ve seçimlere ve seçim sonrasında şiddetlenecek olan savaşıma hazırlık olarak da değerlendiriyor. AKP, sömürgeci faşist boyunduruğu sürdürmenin, Kürt ulusal güçleri ise ulusal demokratik hakları ve demokratik dönüşüm saflarını genişletmenin koşullarını hazırlamaya çalışıyor. Kürt ulusal güçlerinin, aslında faşist sömürgeci rejimin çözülmesini zorunlu kılan talepleri ve/veya şartları ile AKP'nin, iptali talep edilen antiterör yasasına karşılık geçirmeye çalıştığı, faşist sömürgeci rejimin daha da tahkim edilmesi anlamına gelen yeni devlet terörü yasası paketi, bunun göstergesi oluyor. Görüşme/müzakere süreci ve burada tarafların aldığı tutumlar seçim sonuçları üzerinde rol oynayacak etkenlerden biri olacağı gibi, aynı güç biriktirme ve hazırlığın bir eksenini olan seçimlerin

sonuçları da gerek burjuvazinin ve özelde AKP hükümetinin, gerekse Kürt ulusal demokratik güçlerinin görüşme/müzakere sürecindeki konumunu ve bu sürecin ne yönde ilerleyip ilerlemeyeceğini belirleyecek önemli bir faktör olacaktır.

Seçimler Ve Büyüyen Toplumsal Saflaşma

Haziran Ayaklanması, Berkin Elvan uğurlaması, Çankaya seçimlerinde HDP'nin büyük oy sıçraması, işçi sınıfının grev ve işgalleri, Kobane Direnişi'nin sahiplenilmesi ek-seninde gelişen 6-8 Ekim serhildanı ve sürmekte olan kadın isyanı, halklarımızın daha büyük bir mücadele isteğinin birer ifadesi, devrimci durumun kendisini çeşitli biçimlerde yansıması olarak, siyasal öncülerin önüne büyük gelişme olanakları seriyor.

Son iki ay yine, işçilerin ve ezilenlerin mücadele gündemleriyle damgalandı. Demokratik hakları için kitlesel miting ve boykot araçlarıyla eylem düzeyini yükselten Alevi hareketi, metal işçilerinin grevi ve faşist grev yasağı karşısında geliştirdikleri eylemler ile tekil ve parçalı da olsa sayısız işyerinde süregiden direnişler, Özgecan Aslan'ın katledilmesiyle patlayan kadın isyanı, büyük bir toplumsal saflaşma sürecinin, ezilenler cephesindeki en güçlü yansımalarını oluşturdu. Kobanê Direnişi'nin zaferle taçlanması, ezilenler cephesinde başarıma duygusunun, zafer inancının gelişiminde kuşkusuz

büyük bir etken oldu ve olacak. Kobanê ve tüm Rojava'da devrimin savunulması görevi sürerken, yeni bir toplumun inşası ve bu inşa mücadelesiyle dayanışma da toplumsal mücadelenin ana gündemlerinden biri olmayı sürdürecektir.

Geçtiğimiz iki ayda aynılar aynı safta toplanmayı, ezenin safında nefret, baskı, cinayet ve katliamlar, ezilenlerin safında birleşik mücadele, farklılıkların birbirini tamamlaması, dayanışma değerleri birikmeyi sürdürdü.

Özgecan Aslan tecavüz ve cinayetinin faili olan kadın katillerinin, Kürdistan'da, Amed il tabelasının altında ülkücü faşistlere ait işaretlerle resimleri açığa çıkarken, Nuh Köklü'yü katleden dinci faşistin, aile içi şiddetten sabıkası olduğu öğreniliyor. Aynı gün kadına yönelik şiddet, devlet terörü yasaının tartışılmasında boygösteriyor. Böylece kadın mücadelesi Kürdistan'a, halka saldırı yasağı kadın düşmanlığına, gazeteci katliamı "aile içi" şiddete bağlanıyor.

Sınıf mücadelesi üç parti ve üç program; a) AKP'nin temsil ettiği iflas etmiş sınırlı değişim ve bu temelde burjuva sömürgeci faşist rejimi tahkim etme programı b) kendilerine ulusalcı diyen burjuva milliyetçi cephe ve onun AKP öncesi düzen programı ile, c) ilerici, devrimci, demokratik kesimlerin demokratik halkçı temelde değişim programı etrafında gelişiyor.

CHP'nin merkezinde durduğu, kendisini ulusalcı olarak tanımla-

yan burjuva milliyetçi faşist cephe, burjuvazinin etki gücü kırılmış kesimlerinin bütün artıklarını da toparlayarak, AKP politikaları karşısında büyüyen toplumsal öfkeyi ve genişleyen ilerici demokratik tabanı, “cumhuriyetin değerlerini koruma” ve AKP öncesi sömürgeci faşist yapılanmayı ve hegemonya dizilimini geri getirme eksenli gerici faşist programına kazanmaya çalışıyor. AKP karşıtlığını bu yönde derinleştirerek, en pespaye şoven söylemlerini ilerici değerler gibi sunuyor.

Devrimci demokratik cepheyi oluşturan tüm devrimci, ilerici, demokratik, antifaşist, feminist, antişovenist güçlerin, toplumun tüm ilerici birikimini üçüncü bir program etrafında saflaştırıp birleştirmesi gerekiyor. Burada kırılma hattını, salt AKP karşıtlığı ekseninde ilerici söylem ve eylem geliştirme pratiği ve buna dayalı CHP ile ittifak arayışları oluşturuyor. Bu tehlikeli yaklaşım, burjuva milliyetçi cephenin, demokrat aydınları, bireyleri ve Birleşik Hazeran Hareketi gibi akımları devrimci demokratik cepheden tek tek kopararak gerici programına yedekleme stratejisine hizmet ediyor.

Bu toplumsal saflaşma, seçimlerin öngününde, tüm keskinliğiyle burjuva meclise de yansıyor.

Bir yanda mecliste kadın temsiliyeti bakımından en güçlü siyasal parti olma pratiğine sahip HDP, diğer yanda en düşük kadın temsiliyeti ve kadın bakanlar eliyle yürüt-

tüğü kadın düşmanı politikalarıyla AKP; bir yanda ifade hakkı için kürsüye yürüyen HDP’li vekiller, diğer yanda bu hakkı şiddetle bastıran AKP’li vekiller; bir yanda halka saldırı yasasını dayatan AKP’liler, diğer yanda yasaya direnişin merkezinde duran HDP’liler, bu saflaşmanın başlıca temsilcileri oluyor. AKP, yeni devlet terörü yasasının pratik bir uygulamasını, tam da bu yasa tartışılırken bizzat mecliste sunuyor, bizzat kadın vekillere saldırı yoluyla uyguluyor.

Böylece, tek bir gün içinde, toplumsal saflaşmanın bir yanında biriken çözüm ve barış talebi, kadın özgürlüğü, söz ve ifade hakkının savunusu, HDP pratiğinde ifade bulurken, toplumsal saflaşmanın diğer yanında biriken kadına yönelik şiddet, nefret saldırısı, devlet terörü, şovenizm ise AKP pratiğinde ifade buluyor. Seçimler, öngörülmediği gibi, daha şimdiden, esasen HDP ile AKP arasında bir mücadele olarak gelişiyor. Ancak HDP’nin de bu hareketlerin önünde yürümek için daha büyük bir iddia ve kararlılık, daha pratik bir öncülük sergilemesi şart.

Bu toplumsal saflaşma atmosferi, işçi ve ezilenlerin çok çeşitli talep ve eylemleriyle ortaya koyduğu, daha büyük bir mücadele istek ve pratiği, gerek tek tek devrimci siyasal öznelerin gelişimi ve önderleşmesi, gerekse birleşik cephenin serpilip gelişmesi için güçlü bir zemin, devasa olanaklar barındırıyor.

10

Ancak işçi eylemlerinin sendikaları ve sendikacıları aşarak gelişmesi, gelişen kadın isyanının, bugünkü kadın örgütlerinin önünde yürüyemediği bir kitlesellik ve yaygınlık kazanması örneklerinde olduğu gibi, kitle hareketinin gelişimi kendiliğinden, çeşitli siyasi öznelerin saflarına akıyor.

Bu mücadelelerin önünde yürüme iddiasında olan siyasi özne-

ler bakımından kilit sorun, siyasi öngörü ve ruhsal-ideolojik hazırlık başta olmak üzere örgütsel, siyasi hazırlık düzeyidir.

Marksist leninist komünistlerin, siyasi öngöruları ile, yetersiz düzeyde de olsa mevcut hazırlıkları sayesinde tüm bu süreçlerde sergilediği öncü pratikler ve bu yoldan sağladığı gelişme seyri de bu gerçeğin kanıtıdır.

Devrimci Zor Ve Halkın Öz Savunması

Ferat Deniz

En gelişkin kapitalist merkezlerden en geri kapitalist ülkelere kadar keskinleşmiş çelişkilerin devrimci çözümü ve dünyanın her yanında devrimci zor, keskinleşen çelişkilerden doğacak yeninin ebesi olarak kendini dayatmaktadır. Geçmişten beri sömürgeci boyunduruk altında tutulan halklar, bugün emperyalizmin işgaline maruz kalan ve emekçilerin biriktiği varoşlar bu kitle ayaklanmalarının odağına oturmaktadır. Bununla birlikte kırın toplumsal hayatta önemini korumaya devam ettiği yerlerde şehir gerillaları ile birleşmiş kır gerillası önemini sürdürmektedir.

Üretim araçlarının bir avuç uluslararası tekelin elinde yoğunlaşma derecesinde ulaşılan düzey ve burjuva devletin bu tekellerin çıkarlarını çok daha dolaysız ve çok daha çıplak temsil eder hale gelmesi, askeri savaş araçlarının da bu küçük azınlığın elinde muazzam derecede birikmesine neden olmuştur. Bu bir avuç uluslararası şirket kolektif çıkarları gereği devleti kurumsal yapılarının bir uzantısı haline getirmekle kalmıyor, aynı zamanda kendi bünyelerinde savaş araçlarını özelleştiriyorlar.

Sermaye giderek daha küçük bir azınlığın elinde toplandıktan, karşı uçta da ondan büyük bir hızla sefalet birikmektedir. Bu karşıt kutuplarda toplaşma, gerek burjuva tabakalar

gerekse işçi-emekçi tabakaları arasında homojenleşmenin -benzeşmenin- büyümesine yol açmaktadır. Bu homojenleşme iki sınıf açısından birbirine zıt iki sonuç doğurmaktadır.

Emperyalist Küreselleşme ve Kapitalizmin Varoluşsal Krizi

Burjuva sınıfın kendi arasındaki ilişkilerde “gücü gücüne yetene” kuralı geçerlidir. Rekabet esastır. Sermaye yeniden üretim sürecinde ancak kendini genişleterek ayakta kalabilir. Her defasında daha çok kar elde etmek, bunun için de hammadde kaynakları, meta pazarı, para hareketleri ve hepsinden önemlisi, daha yoğun sömürü için emekçiler üzerinde daha sıkı kontrol ve tahak-

küm yönelimi sermayenin zorunlu eğilimidir. Yine kapitalist üretim biçiminin zorunlu bir sonucudur ki, sermaye her türden üretimi meta üretimine ve her türlü emeği ücretli emeğe dönüştürme eğilimi taşır. Sermaye prekapitalist ilişkileri dağıtarak dünün zanaatçı ve köylüsünü ücretli emekçiye dönüştürmekle kalmaz, bir kısmına da burjuvalaşma olanağı yaratır.

Nasıl ki, bir yanıyla orta ve küçük burjuvazinin tekellere rağmen ayakta kalmasının olanakları tükenmişse, bu sınıflara tekabül eden politik programların da ne denli kuvvetle ve yüksek iradeyle uygulama isteği olursa olsun tekellere rağmen başarılı olma şansı o ölçüde tükenmiştir.

Kapitalizm eşitsiz gelişir. Bu nedenle eski üretim biçimlerindeki çözülme hızı, sermayenin birikim hızına bağlı olarak değişir. Kapitalist üretimin nispeten gelişkin olduğu ülkelerde emekçi sınıfların yanı sıra, üste doğru daralsa da az çok geniş bir burjuva tabakalaşma boy gösterir. Rekabet ne denli şiddetli olursa olsun bu, küçük ve orta işletmelerin henüz kendi başlarına kendi varlıklarını sürdürme -üretme- olanaklarının tükenmediği anlamına gelir. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezleşmesi, bu burjuva tabakalarla daha

üsttekiler arasında sermaye gücü bakımından uçurumu derinleştirse de, bu tabakalar kendilerini üretme olanağı buldukları sürece sayıları azalsa da varlıklarını önemli oranda korurlar. Fakat sermaye birikimi öyle bir noktaya gelir dayanır ki, birakalım küçük ve orta işletmeleri, daha büyükleri bile sermayelerini çevirmez hale gelir; en alttakilerden başlayarak, bir kısım mülksüzleşirken, diğer kısım daha büyük bir sermayeye katılarak onun bir unsuruna dönüşür. En üsttekiler sermayeyi giderek daha bir oburlukla biriktirir. Ama aynı zamanda sermaye yoğunlaştıkça kendini genişleterek yeniden üretme olanaklarını kendi eliyle daraltır. Yoğunlaşmanın düzeyine bağlı olarak her yere dal budak salan sermaye, daha küçüklerin alanını daraltır, onları kendine tabi kılmaya zorlar. Ne var ki gelişmesinin üst aşamasında sermaye, üretici güçleri daha büyük bir hızla geliştirerek daha geri teknikle üretim yapanları rekabet sahasının dışına fırlatıp atmaktan çok, onları kendi boyunduruğuna alarak, bu orta burjuva tabakayı kendisiyle işçiler arasında bir aracı haline dönüştürür. Bu aşamada sermaye yeni üretim alanları yaratmaktan çok, başkasının elinde olanı yutmaya çalışır, yahut kendinden güçlü olanla birleşerek ayakta kalabilir.

Sermayenin yoğunlaştıkça kendini yeniden üretme yeteneğindeki bu zayıflaması, sermayenin yalnızca işçi sınıfına yönelik saldırılarını şiddetlendirmesine yol açmaz, bunun kadar hammadde kaynakları, meta pazarları ve para hareketlerinin kontrolü üzerindeki rekabeti de şiddet-

lendirir. Sermaye yoğunlaşmasının ulaştığı bugünkü düzey bakımından bu kaçınılmaz bir sonuçtur. Üretici güçleri geliştirerek nisbi artı-değer oranını büyütme yolunda karlarını arttırma olanağı tıkanıkça, mutlak artıdeğeri -ücretleri düşürme, çalışma süresini yükseltme- arttırma ve hammadde kaynakları üzerinde hakimiyet kurarak rakiplere üstünlük sağlamak, mali spekülasyonlarla -borsa, kredi köpükleri vb- birikmiş artı-değerleri yutmak politikayı yönlendiren başlıca iktisadi amaçlar haline gelir. Bir avuç uluslararası tekelin dünya pazarına hükmetmesi rekabet edenlerin sayısını azaltmakla birlikte rekabetin şiddetini yükseltir. Serbest pazar haline getirilmiş dünya pazarında bütün burjuvazinin sayıları birkaç yüzü geçmeyen tekele tabi olması, bu tekeller arasında vahşi rekabetin görülmedik düzeye ulaşmasını kaçınılmaz kılar. Ve elbette yine bu kaçınılmazlığın sonucudur ki, her tekeli grup bir başkasıyla birleşerek rakibine üstünlük sağlamak isteyeceği gibi, üstünlüğünü sürdürmek için hammadde kaynakları üzerinde tekeli hakimiyet ve meta pazarı için hinterlandlar yaratmak isteyecektir. Yeni sömürgelerin uluslararası tekellerin ekonomik ve mali sömürge sahalarına dönüştürmeleri ya da bazılarının himayeci sömürge boyunduruğu altına alınmaları, bölgesel oluşumlar yoluyla belli başlı tekeli grupların iç bölgeler yaratmaları; dünya pazarının birkaç uluslar arası tekelin serbest pazarı, yeni sömürge devletlerin ekonomik-mali sömürgeye dönüştürülmeleri süreci tamamlandıkça dünyanın yeniden paylaşıl-

mı yolunda keskinleşen rekabet bu durumun belli başlı örnekleri olarak verilebilir.

Ekonomik ve politik zorun yoğunlaşması

Sermayenin devasa miktarlarda belirli ellerde birikmesiyle burjuva sınıf tabakaları arasında üste doğru geçirgenlik giderek zorlaşır; buna karşın alta doğru geçirgenlik hızlanır; burjuva sınıf tabakaları arasında eski biçim bağlar çözülür. Bu, burjuvazinin bir sınıf olarak eskisi gibi iç birliğini koruyacak bağları kendi eliyle ortadan kaldırarak zayıfladığını gösterir. Ama bu aynı zamanda, daha az üretkenlikten ve daha çok mali soygundan beslenen sermayenin varoluş temellerinden yoksunlaşarak yozlaştığı ve kendine çok daha fazla yabancılaştığı anlamına gelir.

Yoğunlaşmasının belirli bir aşamasında sermaye kendi gelişimine kendisi engel haline gelir. Sermaye gelişmesinin sınırlarına dayanmıştır. Bu onun varoluşsal krizidir. Burjuva toplum ekonomik, politik, ideolojik krize saplanır. Bu aynı zamanda burjuva hegemonya krizidir. Doğaldır ki, serveti büyüyen, kendisi azalan hegemonya krizi içindeki burjuvazi o serveti korumak ve arttırmak için daha gelişkin askeri savaş araçları ve gericici yasalarla toplumu zapturapt altında tutmaya çalışacaktır. Sermaye içsel zayıflığını şiddet araçlarına daha çok sarılarak gidermek isteyecektir. Gel gör ki bu, çelişkileri daha da şiddetlendirmekten, karşıt askeri savaş araç ve biçimlerinin üretilmesini ve geliştirilmesini teşvik etmekten başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, burjuva sınıf içinde görülen homojenleşme, bu sınıfın çeşitli katmanları arasındaki iç bağların çok daha hızlı çözülmesinin ürünüdür. Alt tabaka burjuvalar arasındaki rekabetin zayıflaması onların ya rekabet edecek güçten yoksun olması ve bu yüzden sahanın dışına itilmelerinden ya da bütünüyle uluslararası tekellere tabi olmalarından ileri gelir. Bu da en üstte bir avuç sermaye sahibi ve onlara bağımlı olmakta benzeşen, kaderleri üsttekilere bağlı, alta doğru geçirgenliği yüksek bir burjuva tabakalaşmayı ve bu sınıf tabakaları arasındaki iç gerilimleri büyütmektedir. Bu koşullar altından birbirinden pazar kapmak isteyen tekelci burjuvazi ve devletler arasında – bilhassa bölgesel - rekabet kızıdır. Hepsi bu kadar da değil. Tekeller orta burjuvazinin alanını daralttıkça, küçük burjuvaziye hızlı bir tasfiyeye zorladıkça; emperyalist devletler diğerlerini ekonomik-mali sömürgelere dönüştürmek için iktisadi ve politik – yeri geldiğinde askeri – baskıyı artırdıkça buna karşı kimi kez gerici milliyetçi, politik islamcı kimi kez halkçı ilerici tepkiler ortaya çıkabilmektedir.

Emek cephesinde yoğunlaşan öfke

Karşı kutupta ise eğilim tam ters yöndedir. Yalnızca işçi sınıfı arasındaki tabakalaşma zayıflamakla kalmıyor, genel olarak emekçiler arasındaki tabakalaşma zayıflıyor. Kuşkusuz bu, tabakalaşmanın ortadan kalktığı anlamına gelmez, fakat eğilimin tabakalaşmanın derinleşmesi değil azalması yönünde

olduğunu gösterir. İşçilerin en üst tabakası dahi, dünden farklı olarak, kapitalist düzen şartlarında burjuvazi ile az çok uzlaşma içindeki eski konumlarını sürdürme olanaklarını yitirmektedir. İşçiler arasında ücret farklılıkları olsa da, bu, yüksek ücretli işçilerle daha düşük ücretli işçilerin sermaye ile ilişkilerinde özsel bir farklılık yaratmamaktadır. İşçi sınıfı tabakaları arasında içsel bağlar çözülmek yerine güçlenmekte, tabakalar giderek birbirlerine daha fazla yaklaşmaktadır. Bu durum, burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki çelişkileri daha da şiddetlendirmekte ve işçi sınıfının bütün tabakaları bu çelişkinin büyüyen geriliminin muhatabına dönüşmektedir.

Serbest meslek sahipleri, eğitimli orta sınıf mensupları eski konumlarını sürdürmekte daha çok zorluk çekmekte, önemli bölümü artan oranda işçi sınıfı saflarına dahil olmaktadır. Keza, üst düzey yönetici tabaka; güvenlik mensupları ve vergi memurları bir yana bırakılacak olursa devlet memurları artı değer-sermaye üretim sürecinin bir unsuru olarak önemli oranda işçileştirilmişlerdir. Bunların halen devlet memuru statüsünde olanlar devlet bütçesinden ücretlendirilse de, devlet hizmetleri önemli oranda kar amacıyla üretilmeye başlandığı için bütçenin bu kısmı için ayrılan bölüm sermaye işlevi görmektedir. Kaldı ki henüz bu durumda olmayanlar da, örneğin vergi memurları, hem aldıkları ücret ama hem de emek güçlerinden başka satacak şeyleri olmayan emekçiler olmaları nedeniyle işçi sınıfının bir parçasıdır.

Geri kapitalist ülkelerde şehirde olduğu kadar, ama bundan daha büyük bir hızla kırdan büyüyen mülksüzleştirme saldırısı küçük mülk sahiplerinin çok daha büyük bir oranda proleterleşmeleri sonucunu doğurmaktadır. Bu proleterleşme üretim araçları ile emek gücünün ayrışması anlamındadır. Zira kapitalist gelişme mülksüzleştirilenlerin işçi olarak istihdamına yeterince olanak tanıyamakta, bu nedenle de mülksüzleşme kronik işsizliği azdırmaktadır.

Emekçi tabakaların bütünü için ortaya çıkan sonuçlar benzeştir: Giderek daha çok yoksullaşma, çalışma saatlerinin artması, çalışma koşullarının kötüleşmesi, artan iş cinayetleri, işin, ücretin esnekleştirilmesi yoluyla güvencesizleşme, iş güvencesinden yoksunluk ve kronikleşen işsizlik, sosyal güvenlikten giderek daha fazla yoksunluk, bugüne ve geleceğe, kendisi ve ailesi için güven duygusunun yitimi. Emekçiler arasındaki bu benzeşme, ezilmişlik duygusunda ortaklaşma nesnel olarak onları birbirlerine çok daha fazla yakınlaştırmakta, kapitalizme karşı kader ortaklığında birleştirmektedir.

Toplumsal öfkenin birikim alanı olarak emekçi semtlerin artan önemi

Sınıfların karşıt kutuplarda giderek daha çok yoğunlaşması, burjuva düzenin bel kemiği olan orta tabakanın kırılması en genel anlamda işçi sınıfının saflarını büyütürken, geri kalmış ülkelerde kırdan şehre akımı hızlandırmakta orta düzey kapitalist ülkelerde ise kırların şehirlere dair adeta çözülmesine neden olmakta-

dır. Bunun doğal bir sonucudur ki, büyük sanayi ve ticaret kentlerinin kıyılarında “eski şehir”i çevreleyen geçmişteki emekçi semtleri şehrin eklentisi olmaktan çıkarak bizzat “şehrin kendisi” haline getirmektedir. Emekçi semtlerde nüfus yoğunlaşması yalnızca kırdan kente göçün sonucu değildir, bunun kadar önemli bir unsur da şehirdeki iç göçtür. Giderek daha çok yoksullaşan işçilerle, giderek daha büyük kitleler halinde işçileşen diğer emekçi tabakalar daha büyük yığınlar halinde emekçi semtlerde birikmektedir.

Diğer yandan yüksek düzeyde güvenlik koruması altında, sıradan insanların erişmesinin olanaksız olduğu eğlence, alışveriş, spor merkezleriyle donatılmış burjuva kentler gün geçtikçe daha belirgin biçimde ortaya çıkmaktadır. Büyük kentler adeta ikiye ayrılmıştır; burjuvazi, geniş ve derin hendeklerle çevrilmiş kalelerle kendisini korumaya alan eski feodaller gibi, serveti biriktikçe hendeği biraz daha derinleştiriyor, o serveti güvenceye almak adına kale dışındaki insanların daha sıkı denetim altında tutulması için giderek daha gözü dönmüşçesine silahlı güçleri ve askeri araçları -gözetleme ve denetim buna dahildir- devreye sokuyor. Onlar her çeşit askeri ve teknik araçla denetimi sıkılaştırırsa dursun, daha da büyüyen emekçi semtlerde askeri araçlarla devlet kontrolü sağlamak giderek zorlaşıyor. Bundan dolayıdır ki devlet, gizli ya da açık devlet birimlerinin yanı sıra mafyatik örgütleri devreye sokuyor. Dışlanmış, bugüne ve geleceğe dair umutları tükenmiş, işsiz ve yoksul

gençlerin mafyatik örgütlere yönelmesi devletin elinde sefil araçlara dönüştürülmeleri her zaman olanak dahilindedir.

Bu sorun yalnızca geri ya da orta düzey kapitalist ülkelerle sınırlı olarak ele alınamaz. Keskinleşen sınıf çelişkileriyle birlikte en gelişmiş kapitalist ülkede dahi işçi sınıfı ile burjuvazi arasında 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra egemen hale gelen “burjuvazi ile uzlaşma içinde bir arada yaşama” eğilimi tuzla buz olmakta, o dönemin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki “bahar havası” yerini “şiddetli bir kış”a bırakmaktadır. Yoksullaşma, işsizleşme, geleceğe güven duygusunun yitimi dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi gelişmiş kapitalist ülke emekçi sınıflarının da temel sorunudur. Daha geri kapitalist ülkelerde ülke ve şehir içi göç dalgaları ile büyüyen yoksul emekçi semtler, gelişmiş ülkelere de büyümekte, daha yoksul görünümüne bürünmekte, diğer yandan dünyanın kırlarından gelişmiş ülkelere doğru giderek daha da yoğunlaşan ve hızlanan “dış göç” dalgaları ile daha da büyüyen bu emekçi semtler, çelişkilerin keskinleştiği merkezlere dönüşmektedir. Eski ve yeni göç akımları ile genişleyen mahallelerde yaşayanlar kronik işsizlik ve yoksullukla daha çok yüzleşmektedir. Bu mahalleler, işçi sınıfı ve tüm ezilenlerle bilhassa onların genç nüfusu içinde biriken öfkenin sonucu sınıf çelişkilerini açığa vuran kendiliğinden patlamalara sahne olmaktadır. Daha çok ırkçı ayrımcılık sorunları üzerinden ve göçmenlerin yoğunlaştığı semtlerde ortaya çıksa da ger-

çekte bu, yalnızca sınıf çelişkilerinin en keskinleştiği yerde patlak verdiğini gösterir.

Burjuva devletin artan yozlaşması ve yabancılaştırması

Burjuva devletin en üst burjuva tabaka ile adeta kişiselleşmesi ya da devletin bu en üst tabakanın özel güvenlik birimine dönüşmesi, burjuva devletle emekçi kitleler arasında, bir başka deyişle politika ile kitleler arasında bir dönem gelişmiş ya da geliştirilmiş bağları çözmektedir. Dün tek tek sermayedarların ya da sermaye birliklerinin kar konusu haline getirmeye güçlerinin yetmediği, ya da yeterince karlı görünmeyen ama yerine getirilmesi zorunlu sınai, ticaret ve hizmet üretimi sermayenin kolektif çıkarları için devlet tarafından üstlenilmişti. Alt yapı hizmetlerinden eğitim ve sağlığa kadar geniş bir alana yayılan bu üretimin giderleri başlangıçta neredeyse tamamen halkın sırtına yıkılan vergilerle karşılanırken, işçi sınıfı örgütlülüğü ve mücadelesi sonucu burjuvazi de bu giderlere bir ölçüde ortak hale getirildi. Bugün durum değişmektedir. Sermayenin yoğunlaşma derecesi, devletin üstlendiği üretimin kapitalistlere devredilmesini olanaklı hale getirdi. Devlet tarafından yürütülmeye devam eden hizmetler ise, giderek daha büyük oranda kar üretme amacına bağlandı. Bu gelişmenin sonucudur ki, her yerde iplik ya da demir-çelik fabrikaları gibi hastane ya da okul fabrikaları yükseldi. Sağlık ve eğitim, devlet tarafından karşılanması zorunlu bir toplumsal hizmet, bir “hak” – bunun ne ölçü-

de gerçekleştiğinden ve kapitalizm şartları altında eşit gerçekleşmesinin olanaksızlığından bağımsız – çıkarılarak, fiyatı ödenerek elde edilebilecek bir metaya dönüştürüldü. Böylelikle yoksulların sağlık ve eğitim hakkı dereceli olarak azaltıldı ve bu gidişle bütünüyle ortadan kaldırılmış olacak. Toplumun kolektif ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmet sunmakla yükümlü görünen devlet, yerini hizmet satan bir kuruluşa bırakmaktadır. Özellikle geri kapitalist ülkelerde devlet hazinesinden ucuz kredi ve çeşitli sübvansiyonlarla desteklenen tarım sektöründe bu desteklerden vazgeçilmesi ile küçük ve orta mülk sahipleri perişan oldu. Devletin halka yönelik hizmetleri azalırken halka yüklenen vergi yükü ağırlaşmakta sermayedarların vergi yükümlükleri ise düşürülmektedir.

Bütün bunların doğal sonucudur ki, dışlanmışlık, ezilmişlik, horlanmışlık yersiz yurtsuz birkaç bin kişinin problemi olmaktan çıkarak milyonların sorunu haline gelecek denli büyümüştür. Kaçınılmaz olarak burjuva devletle halk arasındaki bağlar çözülmektedir. Burjuva devlet halktan ve halk da burjuva devletten kopmaktadır. Devlet küçük bir azınlığın elinde daha çok özelleştikçe, en üstteki bu küçük azınlık burjuvazinin diğer tabakalarını tahakkümü altına daha çok aldıkça, iktisadi düzen kadar onun politik görünümü de, ülke içi ya da dünyada, tekdüzeleşmekte, parlamento yoluyla devlet politikasını belirleme gereği parlamentonun yetki alanı ve devlet fonksiyonlarının daraltılmış olması nedeniyle önemsizleşmekte-

dir. Uluslararası tekeller atadıkları memurlar eliyle devleti kendi çıkarları doğrultusunda kullanırken parlamentoya daha az ihtiyaç duyuyorlar. Devlet büyük burjuvazinin diğer burjuva tabakalarının çıkarlarını da az çok gözetmek zorunda kaldığı eski yapısından çözülerek daha çok en üsteki küçük bir azınlığın despotik aracına dönüşüyor. Özü aynı olsa da farklı programlarla halk yararına kimi düzenlemeleri vaad eden, farklı burjuva tabakaların politika arenasındaki temsilcileri birbirlerine daha çok benzeşmekte, halkı düzene bağlama ya da rıza üretme mekanizmalarını diri tutmak için eski biçim ve gereklilikler ortadan kalkmaktadır.

Parlamentoya azalan ilgi ve radikal akımlara artan ilgi

Karşı kutupta, burjuva parlamento yoluyla politikaya müdahale etme umudu emekçi halk saflarında gün geçtikçe daha çok zayıflamaktadır. Halkın temel sorunlarını gündeme taşımayan seçimlere ilgisizlik bu zayıflığın görünümlerinden biridir. Bu ilgisizlik halkın genel olarak politikaya ilgisizleşmesinden değil, burjuva politikanın sefil durumuna gösterilen bilinçsiz tepkiden kaynaklanıyor. Toplumda biriken çelişkilerin gerici amaçlarla da olsa yönlendirilmesiyle sistemi az çok değiştirmeye yönelmiş hareketler (örneğin, burjuva politik islam ve burjuva ırkçı miliyetçilik) ve Latin Amerika'da (Venezuela, Ekvator vb.) ve bugünlerde Yunanistan'da görüldüğü gibi egemen burjuva politikaların dışına az çok çıkmış, halkın temel sorunlarını gündeme getiren

partiler, kitle ayaklanmalarının ve mücadelelerinin itilimi ile pekala ilgi odağı olabilmektedirler. Böyle olsa bile, burjuva parlamentolara gerici ya da halkçı-ilerici müdahaleler yaparak parlamento üzerinden kitlelerin politikaya ilgisini diri tutmak geçici olabilir ancak. Çünkü en ilerisi dahi kitlelerin ne öfkelerini uzun süre absorbe edecek yetenekte olabilir, ne de tekellerin çanına ot tıkamadan kitlelerin talebini karşılayabilir. Kapitalizmi temellerinden yıkmaya yönelmemiş her politik hareket bugünkü koşullarda çok daha hızlı biçimde tekellerin çıkarlarıyla emekçi halk arasında bir tercihe zorlanmaktadır. Nasıl ki, bir yanıyla orta ve küçük burjuvazinin tekellere rağmen ayakta kalmasının olanakları tükenmişse, bu sınıflara tekabül eden politik programların da ne denli kuvvetle ve yüksek iradeyle uygulama isteği olursa olsun tekellere rağmen başarılı olma şansı o ölçüde tükenmiştir. Tekellere tabi olmayan bir kapitalizmden artık söz edilemez. Üretim araçlarını toplumsallaştırmaya yönelmeyen hiçbir hareket ilerleyişini sürdüremez.

Politiksizleştirme çabası

Devletle halk, burjuva politikayla kitleler arasında ortaya çıkan kopuşmayı burjuvazi, başka türden araçları devreye sokarak telafi etmeye yöneldi. En genel anlamıyla, emekçi yığınları, devlete müdahale etmeyi amaçlayan politik programlardan, partilerden, “bütünsel” amaçlardan uzak tutmak istiyor. Sistemi sorgulayan politik hedeflerden kopartarak onları sınırlı amaçlar etrafında bir araya gelmiş ve böyle-

likle politik olarak silahsızlandırılmış “çevre”lere dönüştürme çabası içinde. Bu, devlet yönetimine müdahale etmek anlamına gelen politikayı “baskı grupları”na indirgemek demektir. Toplumun kolektif emeğinden yapılan kesintilerle halka bir “hak” olarak ulaştırılması gereken hizmetler, sosyal yardım kuruluşları tarafından sunulan bir “ihvan” ve halk da “yardıma muhtaç” hale getirilerek dinamitlenen “sosyal devlet” boşluğu doldurulmaya çalışılmaktadır. Özel şirketler kadar, devlet ve belediyeler de dahil burjuvazinin “hayırseverleştirilmesi” buna karşın halkın “dilencileştirilmesi” yoluyla burjuva ideolojik ve politik tahakküm yeni biçimlerde sıkılaştırılmakta, çelişkilerin sivri ucu törpülenmek istenmektedir.

Burjuva devletin çıplak yüzü

Burjuvazi bugün bizzat kendi eliyle, elbette çıkarlarının zorlamasıyla, sıradan emekçinin zihninde oluşturulmuş devlet imajını ya da yanılsamasını torpillemektedir. Devlet ezilenlerin kolektif hizmet aygıtı, iş kapısı, sosyal bir ihtiyaç olmaktan daha çok çıkmakta ve buna karşın polis, asker ve vergi memuru olarak gündelik yaşama daha çok nüfuz etmektedir. Bu nesnel gerçeklik gündelik yaşamın bir bilinç biçimine dönüşmektedir. Hal böyle olunca, burjuvazinin halk üzerindeki egemenliğini sürdürmek ve onu düzene bağlamak için, kitlelerle devlet arasında boşalan alanı doldurmak için başvurduğu araçlar o boşluğu doldurmaya hizmet eden devrimci araçların ortaya çıkmasının olanaklarını

çoğaltmıştır. Devletten umudunu kesmiş, burjuva partilerden uzaklaşmış halkın, sorunlarını çözmek için başvurduğu kimi politik ve iktisadi amaçlı örgütler ve mücadele biçimlerine, mahalle konseyleri, fabrika işgalleri, bölgesel ve genel ayaklanmalara daha sık başvurmasına neden olmuştur. Bu, halkın demokratik bilincinin gelişmesi, yönetmeyi öğrenmesi bakımından yeni imkanların yolunu açmaktadır. Ama aynı zamanda burjuva düzen ve devletle hesaplaşmanın yeni biçimlerini de ortaya çıkarmaktadır. Öyle ki çelişkilerin biriktiği alanlarda etkin olmak, halk meclisleri, komünal forumlar kurmak kimi yerde ve zamanda burjuva parlamentoya katılmaktan çok daha önemli hale gelmiştir. Ortaya çıkan ya da çıkartılabilecek bu tip yeni örgütler devrimci gelişme için çok daha önemli basamaklara dönüşme potansiyeli taşımaktadır. Kuşkusuz ki devrim amacına bağlanmış, yeni bir toplum hedefleyen bir politik program ve önderliğe bağlı olarak bu yapılar devrimci bir kanala taşınabilir. Burada aslolan eskinin içinde doğmakta olan yeninin kimi biçimlerini görmek ve onları, devrimci müdahalelerde bulunarak ileri taşımayı başarmaktır.

Buraya kadar anlatılardan çıkan sonuçları özetlemek gerekirse;

1 - Antagonist sınıf çelişkileri keskinleşmekte, ara tabakalar erimekte, proletaryanın safları yeni katılımlarla büyük bir hızla genişlemekte, işçi sınıfının üst tabakaları ile alt tabakaları arasındaki farklılıklar azalmaktadır. Sermayenin aşırı yoğunlaşması ve merkezleşmesiyle üretken niteliğini

daha çok yitirmesi ve mali soyguna daha çok yönelmesi, buna karşı büyüyen proletaryanın bir bölümünün sürekli olarak emek gücünü satacak yer bulamaması, sermaye ile emek gücünü birbirinden daha çok koparmakta, birbirini üretme olanaklarını zayıflatmakta ve birbirine daha çok yabancılaştırmaktadır. Sermayenin üretken sermaye niteliğinden daha

Devletle bütün emekçi kesimler arasında keskinleşen çelişkiler nedeniyledir ki, her iki taraf açısından da savaş araçlarına duyulan ihtiyaç ve bu araçlara baş vurma zorunluluğu kendisini daha çok dayatmaktadır. Her iki taraf için de “söz”ün hükmü ancak savaşın hükmü ile karşılık bulabilmektedir.

çok kopuşu onu üretken güçlerin gelişimi önünde daha büyük bir engel haline getirmektedir. Kapitalist üretim ilişkileri altında emekle sermaye birbirilerini varlık sebebi olduğuna göre aralarındaki bağ inceldikçe, uçurum derinleştikçe, birbirlerini üretme yetenekleri zayıfladıkça birinin diğerini daha kalın zincirlerle denetim altında tutma isteği ile diğerinin ondan kurtulma zorunluluğu ile daha çok yüzyüze kalması kaçınılmazdır. Her iki taraf açısından da zor-şiddet araçlarının daha çok devreye sokulması bu nesnel gerçekliğin sonucudur.

2 - Burjuva devletle halk arasındaki çelişkiler yukarıdaki gerçekliğe bağlı olarak keskinleşmekte, kapitalistlerin çıkarları doğrultusunda ortaya konulan politikalarla devletin “sosyal” niteliği yerle bir olmakta; devlet, en zengin bir avuç burjuvanın elinde en çıplak niteliğiyle boy vermekte, bu haliyle salt parlamenter yollardan devlete halktan yana müdahaleler yapma olanakları nesnel olarak ortadan kalkmakta, bu yönde yüzyıldan fazla bir süredir oluşan yanlısamayı yaratan koşullar her geçen gün biraz daha tükenmektedir.

Milisin taktik niteliği bugün strateji düzeyindedir. Emekçilerin topladığı semtlerde burjuva hegemonyasının kırıldığı ve devrimin örgütlendiği merkezler oluşturma olanağı ortaya çıkmıştır. Bu merkezlerde bu devrimci hegemonya ancak milis aracının elverişli değerlendirilmesiyle mümkün olabilir.

Devlet bir avuç zenginin kendisini halktan koruduğu tepeden tırnağa bir güvenlik aygıtına dönüştürmektedir. Devletle bütün emekçi kesimler arasında keskinleşen çelişkiler nedendir ki her iki taraf açısından da savaş araçlarına duyulan ihtiyaç ve bu araçlara baş vurma zorunluluğu kendisini daha çok dayatmaktadır.

Her iki taraf için de “söz”ün hükmü ancak savaşın hükmü ile karşılık bulabilmektedir.

3 - Bir avuç uluslararası tekel ve onların devletleri sermayenin dünyanın her yanında “özgürce” dolaşmasının önündeki engelleri kaldırmak, dünyanın her yanında sermayenin sınırsızca sömürüsü için kapılar açılmasını sağlamak; mali dalaverelerle daha küçük burjuvalardan birikmiş artı değerleri soymak, hammadde kaynakları üzerinde doğrudan denetim sağlamak, ucuz iş gücüyle üretim yapabilmek, geniş tarımsal alanları sermayenin yağmasına açmak, meta pazarını genişletmek, sermaye yatırım olanaklarını çoğaltmak için dünyanın geri kalanını ekonomik-mali sömürge haline getirmektedirler. Bu yeni sömürgeleri yeniden sömürgeleştirme ve genel olarak bağımlı ülkeleri sömürgeleştirme süreci emperyalistlerle ezilenler arası çelişkileri muazzam derecede keskinleştirmektedir. Emperyalistlerin müdahalelerine az çok direnenler bir dizi gerekçe uydurularak askeri saldırı ve işgale maruz bırakılmakta ve bu ülkelerde himayeci sömürge rejimleri inşa edilmektedir. İşgal altındaki ülkelerde direniş ulusal nitelikte olsa da, bugün uluslararası sermayeden bağımsız bir burjuva devletin kendini yaşatma olanakları tükenmekte olduğu için gerçekte çelişki uluslararası sermaye, onların devleti, ülkedeki işbirlikçi sınıflar ve devlet ile emekçi halk arasındaki çelişki biçimini almıştır. Daha “barışçıl” biçimde ekonomik-mali sömürgeye dönüştürülen ülkelerde de çelişki uluslararası tekellerle halk

arasındadır ve uzlaşmaz niteliktedir. Emperyalist tekeller iç egemen sınıflardan birine dönüşmüştür ve işbirlikçi sınıflar uluslararası tekellerin bir parçası haline gelmiştir. Emperyalizme karşı mücadele kaderini uluslararası tekellerle birleştirmiş burjuvazinin bütün kesimlerine karşı bir mücadele halini almıştır. Kimi burjuva tabakaların – orta ve küçük burjuvazi – halkın tepkisini arkalayarak tekellerin alanını sınırlama gayreti ya da yönetme ayrıcalıkları ellerinden alınmış olanların gerici milliyetçi tepkileri bir geçiş sürecine tekabül edebilir.

4 - Uluslararası tekeller muazzam sermaye gücü ve onların elinde çıplak bir sopaya dönüşmüş devletleri eliyle dünyanın geri kalanını ekonomik-mali sömürge olarak sermayenin tahakkümüne tabi kılarken, kendi aralarındaki çelişkiler de yeni biçimler alarak keskinleşme sürecine girmiştir. Dünyanın uluslararası tekellerin ekonomik-mali sömürgesi olarak yeniden düzenlenmesi tamamlandıkça bu “yeni dünya” üzerinde bugün sürmekte olan paylaşım kavgaları, yeni ve çok daha şiddetli biçimler alacaktır.

5 - Sermayenin kendi sınırlarını aşma yeteneğini giderek tüketmesi kadın-erkek ile doğa-insan çelişkisinin muazzam derecede keskinleştirilmiş, çözümü zorunlu hale getirdiği gibi bunun olanaklarını da olgunlaştırmıştır. Sermaye üretici güçleri geliştirme yeteneğini daha çok yitirdiği için nasıl ki emek gücünü daha hoyratça yağmaya girişmişse aynı hırsıyla doğayı ve kadın bedenini de yağmalamaya girişmiştir. Atmos-

ferin delinmesi, küresel ısınma ve buzulların erimesi gibi felaketler bir yana, hammadde kaynaklarına ulaşmak için doğal çevrenin ve tarihsel birikimin talan edilmesi, bu duruma müdahale edilmediğinde insanlığın üzerinde yaşanacak bir dünyadan mahrum kalacağı her geçen gün biraz daha “güncel gerçeklik” haline gelmektedir. Keza, kadın bedeni yalnızca ucuz işgücü kaynağı, beyaz kadın ticareti yoluyla alınıp satılan bir meta olmakla kalmıyor, her kadın bedeni sermayenin bir yatırım ve tüketim nesnesi olarak değerlendiriliyor. Kapitalizmin barbarlığından kendini kurtarmadıkça tıpkı emeğin emek, doğanın doğa olarak kendini var etme olanaklarının tükenmesi gibi kadının da kadın olarak kendini var etme olanağı da tükenmektedir.

Bu tespitler ışığında, diyebiliriz ki;

a) En gelişkin kapitalist merkezlerden en geri kapitalist ülkelelere kadar keskinleşmiş çelişkilerin devrimci çözümü ve dünyanın her yanında devrimci zor, keskinleşen çelişkilerden doğacak yeninin ebesi olarak kendini dayatmaktadır. Geçmişten beri sömürgeci boyunduruk altında tutulan halklar, bugün emperyalizmin işgaline maruz kalan ve emekçilerin biriktiği varoşlar bu kitle ayaklanmalarının odağına oturmaktadır. Bununla birlikte kırın toplumsal hayatta önemini korumaya devam ettiği yerlerde şehir gerillaları ile birleşmiş kır gerillası önemini sürdürmektedir.

b) Barışçıl ve silahlı mücadelenin kendi varoluş tarzlarına özgü biçimleri onları birbirinden farklı kılmaya devam etse de bu iki mücadele biçimi-

mi her zamankinden çok daha fazla iç içe geçmekte ve esasında “meşruiyet” de birleşmektedir. Bu “meşruiyet” keyfi değil neseldir. Çünkü örgütlü yığınlar ve onların öncüleri bu iki biçimi birbirini kapsar biçimde kullanmadıkları sürece birakalım mevzi kazanmayı, mevzileri korumakta bile zorlanırlar. Çünkü; ilk olarak; keskinleşen çelişkiler nedeniyle burjuva düzen, işçi sınıfının barışçıl zorlaması ne denli güçlü olursa olsun, burjuva demokrasisi yolunda derinleşemez ve derinleşemiyor da, dünyanın her yanında demokratik halkları kısıtlayan, bir kısmı düpedüz faşist yasalar yürürlüğe giriyor; hangi biçimde olursa olsun silahlı mücadele biçimleri kitle mücadelesinin bir unsuru haline getirilmemişse durumu değiştirmek mümkün olmuyor. İkincisi; burjuva partilerden ve düzenden umudunu kesmiş yığınların bir araya gelebileceği, kitleler içinde dal budak salmış, burjuva politik boşluğu, yasal olanakları en geniş biçimde kullanarak devrimci yasallıkla doldurmuş, halkın geniş bölüklerinin sorunlarının çözümü için örgütlendiği oluşumlar ortaya konmazsa, bu boşluklara otonomcu-belediyeci-özerk olan yapılar ile mafyatik oluşumlar doldurulacaktır. Burjuva düzenden umudunu kesmiş yığınlarla toplumsal kurtuluş fikri ile ulaşılmadığında din-mezhep (İŞİD gibi), gerici milliyetçilik (Ukrayna’daki faşistler gibi) birer kurtuluş ipi olarak halkın ilgisini çekmeye devam edecektir.

c) Dünyanın yoksul bölgelerinden gelişmiş kapitalist ülkelere, kırlardan şehirlere, şehir merkezlerinden

kenar semtlere doğru göç dalgaları, bir yandan proletaryanın saflarını büyütmüş, diğer yandan emekçilerin topladığı, onları nesnel olarak birleştiren emekçi semtleri her zamankinden çok daha önemli hale getirmiştir. Bu semtler sınıf çelişkilerinin en keskin biçimde yaşandığı ve sık sık patlayan merkezler haline dönüşmüştür. Emekçilerin burada birikmesi ve şiddetlenen çelişkiler devletlerin bu bölgeler üzerindeki denetimini zorlaştırmaktadır. Bu bölgeler, tepeden tırnağa güvenlik örgütü görünümü olan burjuva devletin bağrında, onun denetimini aşma olanağı taşıyan devrim üsleri olma potansiyeli taşır hale gelmiştir.

d) Emek-sermaye çelişkisinin örtük biçimde ifadesi olan diğer çelişkilerden patlak verseler de ileriye temsil eden bütün kuvvetler, emek sermaye çelişkisini çözmeye yönelmedikçe kendileri de çok daha hızlı tükenenlerdir. Emperyalist işgal, faşist diktatörlük vb. durumlarda özgül bazı çelişkiler devrimci mücadelenin öncelikli konuları olsa bile sosyalizme durmaksızın ilerlemeyi daha baştan program edinmemiş ve buna göre donanmamış akımlar geçiş süreçlerinin ürünü olabilirler ancak. Bunun dışında doğa ve insan ile kadın-erkek çelişkisinin kapitalizm altında giderilmesi bir yana hafifletilmesinin bile olanağı kalmamıştır, bunlar devrimci mücadelenin, toplumsal kurtuluş mücadelesinin başlıca konusudur artık. O nedenle sosyalizm zorunlu olarak insanlığın kurtuluşudur.

e) Devrimin silahlı ordusu partizan (kır ya da şehir gerillası) ve milisten

oluşur. Partizan ve milis zayıfın güçlüye karşı bir mücadele biçimi olarak halkın silahlı ayaklanmasını örgütlemeye giden yolu açma amacına bağlanmıştır. Milis genel olarak partizanı güçlendirme ve burjuvazinin denetimi altındaki bölgelerde partizanın yerel dayanakları olarak işlev görmüştür. Bugünün nesnel gerçekleri ve ortaya çıkan yeni olanaklar milisin rolünde ileriye doğru değişikliği zorunlu kılmaktadır. Milisin taktik niteliği bugün strateji düzeyindedir. En gelişkininden en yoksul ülkesine kadar emekçilerin toplandığı semtlerde burjuva hegemonyasının kırıldığı ve devrimin örgütlendiği merkezler oluşturma olanağı ortaya çıkmıştır. Bu merkezlerde bu devrimci hegemonya ancak milis aracının elverişli değerlendirilmesiyle mümkün olabilir. Partizan, merkezi hegemonyanın zayıflatılması için bir araçtır. milis, egemenliğin en sıkı olduğu yerde, en gelişkin burjuva kentin bağrında devrimci merkezler ve sıçrama tahtaları yaratmanın stratejik aracıdır.

Halkın öz savunması

Sermayenin varoluşsal bunalımı ve buna tekabül eden burjuvazinin hegemonya krizi burjuva devletle halk arasındaki kopuşmayı giderek derinleştirmektedir. Apaçık ortaya çıktığı yerde boşluk devrimci tarzda doldurulmadığında dinsel gericiliğin ya da gerici milliyetçiliğin etki alanı genişlemektedir.

Emekçi halk kesimleri geliştirilen yeni saldırı politikaları sonucu hem burjuva düzenin yol açtığı doğrudan felaketlere, hem de itildiği yaşam

koşullarında ortaya çıkan doğal felaketlere karşı savunmasız ve yalnızdır. Kendi sorunlarının çözümü için halkı örgütlemek ve harekete geçirmek devrimci çalışmanın başlıca hedeflerindedir. Halktaki savunmasızlık ve yalnızlık duygusunu gidermeye dönük bir çaba göstermeden bunun başarılması zordur.

Ortadoğu coğrafyası kapitalist emperyalist sistemin hegemonya krizinin en belirgin biçimde su yüzüne çıktığı yerdir. Ukrayna örneğinde olduğu gibi Kafkaslar'da kriz öğeleri belirginleşmektedir. Bosna Hersek'teki Tuzla ayaklanması Balkanlar'da bunalım kazanımını ısındığını gösteriyor. İçinde yer aldığımız coğrafyada deyim yerindeyse yer yerinden oynamaya başlamıştır. Öyle anlaşılıyor ki yeni bir statü oluşuncaya kadar bu sarsıntılar şiddetlenerek sürecektir. Bu nedenle halkın öz savunmasının örgütlenmesi çözülmesi gereken güncel bir sorun haline gelmiştir.

Son bir kaç yılda ortaya çıkan devrim süreçlerinde devrimci amaca bağlı olarak halkın öz savunmasını örgütlemenin ne derece önemli olduğu ortaya çıktı. Mısır'daki devrim sürecinde devrime önderlik edenler, ilericiler geri düşerken devrime sonradan katılan Müslüman Kardeşler iktidara yürüdü. Bunun başlıca sebeplerinden biri ilericilerin önceden ya da devrim sırasında halkın öz savunmasını örgütleme becerisi gösterememesiydi. Oysa Müslüman Kardeşler kurdukları asayiş birlikleri ile alanda ve ayaklanmacılar üzerinde kısa sürede hegemonya kurmuştu. Ukrayna'da da benzer bir geliş-

me oldu. Hükümete karşı başlayan halk direnişi kısa sürede faşistlerin kontrolüne geçti. Bunun da başlıca sebebi faşistlerin geniş bir silahlı milis ağına sahip olmasıydı. Merkezi hükümet faşistlerin eline geçince bu kez Ukrayna'nın doğusundaki halklar ayaklandı, eğer oralarda da halkın öz savunması hızla örgütlenmeseydi ayaklanmacılar vahşi katliamlara maruz kalacaklardı. Suriye'ye bakalım. Arap devrimi Suriye sınırlarına dayandığında başlayan halk ayaklanması başladığından hemen sonra politik islamcıların denetimine girdi. Halkın silahlandırılması burada da belirleyici derecede önemliydi. Silahlanmayan ve halkı silahlandırmayan Suriyeli ilerici çareyi Esad'la işbirliğinde buldular. YPG önderliğindeki Rojava Kürtleri ise kendi bağımsız gelişme yolunu buldu. YPG öncülüğünde silahlanmış halk kendi öz savunmasını üstlendi. Bu sayede gerici Suriye devletine de gerici faşist IŞİD çetesine karşı kendilerini koruyabildi ve yeni bir toplumsal düzen inşa etmeye girişebildi. Şengal'deki Kürtler öz savunmadan yoksun olduğu için soykırımla yüz yüze geldiler.

Halkın öz savunmasına dönük az çok bir hazırlık yapılmış olsaydı Haziran (Gezi) ayaklanması bambaşka biçimde sonuçlanabilirdi. 6-8 Ekim ayaklanması için de aynı şeyleri söylemek mümkün. Eğer halkın güçlü bir öz savunması olsaydı ayaklanma Batıyı da saran bir devrime dönüştürebilirdi.

Kritik önemdeki konu halkın öz savunmasını hazırlamaktır. Bu hemen her yerde halkın derhal sila-

halandırılması anlamına gelmez. Bunu anlamı bugünden bu perspektifle halkı örgütlemek, öz savunma çekirdekleri oluşturmak ve giderek bunları çoğaltmak, bir ayaklanma anında da halkın örgütlü bir silahlı güç haline getirilmesine önderlik etmektir.

Halkın öz savunması yalnızca halkın silahlanması anlamına gelmez. Deprem, sel, salgın vb. doğal felaketlere karşı önceden ve açık biçimde halk savunma organizasyonları oluşturulabilir. Bu öz savunma güçleri felaket alanlarında gıda ve temel ihtiyaç maddelerini, iş araçlarını ödünç alarak felaketin yaralarını hızla sarmaya hizmet edebilirler. Ya da temel ihtiyaç maddelerinde bir kısıtlama, karaborsa ortaya çıktığında bu malları genellikle temin ederek halka ulaştırmak gibi biçimler de konuya dahil edilmelidir. Kimi kez ücretsiz su, elektrik ve doğal gaz kullanım oranının artırılması örgütlenebilir.

Çeşitli toplumsal ya da siyasal sorunlar üzerinden gerici milliyetçilerin ya da burjuva politik islamcı gerici güçlerin ilerici-devrimci çalışmanın yoğunlaştığı alanlara saldırılar düzenlemesi, ki bu esasında devlet tarafından organize edilir, karşısında öncü duruşun sergilenmesi ve halkın karşı duruşunun örgütlenmesi, yine bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Kapitalist barbarların HES ve Nükleer santral ve maden işletmeciliğinde olduğu gibi hakkın yaşam alanlarını ve varlık hakkını hiçe sayan saldırıganlığına karşı doğanın savunulması için olsun; tırmanan erkek şiddetine karşı kadının savunulması için olsun öz savunma hayati bir kaonu haline gelmiştir.

Paris Komünü'nden Rojava Devrimi'ne

Arif Çelebi

Paris Komünü Rojava Devrimi'nde yeniden hayat buluyor. Onun yanında durmak, onu sahiplenmek, onun için savaşmak, onun açtığı yoldan yeni Rojavalılar yaratmak ve dünya devrimine yürümek her sosyalistin görevidir. Rojava yeni bir başlangıç yapmanın mümkün olduğunu gösterdi, tıpkı Paris Komünü gibi. Gerisi komünist devrimcilere kalmış tıpkı Komün'ün izinde Ekim Devrimini yaratanlar gibi.

Komün Nasıl Kuruldu

Dönemin Fransa imparatoru 3. Napolyon 1870 yılında Almanya'ya (o günkü Prusya) savaş açtı. Ne var ki Fransa yenildi. Kasım ayından itibaren Paris Alman kuşatması altına girdi. Bir yandan süren bombardıman, diğer yandan azalan yiyecek stokları Paris'teki yoksul yığınların hayatını çok daha zorlaştırıyordu. Yoksullar bu zorluklar içinde debelenirken zenginlerin görece rahat hayatları zaten genişlemiş olan zengin fakir uçurumunu daha da derinleştiriyor, bilhassa işçi sınıfı arasında sınıf kিনি nin yoğunlaşmasına neden oluyordu.

Paris halkı silahlıydı. On binlerce Parisli "ulusal muhafızlar" adlı askeri birliğin üyesiydi. Yoksul mahallelerdeki ulusal muhafızlar işgalcilere karşı direnmek ve şehri işgalcilerden

temizlemek için yeniden organize oldular. Halktan toplanan paralarla yapılmış olan Paris'teki toplara el koydular, kendi subaylarını seçtiler. Ulusal muhafızlar yeni katılımlarla büyüdü. Halk kendi savunmasını üstlenmişti. Muhafızların merkez komitesi bir tür iktidar organıydı artık, direniş kararları oradan alınıyordu.

Halkın direniş sonucunda Alman ordusu ilerleyişini sürdüremedi, şehrin küçük bir bölgesine hapsedildi. Paris'te yeni bir iktidar kuruluyordu. Silahlı işçilerin ve yoksulların iktidarı. Bu, zenginler ve onların hükümeti için, Alman işgalinden çok daha tehlikeli bir durumdu. Silahlı halk silahsızlandırılmıyordu. Almanların elinden kurtarılarak güvenli bölgelere taşınmış topların halkın elinden alınması için hükümet harekete geçti.

18 Mart'ta ordu birlikleri Montmarte tepelerindeki topları geri almak için Paris'e girdi. Paris'in emekçi kadınları çıplak elleriyle hükümet askerlerinin karşısına dikildi. Ordu birliklerinin bir bölümü halkın saflarına geçti. Hükümetin tutumu biriken öfkenin bir ayaklanma biçiminde patlamasına neden oldu. Ordusu, polisi, bürokrasisi ile birlikte hükümet Paris'ten Versay'a kaçtı.

Savaşın iki cephe ve kuşatma altına alınmış bir kent ya da bölgedeki ezilenlerin her iki cepheye de tutum alarak buldukları alanda üçüncü bir seçenek, bir devrimci seçenikle ortaya çıkmaları Paris'le Rojava'nın ortak yanıdır. Doğan iktidar boşluğunu bir ayaklanmayla iktidarı ele geçiren halk doldurmuştur.

Zenginlerin de büyük bölümü Paris'i terk etmişti. Paris silahlanmış işçilere ve yoksullara kaldı. Değişik uluslardan devrimciler Paris'i savunmak ve Komün'ün inşasına katılmak için şehre gelmişti. Salt bu bile Komün'e enternasyonal bir nitelik katmıştı.

Halkın silahlı güçleri hükümetin boşalttığı devlet dairelerini, belediye binalarını işgal etti. Ulusal Muhafızlar Merkez Komitesi yegane iktidar merkeziydi artık. Kısa bir süre son-

ra (26 Mart) seçimler yapıldı. Küçük burjuva cumhuriyetçilerden reformcu sosyalistlere, devrimci sosyalistlerden anarşistlere kadar pek çok ilerici politik akımın temsil edildiği Komünal Konsey'in 92 üyesi halk tarafından seçildi. 28 Mart'ta Paris Komünü'nün kuruluşu ilan edildi.

17 Mart'ta tutuklanan 1848 devriminin sosyalist lideri Louis Auguste Blanqui komünal konseyin başkanı seçildi. Komün kendini "sosyal cumhuriyet" olarak tanımladı; kıvılcık bayrağı kullandı; 60 günden az bir süre iktidarda kalsa da pek çok devrimci karar aldı, bunların ancak bir kısmını uygulama olanağı buldu. Yerel meclisler ve kooperatifler kuruldu.

Rojava Devrimi Nasıl Gerçekleşti

Tunus'tan başlayarak Mısır'la devam eden Arap devrimci süreci Suriye'yi de kapsamına aldı. Suriye halkları Esad diktatörlüğüne karşı ayaklandı. Arap devrimleri Suriye'ye sıçrayınca Kürtler kendi örgütleriyle devrimde yerini aldı. Demokratik Toplum Hareketi (TEV-DEM), Batı Kürdistan Halk Meclisi (MGRK), Suriye Kürtleri Ulusal Encümenliği (ENKS) kurulan örgütlerden bazılarıydı.

Ne var ki emperyalistler ve bölgedeki devletler devrime gerici çıkarları doğrultusunda müdahale ederek onu raydan çıkardılar. Devrim ve karşıdevrim cepheleşmesi yerini iki gerici kamplaşmaya bıraktı. Devrimci iç savaş olarak biçimlenmeye başlayan süreç kısa bir sürede gerici bir iç savaşa dönüştü.

Rojava Kürtleri ise bir başka yol izledi. Her iki gerici cepheye karşı,

devrimci demokratik yeni bir cephe, bir üçüncü cephe açtı. Kürt halkının başkaldırısıyla Esad cephesinin Rojava'daki politik iktidarına son verildi. Doğan iktidar boşluğunu PYD öncülüğündeki halk meclisleri doldurdu. 19 Temmuz 2012 tarihinde Kobanê'den başlayarak halk kentlerin yönetimini ele geçirmeye başladı. Bir yıl içinde 5 kent, 5 belde ve 100'ün üzerinde köy özgürleştirildi.

19 Temmuz devrimi ile birlikte Yekîneyen Parastina Gel (Halk Savunma Birlikleri) Rojava'nın yanı sıra Halep ve Haseki gibi Arap şehirlerinde de meclisler kuruldu. Meclislerde Kürt, Arap, Ermeni, Süryani ve tüm halklar temsil ediliyordu. Devrimci demokratik bir anayasa yürürlüğe kondu, Konseylere dayalı devrimci demokratik bir halk iktidarı inşa edilmeye başlandı.

Her iki gerici cephenin de bu ilerici halkçı mevzilenişe dış bilemesi kaçınılmazdı. Diğer yandan her iki gerici cephenin de diğerine karşı üstünlük sağlamak için Kürtlere ihtiyacı vardı. Her iki gerici cephe de kuşatma altına alarak Rojava'nın devrimci demokratik yeni bir sistem inşa etmesini engellemeye ve onu kendi gerici cephelerine katılmaya zorluyordu. Bir yandan emperyalist koalisyonun ve gerici bölge devletlerinin savaş aparatları El-Nusra ve ÖSO çeteleri saldırıya geçiyor, diğer yandan Esad güçleri fırsatı bulduğunda Kürt mevzilerini ateşe tutuyordu. Kürtler her iki cepheye de direndi, bağımsız pozisyonunu terk etmedi, bir yandan mevzilerini korurken diğer yandan yeni bir toplumun inşasına devam ediyordu. Her yeri kolayca ele geçi-

ren IŞİD çetelerinin büyük saldırısı da durumu değiştirmede. Dış dış direniş savaşı ve yeni toplumun inşası bir arada yürüdü.

İki Devrim Arasındaki Benzerlikler

Yüz kırk yıllık bir zaman farkına karşın Paris Komünü ile Rojava Devrimi arasında pek çok benzerlik olduğu kolayca fark edilebilir.

Her iki devrimin oluş biçimi bu benzerliklerden biridir. Savaşan iki cephe ve kuşatma altına alınmış bir kent ya da bölgedeki ezilenlerin her iki cepheye de tutum olarak buldukları alanda üçüncü bir seçenek, bir devrimci seçenekle ortaya çıkmaları Paris'le Rojava'nın ortak yanındır. Doğan iktidar boşluğunu bir ayaklanmayla iktidarı ele geçiren halk doldurmuştur.

Her iki devrimde de silahlanmış halk kitleleri direnişin ve devrimin baş aktörüdür. Her iki devrimde de halkın silahlanmış bölükleri (Paris'te Ulusal Muhafızlar, Rojava'da YPG) ayaklanmış halk kitleleri ile devlet kurumlarını ele geçirdiğinde düzen güçleri fazla bir direniş göstermeden geri çekilmiştir. Böyle olduğu içindir ki her iki devrimde de başlangıçta neredeyse kansız denebilecek bir ayaklanmayla iktidar devri gerçekleşmiştir.

Buna karşın devrimi savunmak her ikisi için de büyük bedellere mal oldu. Ezilen halk kitleleri yediden yetmişe direnişe katıldı. Binlerce insan barikat başlarında, savaş siperlerinde devrimi savunmak için ölümsüzleşti.

Kuşatma altında ve savaş koşullarında yeni bir toplumsal düzen

inşa edilmesi bir başka benzerliktir. Parisli işçiler ve diğer ezilenler yalnızca demokratik bir cumhuriyet değil sosyal bir cumhuriyet kurmayı amaçlıyorlardı. Demokratik ve sosyal bir cumhuriyet talebi Fransa işçi sınıfı ve tüm yoksulların 1789 devriminden beri başlıca talebiydi. Cumhuriyetçi burjuvazi krallığa ve sonra da imparatorluğa karşı demokratik cumhuriyet programı ile ortaya çıkmıştı. Yoksullar ise demokratik cumhuriyetin aynı zamanda bir sosyal cumhuriyet olmasını istiyordu. İşçi sınıfı ile cumhuriyetçi burjuvazi aristokrasinin egemenliğine karşı demokratik cumhuriyetin programında ortaklaşsa da, sıra sosyal cumhuriyete geldiğinde, düşman iki sınıf oldukları gerçeği tüm çıplaklığı ile ortaya çıkıyordu. 1789'da Külotsuzlar olarak bilinen sosyal kurtuluşçular 1848'de Sosyal Cumhuriyetçiler adıyla öne çıkıyorlardı. Aristokratlar gibi kapitalistlerin de egemen olmadığı, sosyal adaletçi demokratik halk iktidarının gerçekleştiği bir düzen arayışındaydılar. Bilimsel sosyalizmin henüz ortaya çıkmadığı ya da egemen çekim gücü olmadığı koşullarda bunlar ütöpik de olsa dönemin devrimci sosyalistleriydi.

Paris Komünü içinde küçük burjuva devrimci cumhuriyetçiler, anarşistler, ütöpik sosyalistler ve henüz gelişmekte olan marksist sosyalistler bir aradaydı. Dolayısıyla yeni toplumsal düzenin inşası da birbirinden farklı sosyal kurtuluşçu fikirlerin bir sentezi olabilirdi ancak.

Rojava Devrimi'nin de fikri arka planında önceki mücadele süreçlerinin birikimi vardı. Kürdistan ulu-

sal kurtuluş hareketinde iki tarihsel eğilimden bahsetmek mümkün. Bunlardan birincisi ulusal kurtuluşu salt bağımsız bir burjuva devlet kurma hakkı elde etmekle sınırlayanlar, ikincisi ulusal kurtuluşu sosyal kurtuluşla birleştirmeyi amaç edinen sosyalist eğilimdir.

Sovyetler Birliği'nin içten içe çürüyerek kapitalist sisteme katılması, Çin'in de bizzat parti yönetimi tarafından kapitalist sisteme dahil edilmesiyle sosyalist eğilim güç kaybetmeye başladı. Yaygın kitle bağları olan pek çok sosyal kurtuluşçu akım dağıldı. Kürdistan Bakûr'daki PKK mücadeleciler pratiğiyle ayakta kalmayı başardı. Bilimsel sosyalizmin etki alanının daralması kaçınılmaz olarak sosyal kurtuluşta ısrarcı olan pek çok hareket içinde marksizm öncesi sosyal kurtuluş fikirlerinin yeniden canlanmasına kaynaklık etti. Sosyal kurtuluşçulukta ısrar eden PKK bu fikir ortamından etkilendi ve bu fikir ortamını besledi. Rojava Devrimi'nin toplumsal inşa sürecinin Paris Komünü ile bir çok yönden benzeşmesinde bu fikri ortaklaşmanın önemli payı olduğu açık.

Enternasyonalizm her iki devrimin ortak özelliğidir. Paris Komünü kendini Fransalı değil hangi ulustan olursa olsun tüm yoksulların sosyal cumhuriyeti olarak ilan etti. Bu yüzden üç renkli Fransa bayrağı yerine kırmızı bayrağı kullanmayı tercih etmişti. Paris devrimine başta Polonyalı devrimci cumhuriyetçiler olmak üzere pek çok ulustan savaşçı katıldı. Bunlardan halk ordusunun komutanlıklarına getirilenler oldu. Versay'a kaçan hükümet sırf bu yüzden ko-

mün yönetimini karalamaktan geri durmadı, Komün'ü yabancıların idare ettiğini ileri sürmeye kadar vardırıdı işi. Komün bu saldırılara aldırış etmedi, enternasyonalizm bayrağını sonuna kadar yüksekte tuttu.

Kurdîstana Rojava'da pek çok ulus ve ulusal topluluk yaşıyor. Rojava kantonlarında ve tüm halk meclislerinde hangi ulustan olursa olsun demokratik temsil hakkı anayasa ile hukuki güvence altına alınmış durumda. Rojavalı olsun olmasın farklı ulustan devrimci savaşçılar Rojava Devrimi'ne katılıyor. Bunlar ulusal kimliklerine bakılmaksızın yetenekleri ölçüsünde çeşitli düzeylerdeki komutanlıklarda ya da toplumsal inşa yönetimlerinde yer alabiliyor. Orası bir Kürdistan toprağı olsa da Rojavalı devrimciler kendilerini tüm ezilenlerin kurtuluşçuları olarak tanımlıyor.

Devrim içinde kadın devrimi her ikisinde de ne kadar belirgin. Hükümet birlikleri Parislilerin Alman işgalcilerinden kaçırdığı toplara el koymaya geldiğinde onların karşısına ilk çıkan Parisli emekçi kadınlar oldu. Komutanları askerlere isyancı ulusal muhafızlara ateş emri verdiği de bedenlerini siper ederek katliamı önleyenler de kadınlardı. Komün'ü yıkmak için saldırıya geçen karşı devrim ordusuna karşı kahramanca direnişte de kadınlar var güçleriyle kendilerini ortaya koydu. Kuşkusuz kadınların kurtuluş mücadelesinin hem fikri hem de eylemsel düzeyde henüz geri olduğu bir dönemdi. Buna rağmen devrim kadınların bilincine etki etti ve kadınlar yalnızca karşı devrim ordusuna de-

ğil Komün'deki toplumsal erkeklığe karşı da mücadele etti. Toplumsal inşa sürecine aktif biçimde katılan, örgütlenen çok sayıda kadın ortaya çıktı.

Komün gibi Rojava Devrimi'nde de devlet henüz bütünüyle ortadan kaldırılmış değildir ve hemen kaldırılması da söz konusu olamaz. Her ikisi de devletin en zararlı yönlerini budamaya girişmiştir. Onları birleştiren en önemli nokta bilindik anlamıyla devletin bir kötülük olduğu bilincidir.

Rojava elbette daha ileri konumda. Halk ordusu saflarında da yeni toplumsal düzen inşasında da çok daha fazla sayıda kadın yer alıyor. Kadın uyanışı ve cins bilinci daha yüksek. Kuşkusuz bunun tarihsel bir arka planı var. Ama ondan daha önemlisi kadın devrimi yönünde bir devrimci iradenin varlığıdır. Devrim koşulları bu iradenin hareket ve etki alanını büyütüştür. Kapitalist ilişkilerin gelişme düzeyinin görece düşük olması nedeniyle Kürdistan'da feodal anlayışlar etkindir. Ama PKK'nin öncülüğündeki gerilla savaşının yürütüldüğü alanlarda Kürt kadının uyanışı bir hayli yol katetti. Rojava'da da belirleyici olan bu yeni bilinçtir.

Yeni bir devlet tipinin inşası en önemli benzerliklerden bir başkasıdır. “Komün yönetim, adalet ve öğretim işlerindeki bütün görevlileri, ilgililerin genel oya dayanan seçim aracıyla istediğini seçmesi, ve elbette, en aşağısından en yükseğine, bütün hizmetlere, öbür işçilerin aldıkları ücretten başka bir karşılık ödemedi.” (Engels, Marks’ın Fransa’da İç Savaş Kitabına Önsöz, Sol Yayınları)

Rojava anayasasında benzer bir anlayış şöyle tarif ediliyor: “Demokratik Özerk Bölge Yönetimleri; a) ulus-devleti, askeri ve dini devlet anlayışını, aynı zamanda merkezi yönetimi ve iktidarı kabul etmez.

İktidarların kaynağı halktır, halk iktidarın sahibidir, seçimle belirlendiği kurumları ve meclisleri aracılığıyla yönetimini sağlar. Demokratik Özerk Yönetimler’in Toplumsal

Sözleşmesi’nin dışında kalan yönetimlerin hiçbiri meşru değildir.

b) Demokrasi temeli üzerinde kurulmuş olan meclis ve yürütme kurumlarının kaynağı halktır. Bunların tek elde veya zümrede toplanması kabul edilemez.”

Kuşku yok ki her iki devrimin gerçekleştiği koşullar çok farklıdır. Doğaldır ki her iki devrimi gerçekleştirenlerin zihinlerindeki yeni toplumsal düzen, o güne kadarki tecrübelerin izlerini taşıyacaktı. Engels Komün’ün yeni düzenini ve devlet anlayışını şöyle tarif eder: “Şimdiye değinki biçimi ile devlet gücünü” parçaladı ve “gerçekten demokratik yeni bir iktidar” ile değiştirdi...

“Filozofların kafasında devlet, ‘Fikir’in gerçekleşmesi’ ya da Tanrının dünya üzerindeki felsefi dile çevrilmiş saltanatı, sonsuz doğruluk ve adaletin gerçekleştiği ya da gerçekleşeceği alandır. Devlete ve devlete ilişkin her şeye karşı duyulan, ve beşikten beri, tüm toplumun bütün işleri ve bütün ortak çıkarlarının, şimdiye değin olduğundan, yani devlet ve onun gereğince yerleşmiş otoriteleri tarafından çekilip çevrildiklerinden başka türlü çekilip çevrilemeyeceklerini düşünmeye alışıldığı ölçüde kolay yerleşen o boş inana dayalı saygı da işte buradan gelir. Ve soydan geçme krallığa karşı duyulan güvenden kurtulup da, demokratik cumhuriyet için güven beslemeye başladığı zaman, son derece gözüpük bir adım atılmış olduğu sanılır. Ama, gerçeklikte, devlet bir sınıfın bir başkası tarafından ezilmesi için bir makineden başka bir şey değildir,

ve bu, krallıkta ne kadar böyle ise, demokratik cumhuriyette de o kadar böyledir; bu konuda söylenebilecek en hafif şey, devletin, muzaffer proletaryanın sınıf egemenliği için mücadelede kalıt olarak aldığı, ve tıpkı Komün gibi, en zararlı yönlerini hemen budamaktan kendini alamaya-çağı bir kötülük olduğudur; yeni ve özgür toplumsal koşullar içinde yetişmiş bir kuşak, bütün bu devlet hurdasını başından savacak bir duruma gelinceye değin.”

Komün gibi Rojava Devrimi'nde de devlet henüz bütünüyle ortadan kaldırılmış değildir ve hemen kaldırılması da söz konusu olamaz. Her ikisi de devletin en zararlı yönlerini budamaya girişmiştir. Onları birleştiren en önemli nokta bilindik anlamıyla devletin bir kötülük olduğu bilincidir.

Tarihsel Koşulların Farklılığı

Paris Komünü'nden bu yana köprülerin altından çok sular aktı. İki devrimin pek çok benzerliği olsa da onlar farklı tarihsel koşulların ürünüdür.

1- Paris Komünü döneminde kapitalizm henüz Kuzey Batı Avrupa ve ABD'de az çok gelişmişti. Diğer bölgelerde yeni yeni filizlenmekteydi. Kapitalist sömürgeci ilhaklar almış başını gitse de Dünyanın bir çok yeri kapitalizmle tanışmamıştı bile. Kapitalizm emperyalizmin doğum sancılarını yaşıyordu.

Bugün ise kapitalist üretim ilişkileri dünyanın her yerinde egemen. Kapitalist emperyalizm emperyalist küreselleşme aşamasına vardı.

2- Komün çağında işçi sınıfı bir kaç ülke hariç henüz bir azınlıktı ve bir iki sanayi ve ticaret şehrinde yoğunlaşmıştı. O günkü koşullarında kapitalist gelişmenin en üst aşamasında olan ülkelerde bile İngiltere hariç kırdan yaşayanlar çoğuluktaydı. Kapitalizmin yeni filizlendiği ülkelerde ise nüfusun ezici çoğunluğu (yüzde 80- 90) köylüydü. Dünya ölçeğinde ele alırsak işçi sınıfı küçük bir azınlıktı daha.

Bugün manzara çok farklı. Avrupa ve Amerika ve Avustralya kıtasında köylülük bir kaç Latin Amerika ülkesi hariç küçük bir azınlıktır artık.

Nüfusun büyük bölümü şehirlerde yaşıyor. Asya ve Afrika'da köylülük önemli bir azınlık olmaya devam etse de buralarda da sermayenin emperyalist küreselleşme saldırganlığı sonucu hızlı bir mülksüzleşme gerçekleşmektedir. İşçi sınıfı dünya çapında çoğunluktur bugün.

Emperyalist küreselleşme ulusal kurtuluşçuluğun üzerinde yükseldiği zemini çekip aldı. Sosyal kurtuluştan başka bir yol kalmadı. Henüz sömürge olan ülkelerde ulusal kurtuluş ancak sosyal kurtuluş amacına bağlanırsa yaşam şansı bulabilir. Rojava, aynı zamanda bunun pratik karşılığıdır.

3- Komün zamanlarında kapitalizm henüz gelişme ve yayılma aşamasında olduğu için bir yandan işçileşme artarken diğer yandan artan kentleşmeye bağlı olarak kapitalist düzenin bel kemiğini oluşturan, işçi sınıfı ile burjuvazi arasında yer alan kentli geniş bir küçük burjuva tabaka, yeni bir orta sınıf doğuyordu. Burjuva ideolojik hegemonyanın emekçiler arasındaki başlıca dayanağı bu tabakaydı.

Bugün ise kapitalizm gelişmesinin sınırlarına varmış durumda. Sermaye ile emek arasındaki uçurum de-

rinleştikçe bu ara tabakalar da eriyor. Burjuva düzenin bel kemiği kırılıyor. Varoluş krizine saplanmış burjuvazinin ideolojik hegemonyası dağılıyor.

4- Komün günlerinde de yoksullar ile zenginler arasındaki uçurum çok derindi. Hatta bugünkünden bile daha derindi. Fakat o günlerde kapitalizm gelişme çağında olduğu için burjuvazi işçi sınıfına taviz verebiliyordu. Dolayısıyla devrimsel ayaklanmalar çelişkilerin şiddetli dışa vurumu olurken taviz siyaseti ile aynı çelişkiler yumuşatılabiliyordu. Keza içeride sıkışan kapitalizm emperyalizme yönelerek krizini aşma ve yeni sömürü alanları elde etme imkanı buluyordu. Elde edilen emperyalist sömürü kazancının bir bölümü içerideki çelişkileri yumuşatmak için işçi sınıfına verilebiliyordu.

Bugün ise kapitalizm bir varoluş krizine saplanmış bulunuyor. Kapitalizm yalnızca ekonomik değil politik ve ideolojik kriz içinde. Bırakalım taviz siyaseti ile çelişkileri yumuşatmayı, sermayenin azami kar hırsı uğruna bu çelişkileri daha da azdırmaktan başka seçeneği yok. Bu varoluş krizi bir burjuva ideolojik ve politik hegemonya krizi olarak dışa vuruyor. Bu krizin etki alanı Komün günlerinde olduğu gibi bir kaç kapitalist ülke değil bütün dünyadır. Haliyle o günlerde dünya devriminden kastedilen bir kaç kapitalist devleti kapsayan bir devrim dalgasıydı. Bugün ise dünya devriminin kapsamı kelimenin gerçek anlamıyla bütün dünyadır.

5- Komün günlerinde dünya devriminden söz edilmesine ediliyordu ama diğer yandan burjuva ulusçu-

luk ideolojisi yükselişeydi. Dünya devriminden kastedilen sosyalizmin nihai zaferinin ancak dünyasal olabileceği gerçeğiydi. Ama kapitalist dünya bir kaç ülkeden ibaretti. Burjuva uluslaşma dünyanın geri kalanının kapitalistleşme güzergahıydı. Enternasyonalizm kadar burjuva ulusçuluk ideolojisi de işçi sınıfını etkiliyordu. Sömürge halklarda ise ulusal devlete kavuşma bir kurtuluş umuduydu.

Bugün burjuva ideolojik hegemonya krizinin burjuva ulusçuluğu da kapsamı kaçınılmaz. Yalnızca işçi sınıfı için değil diğer emekçi sınıflar için de ulusal kurtuluş bir hayal artık. Emperyalist küreselleşme ulusal kurtuluşçuluğun üzerinde yükseldiği zemini çekip aldı. Sosyal kurtuluş-tan başka bir yol kalmadı. Henüz sömürge olan ülkelerde ulusal kurtuluş ancak sosyal kurtuluş amacına bağlanırsa yaşam şansı bulabilir. Rojava, aynı zamanda bunun pratik karşılığıdır.

6- Üzerinden atlanmaması gereken bir başka fark da sosyalist inşa deneylerinin bıraktığı olumlu ya da olumsuz mirastır.

Komün'e kadar işçi sınıfının iktidar deneyimi yoktu. Komün yönetimi politik iktidarı ele geçirmişti ama ekonomik iktidarın en önemli aracı olan bankaya el koymamıştı. Kendinden sonraki devrimler onun bu tecrübesinden faydalandı. Büyük bankalar ve büyük sanayi kamulaştırılmadan ne politik iktidar güvenceye alınabilirdi ne de yeni toplumsal düzen inşası devam ettirilebilirdi. Bu tecrübeler bugün de yol göstericidir.

Sosyalist inşaların nihai zaferle taçlanmak yerine kapitalist yola girerek çürümeleri ve sonunda kapitalistleşmelerinin sosyalist kurtuluşa olan inancı tarumar ettiği de bir başka gerçek. Bu da olumsuz bir miras.

7- Yine de, kim ne derse desin, zorunluğun bilinci, ideolojik dogmaları ve politik sekterizmi er ya da geç parçalıyor. Paris Komünü bunun en tipik örneklerden biri. Komün yönetiminde blankiciler çoğunluktaydı. Prudoncu sosyalistlerle birleşen Uluslararası İşçi Birliği üyeleri azınlığı oluşturuyordu. Engels'in deyiimi ile blankiciler "*sadece devrimci içgüdü ile, proleter içgüdü ile sosyalist idiler. Sadece küçük bir bölümü bilimsel sosyalizmi biliyordu*".

Blankiciler, "*görece küçük sayıdaki kararlı ve iyi örgütlenmiş insanın**, zamanı geldiğinde, sadece iktidarı ele geçirmeye değil, ama büyük bir yılmazlık ve gözüpeklik göstererek, halk yığınını devrim içine çekmeyi ve onu küçük yönetici birlik yöresinde toplamayı başarmak için yeterince uzun bir zaman iktidarda kalmaya da yetenekli olduğu fikrinden hareket ediyordu. Bunun için, her şeyden önce, tüm iktidarın yeni devrimci hükümetin elleri arasında en sıkı diktatörce merkezileştirilmesi gerekiyordu." Gel gör ki blankicilerin çoğunlukta olduğu komün bunun tersini yaptı. Ordu, siyasal polis ve bürokrasi alaşağı edilmiş, halk meclisleri üzerinde yükselen bir düzen kurulmuş ve Fransa çapında da bir komünal federasyon oluşturmayı hedeflemişti.

Prudon (Proudhon), "*küçük köylülük ve zanaatçının sosyalistiydi...*

rekabet, işbölümü ve özel mülkiyetin, iktisadi güçler olarak kalacaklarını söylüyordu. İşçilerin ortaklığı, örneğin demiryolları gibi, ancak büyük sanayi ve büyük işletmelerin oluşturduğu istisnai durumlar için yersiz olmayacaktır.” Prudoncuların içinde yer aldığı komün başka bir yol izlemeye yöneldi, tam olarak başarma olanağı bulamasa da büyük fabrikaların işçilerin ortak mülkiyetine alınması ve bu ortaklıkların bir federasyon içinde toplanmasına ilişkin bir buyruğu yayınladı.

Rojava’da henüz büyük sanayi yok denecek düzeyde olsa da öyle ya da böyle bu sanayi gelişecektir. Tıpkı Prudon gibi özel mülkiyete dokunmadan demokratik özerklik inşasına girişen Rojava yönetimi de toplumsal yeniden inşayı sonuna kadar götürmek istiyorsa eninde sonunda büyük sanayi işletmelerini kamulaştırmak zorunda kalacaktır, çünkü başka türlü bir hareket tarzı yeni bir toplumsal düzenin inşasına olanak tanımayacaktır.

Kaldı ki varoluşsal kriz içinde debelenen kapitalizm şartlarında emekçiler, kadınlar ve tüm ezilenler sosyalist inşa deneylerinin olumlu mirasına yüzlerini daha çok dönecelerdir. Bu deneyler, geçmiş bir yük olmaktan çıkarak bir destek haline gelecektir.

İki Başlangıç

Paris Komünü proletaryanın bağımsız bir güç olarak tarihe girişini simgeler. İki aylık bir zaman zarfında aldığı kararları doğru dürüst uygulama imkanı bile bulamasa da kendinden sonraki bütün işçi sınıfı ve halk devrimlerine ilham kaynağı oldu. Paris Komünü ile açılan kapı Rus devrimi ile yepyeni bir boyut kazandı.

Rojava Devrimi ile açılan kapı da yeni sıçramalara vesile olacak. Elbette bu kendiliğinden olmayacak, işçi sınıfı ve tüm ezilenlerle birleşmiş devrimci iradesi ile gerçekleşecek.

Komün ancak başka komünlerin gerçekleşmesiyle ayakta durabilirdi. Rojava da ancak yeni Rojavalarla ayakta kalabilir.

Paris Komünü Rojava Devrimi’nde yeniden hayat buluyor. Onun yanında durmak, onu sahiplenmek, onun için savaşmak, onun açtığı yoldan yeni Rojavalara yaratmak ve dünya devrimine yürümek her sosyalistin görevidir.

Rojava yeni bir başlangıç yapmanın mümkün olduğunu gösterdi, tıpkı Paris Komünü gibi. Gerisi komünist devrimcilere kalmış tıpkı Komün’ün izinde Ekim Devrimini yaratanlar gibi.

Mücadele Ve Örgüt Biçimleri Sorununda Komünist Öncü

Komünist öncü, silahlı mücadeleyi, “burjuva düzenin yıkılıp, yeni bir toplum kurulmasının zora dayalı bir devrimle mümkün olduğu” ilkesel görüşünün dışında, hergünkü sınıf savaşımı içinde siyasi rejimin, egemenlerin politika araçlarının zorunlu kıldığı güncel bir politik mücadele biçimi ve yolu olarak ele almıştır. Faşist diktatörlük ve inkarcı sömürgecilik koşullarında, devrimi örgütleme, ayaklanmayı hazırlama çalışmalarının silahlı mücadeleyi atlayarak başarılması olanaksızdır.

Marksist leninist komünistler birlik devriminin zaferiyle birlikte, güçlü bir zihniyet değişimi, yeni bir marksist leninist kavrayış ve yürürlükteki kavramları yeniden içeriklendirme veya yeni kavramları mücadelenin hizmetine sunma hattında mevzilendiklerini de ilan ettiler. Türkiye ve Kuzey Kürdistan birleşik devriminin özgün gelişim yolunu anlamaya, belirginleştirmeye odaklandılar. Teori, politika, örgüt, strateji, taktik, cepheleşme, enternasyonalizm, kadın özgürlük mücadelesi, ulusal özgürlük sorunu başta olmak üzere, temel önemdeki meselelerle yeni bir görüş açısıyla, yeni bir kavrayış düzeyiyle ilişkilendiler. Hiç bir aşamada, “olmuş, bitmiş, tamamlanmış” olduklarını, marksizm leninizmi boy verdikleri topraklara ve günümüz

dünyasına uygulamakta yeterli bir düzeye ulaştıklarını düşünmediler, iddia etmediler. “Öncü, önder ve öğrenci parti” diyalektiğine sıkıca bağlı kaldılar. Gelişme ve yenilenme yolundan ilerlediler. Kazanımlarının da, başaramadıklarının da, görevlerinin de bilincindedirler.

Marksist leninist komünistler, örgüt ve mücadele biçimleri sorununda, meseleyi, burjuvazi ve faşizmin, 71 ve 80 darbeleriyle devrimci harekete ve kitle mücadelesine vurduğu darbenin baskısı altında oluşmuş, “maceracılık”, “sol sapma”, “silahlı eylem ancak kitle mücadelesinin belirli bir düzeyinden sonra başvurulabileceği” gibi şablonlara... silahlı veya silahsız, legal veya illegal şu veya bu örgüt ve mücadele biçimini mutlaklaştırmaya...seçimlerden, bur-

juva meclis imkanlarından yararlanma vb meselelerde sorgulanmamış ezber ve genellemelere göre ele alan zihniyetten koparak, bu konulardaki marksist teorik ilkelerin özümsemesini, dünya devrimci mücadelelerinin deneyleri ışığında yeni bir kavrayışa ulaşılmasını temel aldılar.

Politik askeri mücadele ve legal araçlar- örgüt biçimleri konularında birlik devrimiyle kazandıkları kavrayış düzeyi ve geliştirdikleri pratikte maddileşen çizgilerinde dönemsel yalpalamalara, anlayış geriliklerine düşülse de, parti kongreleri bunları düzeltmiş ve komünist öncüyü yeni ufuklara yöneltmiştir.

Marksist leninist komünistler, *“hiçbir mücadele biçimini mutlak biçimde reddetmemek, daha önce bilinmeyen yeni mücadele biçimlerine açık olmak”, “ somut siyasal ve toplumsal koşulları incelemeden herhangi mücadele biçimi sorununda, evet veya hayır diye cevap vermemek”* (Lenin) teorik kavrayışıyla hareket etmektedirler. Hem savaşım, hem de örgüt biçimleri sorununda bu teorik ilkeleri rehber almaktadırlar.

Miting, grev, basın açıklaması, izinli yürüyüş, imza toplama, stand açma, açlık grevi, yasal bildiri dağıtımı, afiş ve pankart asılması, toplu gazete satışı, seçim çalışması, burjuva meclis içinde mücadele,

Yasak dillerde ajitasyon propaganada, cumartesi anneleri eylemi, sivil cuma eylemleri, taziye çadırları, kendini zincirleme eylemleri, Ankara yürüyüşleri,

İşgal, boykot, işbirakma, otoyollarda oturma ve yürüyüş, yasaklı meydanlarda gösteri, doğal çevreye

ve barınma hakkına saldırıları püskürtme direnişleri, yasadışı pankart, afiş, bildiri, yazılama eylemleri, barikat, silahsız ayaklanma, serhildan,

Milis eylemleri, feda eylemleri, kentlerde ve kırlarda diktatörlüğün militarist güçlerine, kurumlarına, işkence, ve yargısız infaz suçlularına, sivil faşistlere, muhirlere yönelik silahlı, bombalı eylemler...Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki *yasal-yasadışı, barışçıl-kitle şiddetine dayalı, silahsız ve silahlı mücadele biçimlerinin örnekleridir.*

Yasadışı-gizli parti veya örgüt, değişik işlevlere sahip ve değişik biçimlerdeki illegal hücre, komite, çalışma grubu... milis grubu, müfreze, birlik, kır gerilla birliği, takım, tabur, ordu... sendika, dernek, vakıf, federasyon, konfederasyon...platform, yasal parti, burjuva meclis grubu... eylem, güç birliği ve cephe örgütleri, tüm bu mücadele biçimlerini ete kemiğe büründüren örgüt şekillerini yansıtır.

Marksist leninist komünistler, Türkiye ve Kuzey Kürdistan devrimci ve demokratik mücadelesinin ortaya çıkardığı tüm bu mücadele ve örgüt biçimlerine politik savaşımın gerekleri, hazır güçlerine uygunluk ve ideolojik değerleriyle çelişmemek temelinde yaklaşmışlar, somut siyasal ve toplumsal koşullar içinde şu ya da bu biçime ağırlık vermişler, fakat birini diğerinin karşısına koymamışlar, kategorik mutlaklaştırmalardan uzak durmuşlardır.

Marksist leninist komünistler için, faşist rejim ve inkarcı sömürgecilik koşullarında yasadışı-gizli örgütlenme kaçınılmaz ve temeldir. Mücade-

lenin zora dayalı biçimlerine (silahlı mücadele biçimleri ve devrimci kitle şiddeti) başvurmaksızın politik mücadeleyi özgür biçimde yürütmek imkansızdır. Aksi anlayış ve pratikler, faşist devlet terörüyle, özel savaş metodlarıyla, faşist, inkarcı sömürgeci yasa ve yasaklarla politika yapan egemenlerin karşısında öncünün ve kitlelerin elinin kolunun bağlanmasına yol açar. İktidar hedefli mücadele bilincinin, kültürünün gelişmesini, kitlelere doğru yayılmasını önler. Yine mevcut rejim altında sınıf mücadelesinin ürünü olarak oluşmuş yasal haklara ve açık savaşım olanaklarına dayalı mücadele biçimleri ve örgütlerinin geniş biçimde değerlendirilmesi, politik mücadelenin tabanının genişletilmesi, kitlelerin örgütlenmesi ve siyasi seferberliği, devrimci savaşımın meşruiyetinin işçilerin ve ezilenlerin en geniş kesiminde maddileşmesi için zorunludur. Aksi halde tüm bu konularda yürünecek yol fazlasıyla uzar, egemenlerin manevra rezervleri güçlenir, devrim çok önemli bir olanaktan yoksun bırakılmış olur. Devrimin örgütlenmesi tüm bu araç ve biçimlerin birbirini bütünlemesini gerektirir.

Doğaldır ki, mücadelenin bütün araç ve biçimlerinin kağıt üzerinde kabul edilmesi kendi başına yeterli değildir. Bu kabulün salt sözle değil, pratikle de ortaya konması gerekir. Pratiğin ilk adımı hazırlıktır. *“Belli bir mücadele biçimini kabul edip bunun tekniğini inceleme gerekliliğini kabul etmemek, bazı seçimlere katılmayı kabul edip de bu seçimlerin nasıl yapılacağını gösteren yasayı tanımamaya benzer.”* (Lenin)

Örneğin mücadelenin silahlı biçimlerini kabul ettiğini açıklamak, fakat niceliğinden ve düzeyinden bağımsız olarak, bu mücadele biçimini yürütecek devrimcilerin eğitimi, araç gereçle donatılması şeklindeki hazırlık görevlerine yıllarca pratik ilgisizlik sergilemek, gerçekte tam tersi bir anlayışa sahip olduğunu gösterir.

Yasadıışı-gizli bir partiye veya örgüte sahip olduğunu iddia etmek, buna karşın politik mücadelede bunu maddileştirecek hiçbir varoluş sergilememek, iddiayı anlamsızlaştırır, çürütücü sahtelikleri egemenleştirir.

Devletin politikayı sistematik olarak zor araçlarıyla yürüttüğü bir siyasi rejim koşullarında, askeri örgüt ve mücadele biçimleriyle ilişkide, bunlara başvuran parti ve örgütlerin eleştirisinden (“küçük burjuva”, “maceracı”, “gerilla savaşı böyle mi yürütülür”, “bu iş böyle mi yapılır” vb den) öteye geçmemek, “marksist leninist olan”, “maceracı olmayan”, “ustaca olan” her ne ise, onu pratikte göstermeyi bilinmez bir geleceğe ertelemek, konuyla ilgili marksist teorik ilkelerden ve siyasi anlayışlardan uzaklığı ve devrimci lafazanlığı ortaya koyar.

Yasadıışı-gizli örgütlenmeyi temel aldığını söylemek, yasalıcılığı söz bombardımanına tutmak, fakat

pratikte politikayı özgür araç ve biçimlerle yürütmekten uzak durmak, gizlilik ve yasadışılığı biçimselleştirmekten, etikete dönüştürmekten, amacından koparmaktan öte bir anlam taşımaz.

Yasadışı-gizli bir partiye veya örgüte sahip olduğunu iddia etmek, buna karşın politik mücadelede bunu maddileştirecek hiçbir varoluş sergilememek, iddiayı anlamsızlaştırır, yürütücü sahtelikleri egemenleştirir.

Marksist leninist komünistler, mücadele biçimlerini birbirinin alternatifi değil, bütünleyeni, güçlendireni olarak ele almışlar, çeşitli gündemler etrafında yürütülen politikalarda yasal-yasadışı, barışçıl-kitle şiddetine dayalı, silahlı ve silahsız mücadele biçimleri birlikte kullanılmışlardır.

Yasal ve açık mücadele araç ve biçimlerine ilke olarak karşı çıkmadığını iddia etmek, fakat örneğin seçimler, burjuva temsili kurumlarda söz hakkı elde etme veya devrimci kitle partisi konusunda, politik koşul ve gereklerden bağımsız biçimde kategorik red tutumu içinde olmak da, sorunun marksist kavranışından ve 20. yüzyıl devrimci savaşlarının ders ve deneylerinden uzaklığı yansıtır. Fiilen bir yasal gazete çevresi

zemininde durmak veya siyasi çalışmalarının neredeyse tamamını yasal gazete-dernek ekseninde bine etmek, buna karşın, örneğin, devrimci kitle şiddeti ve politik askeri mücadeleyle birlikte, seçimleri ve burjuva temsil kurumlarını da kitlelere dönük politika imkanı etrafında değerlendiren devrimci parti ve örgütleri “legalizm”le, “parlamenterizm”le eleştirmede ciltleri dolduracak söz tüketmek, amaç-arac ilişkisini başaşağı dikmek, devrimci lafazanlık biçimindeki bozulmaya uğramaktır.

Yasal-yasadışı, barışçıl-kitle şiddetine dayalı, silahlı-silahsız mücadele biçimlerinin kabulü ve siyasi mücadelenin hizmetine sunulması, bunlara yaşam verecek örgüt biçimlerinin oluşturulması ve tüm bu sözlere pratik bir değer kazandıracak ilk adım olarak hazırlık çalışmaları komünist öncünün 20 yıllık pratiğinin ana doğrultusunu oluşturmuştur. Sınıf mücadelesinin çeşitli gündemlerine dair politikalarında ise, bu ilkesel kabul, ete kemiğe bürünmüştür. Marksist leninist partinin mevcut durumu, bu birikimin ulaştığı ve aşılması gereken sınırı gösterir.

Marksist leninist komünistler, mücadele biçimlerini birbirinin alternatifi değil, bütünleyeni, güçlendireni olarak ele almışlardır. Çeşitli gündemler etrafında yürütülen politikalarda yasal-yasadışı, barışçıl-kitle şiddetine dayalı, silahlı ve silahsız mücadele biçimleri birlikte kullanılmışlar, böylelikle daha güçlü bir etki yaratılmak, somut kazanımlar elde edilmek istenmiştir.

On yıl öncesine ait olsalar da, iç yayınının üç ayrı sayısından aktara-

çağımız kimi veriler, marksist leninist komünist partinin politik önerlik ve politik mücadele zihniyetinin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

“2005 yılının ilk 5 ayında sendikalar yasası ve grev hakkı, 8 Mart, 7 Aralık tutsakları, Newroz, faşist kuşatma ve saldırılar, Kürdistan’a askeri saldırılar, toplu mezarlar, özelleştirme terörü (SEKA, TEKEL, Seydişehir), 1 Mayıs, TCK, gözaltında kayıplar, 12 Mart Gazi (ve Ümraniye), 16 Mart Halepçe-Beyazıt yıldönümleri, 30 Mart, 6 Mayıs, 18 Mayıs anmaları, Eğitim-Sen’in kapatılması davası, Tayyip Erdoğan’ın İsrail gezisi, gecekondu yıkımları, öğrenciler hakkında açılan soruşturmalar, Ermeni katliamı, IMF anlaşması, Rice’in Ankara teftişi, Irak’taki işgal ve zulüm, Afganistan’a asker gönderilmesi, İncirlik üssü sorunu, Filistin halkının mücadelesi ve tek tek kentlerde işçi ve ezilenlerin çeşitli sorun, talep ve özlemleri politik eylemimizin konusu oldu. *Yasal ve yasa dışı, barışçıl ve kitle şiddetine dayalı, silahlı ve silahlı değişik mücadele araç ve biçimleriyle politika yapıldı. Aynı dönemde toplam 1 milyon 87 bin bildiri, 11 bin broşür, 62 bin 500 davetiye, 195 bin afiş, 2 milyon 500 bin kuş kullanıldı.*” (Temmuz 2005)

“ Mayıs sonrası dönemde hangi gündemlere müdahale ettik ve neleri gündemleştirdik?

Başlıklar biçiminde özetleyelim:

1) Irkçı faşist saldırı ve kuşatma ekseninde ortaya çıkan görevler; “anadilde eğitim” kampanyası; Kürt halkının “barış” talebi; Amed- İstanbul yürüyüşü; şovenizm, fail-i

meçhuller ve Türk burjuva ideolojisindeki ırkçı-faşist zihniyet sorunlarında etkinlikler 2) Özelleştirme, iş cinayetleri, değişik ekonomik-demokratik talepleri için direnen işçileri ziyaretler ve dayanışma, direniş örgütlenme eylemleri ve “sendikalı-sigortalı 35 saat çalış” kampanyası 3) Emekçi evlerinin yıkımı ve bazı yerleşim alanlarındaki ilerici yoğunluğun dağıtılması saldırılarına karşı mücadele 4) Yozlaşma, uyuşturucu ve çeteleşmeye karşı mücadele 5) Hücre-tecrit terörüne karşı faaliyetler 6) Faşist 12 Eylül darbesinin 25. yıldönümüne dönük protesto eylemleri 7) İncirlik yürüyüşü 8) Kadın cephesinde “anadil”, “kreş” talepli eylemler, kurultaylar, Irak işgali son bulsun diyen ABD’li asker anneleriyle dayanışma, “mutfağı değil, dünyayı istiyoruz” kampanyası 9) Gençlik cephesinde, ÖSS kampanyası, Kürdistan’da liseli kurultayları, sivil faşistlerin üniversitelerdeki saldırılarına yanıt verilmesi 10) TMK’ya eklenmek istenen yeni faşist yasa ve yasaklara karşı mücadele 11) 17’lerin katledilmesine karşı eylemler ve uğurlama törenleri 12) Tutsak yoldaşlar ve devrimci yoldaşlarla dayanışma ve sahiplenme eylemleri 13) Takvimsel özel tarihi günlere çeşitli müdahaleler...15-16 Haziran etkinlikleri, 2 Temmuz, 96 Ölüm Orucu, 1 Eylül, 10 Eylül ve 26 Eylül Ulucanlar zindan katliamı yıldönümü eylemleri. 14) Değişik festivallere katılım ve bu yolla siyasi faaliyet alanlarını genişletme çabası 15) Filistin mücadelesi, 2. İntifada’nın yıldönümü, Irak işgalinin yıldönümlerinde eylem ve etkinlikler 16) Av-

rupa Örgütümüzün “ırkçılığa, ayrımcılığa ve faşizme” karşı kampanyası.

Bütün bu politik çalışmalarda *legal-illegal basılı materyaller, (bildiri, afiş, duvar gazetesi, kuş, şablon, broşür) yazılama, bombalı-bombasız pankart, molotoflama, bombalama, barikat, meşaleli-meşalesiz yürüyüş, ana yolların kesilmesi, zincir eylemleri, miting, basın açıklaması, çadır kurma gibi biçimler kullanıldı.*” (Ekim 2005)

“Kürt halkının özgürlük özlemini bilgece bayraklaştıran Şemdinli serhildanı ve ezilen göçmen öfkesinin Paris varoşlarını tutuşturan isyanını da bağrında taşıyan son aylarda politik çalışmalarımız yine enerjik biçimde sürdü. Kürt ulusuna saldırılardan TMY tasarısına; şehitler ayı etkinliklerinden emekçi memur eylemlerine; linç saldırılarından liseli kurultaylarına; kadına yönelik şiddetten YÖK sorununa; emekçileri, yoksulları yozlaştırma, uyuşturma ve çeteleştirmeden yıkım saldırılarına; sendikasız sigortasız çalıştırmadan GSS’ye; hücre-tecrit terörü ve 19 Aralık’tan kontrgerillanın Şemdinli saldırısına; Malatya çocuk yuvasındaki işkencelerden Hatay’da ABD emperyalizminin inşa etmekte olduğu yeni dinlenme üssünün teşhirine; Filistin halkı ve Küba’lı Beşler’den Paris isyanına değin onlarca sorun bu birkaç aylık dönemde şu ya da bu düzeyde parti örgütlerimizin politik çalışmalarının konusu oldu. Bu sorun ve konuların önemli bir bölümü tüm örgütlerimizin gündemiydi. (...)

Politik kitle ajitasyonu biçimlerindeki çeşitlenmenin yanısıra, parti örgütlerimizin kullandıkları araç ve

yöntemlerdeki zenginleşme dikkat çekicidir. Askeri araçlara başvurmada özgüvenin gelişimi ve askeri mücadele yöntemlerini kullanmada ilerleyiş sürmektedir. *Parti ya da gençlik örgütlerimizin gerçekleştirdikleri molotoflama ve bombalama eylemlerindeki çarpıcı artış bunu gösteriyor. 2005’in son üç ayı esas alınırsa bir bölümü bombalı 20 illegal pankartın asılması, partimizin ve gençlik örgütümüzün üslendiği 11 molotoflama, 16 bombalama gerçekleştirilmesi, İstanbul’da 10 barikat kurulup 5 silahlı gösteri örgütlenmesi bu açıdan yeterli bir fikir vermektedir. Kimi alanlara illegal bildiri sayısındaki artışı da buna eklemeliyiz.*” (Ocak 2006)

Daha genelde, 1994 sonu-1995 ilkbaharı sivil faşistlere karşı kampanya, 1995 Gazi ayaklanması süreci ve kayıplar kampanyası, 2002 ölüm orucu ve tecrit terörü eksenli kampanya, 2003 Irak işgaline karşı kampanya, 2004 İstanbul’daki nato toplantısına karşı kampanya, 2004 hükümetin ceza infaz kanunu değişikliği tasarısına karşı kampanya, 2005 Seka işçilerinin işyeri işgaliyle yükselttikleri talepleri omuzlayan kampanya, 2000’li yıllarda Kürt halkımıza yönelen inkarcı sömürgeci faşist saldırılara karşı değişik kampanyalar, 2005 Şemdinli’deki faşist sömürgeci saldırıya karşı geliştirilen eylemler, yine, 2008 İstanbul imf toplantısına karşı kampanya mücadelesinin birbirinin alternatifini değil, bütünleyeni, güçlendireni olarak ele alışın önde gelen örneklerini yansıtırlar. Aynı zihniyetin pratikleştirilmesi, işçi sınıfının ekono-

mik-demokratik gündemleri, emekçi gecekonduların barınma hakkı mücadelesi, öğrenci gençliğe yönelik faşist saldırılar, iş cinayetleri gibi onlarca ve onlarca gündem etrafındaki politika yapıda da görülür. Basın açıklaması, bildiri, afiş, pankart, imza toplama, gazete dağıtım, yürüyüş, açlık grevi, dayanışma çadırı, işgal, yasaklı meydanların zaptı, ot-yolların kesilmesi, militarist güçlerle kitle çatışması, barikat mücadeleleri, ayaklanma, molotof, bomba, kurşun ve lav aynı politik gündemin sözcüleri olmuşlar, aynı teşhir faaliyetini yürütüp, aynı talepleri yükseltmişlerdir.

Marksist leninist komünist parti, 1960'lar sonrası "ayaklanma stratejisi" görüş açısındaki komünist hareketin ve parti önceli gruplar döneminin, devrimin örgütlenmesinde, subjektif faktörün geliştirilip olgunlaştırılmasında silahlı mücadelenin yeri ve işlevi konusundaki ideolojik ve politik gerilikleriyle kopuşma yolunda ilerlerken, mücadele ve örgüt biçimlerinde ulaştığı sınırlara hapsolmemeyi, olumlu ve olumsuz deneylerine dayanarak kendini yenileme hattına sıkıca bağlı kalmayı da başardı. 3. Kongre sonrasında, politik askeri cephenin örgütsel yapısında ve siyasi pratiğinde gerçekleştirdiği sıçrayış bunun bir boyutunu, 4. Kongre sonrası, yerüstü cephesinin örgütsel yapısında attığı adım ikinci boyutunu oluşturur. Eşitsiz de olsa, her ikisi de, pratik bocalamalara, enerji kayıplarına, iç ideolojik mücadeleye yol açan kimi sorunlar doğurmuş, buna karşın nehir denize akmayı sürdürmüş, zihinsel ve pratik olarak, kendini, partinin politik

mücadele anlayışı ve tarzı temelinde üretim her iki cepheye de damgasını vurmuştur.

Komünist öncü, silahlı mücadeleyi, "burjuva düzenin yıkılıp, yeni bir toplum kurulmasının zora dayalı bir devrimle mümkün olduğu" ilkesel görüşünün dışında, her günkü sınıf savaşımı içinde siyasi *rejimin*, *egemenlerin politika araçlarının zorunlu kıldığı güncel bir politik mücadele biçimi ve yolu* olarak ele al-

Marksist leninist komünist partinin 20 yıllık macerası, "bütün mücadele araç ve biçimleriyle" politika yapmaya açık oluşun ve bunu eylemiyle çizgileştirmenin, geliştirmenin, yetkinleştirmenin tarihidir. Bu kazanılmış bir niteliktir.

mıştır. Faşist diktatörlük ve inkarcı sömürgecilik koşullarında, devrimi örgütleme, ayaklanmayı hazırlama çalışmalarının silahlı mücadeleyi atlayarak başarılması olanaksızdır. Sistematik devlet terörüyle, gerici iç savaş yöntemleriyle, kontgerilla ve sivil faşist grupların devrimci mücadeleye ve halk hareketine kanlı saldırılarıyla, yargısız infazlarla, özel mahkemelerle, faşist yasa ve yasaklarla politika yapan rejime ve sivil faşist aparatlarına karşı "çıplak yumruklarla" dövüşmek, "hesap sorma" görevlerini bile "devrime",

“emekçilere” havale etmekle, büyük günleri yaratacak büyük güçleri biriktirmek olanaksızdır.

Silahlı mücadelenin çeşitli biçimleri ve araçlarını, örneğin kent ve kır gerillasını karşı karşıya koymayan komünist öncü, devrimci bir işçi hareketi ve ikinci cephe yaratma öncelikli görevi nedeniyle silahlı biçimlerle politikayı Türkiye kentlerinde, esasen de büyük sanayi şehirlerinde örgütlemeye odaklanmış, Kürdistan kentlerinde de sömürgecilikle mücadele hedefiyle müfreze ve milisi geliştirmeye çalışmıştır. Politik mücadele geliştiği ölçüde, silahlı mücadele görevlerinin de büyüyeceğinin, yeni örgütsel biçimler gerekeceğinin bilincinde hareket eden marksist leninist komünistler 3. Kongrelerini izleyen yıllarda, bu konudaki sınırlarını aşan bir gelişim sergilemişler, Rojava ve Şengal pratikleriyle ise bu yeni bir düzeye ulaştırmışlardır.

Komünist öncü, faşist diktatörlük ve burjuvaziyle yürüttüğü siyasi mücadelede, “ilkellik ve amatörlik” nitelmesini hak eden kimi örgütsel geriliklerinin de kolaylaştırmasıyla, sakınmadığı ve kimileri ciddi örgütsel nitelik kaybına yol açan tutsaklıklarla ve yine kimi temel kadrolarını şehit vermesi nedeniyle, dönem dönem politik mücadele tarz ve anlayışını pratikleştirmede zayıf düşse, devrimci iddialarına uygun bir politik varoluş sergileyemese de, durumunu değiştirme arayışından kopmadı. Anlayış gerilemelerine karşı iç ideolojik mücadeleyi canlı tuttu. Onun, düşmanın öfkesini çeken politik askeri mücadele, fiili meşru mü-

cadele hattındaki legal savaşım ve devrimci kitle şiddeti içeren eylemleri anında veya sonrasında uğradığı ve yer yer örgütsel dengesini bozan kayıplar karşısındaki düşünüş tarzı ve ruh hali, Lenin’in, yaşamın sayısız kez doğruladığı şu görüş açısındaki gibi cisimleşti:

“Partizan savaşımın hareketin örgütlenişine zarar verdiği ileri sürüldüğünde, olayları eleştirici yönde incelemek gereklidir. Yeni tehlikeler ve yeni kurbanlar getiren her yeni mücadele biçimi, buna hazırlıklı olmayan örgütlerin düzenini zorunlu olarak bozar. Eski propagandacı çevrelerimizin örgütlenişi, ajitasyona geçildiğinde bozulmuştu. Gösterilere sıra geldiğinde, komitelerimizin örgütlenişi zarar görmüştü. Hangi savaşta olursa olsun, her türlü askeri hareket savaşçıların saflarında belirli bir düzen bozukluğuna yol açar. *Bundan* savaş yapılmaması gerektiği sonucuna varılmamalıdır. *Yalnızca savaşmayı öğrenmek gerektiği sonucunu çıkarmalıdır. Hepsi bu kadar.*”

Marksist leninist komünist partinin 20 yıllık macerası, “bütün mücadele araç ve biçimleriyle” politika yapmaya açık oluşun ve bunu eylemiyle çizgileştirmenin, geliştirmenin, yetkinleştirmenin tarihidir. Bu kazanılmış bir niteliktir. Şüphe yok ki, üretilen pratik, işçi ve ezilen milyonları siyasi bir ordu olarak birleştirmeye, seferber etmeye yetecek bir yoğunluk, genişlik ve süreklilik düzeyine varamamıştır. Komünist öncünün, bu gerçeği, değiştirme kararlılığı ve azmi tam, teorik ve siyasi kavrayışı berraktır.

Kiev Darbesi Ve Doğu'da Halk Ayaklanması

Yücel Yıldırım

Güneydoğu Ukrayna işçi kentlerinin ayaklanması, faşist darbe ve gelişmeye karşı halkçı, şovenist baskıya karşı ulusal haklar savunucusu bir yanıtı. Bu antifaşist ayaklanmaya katılarak, Rus milliyetçileriyle hareket içinde hegemonya mücadelesi vermek, bu kentlerin kaderini tayin hakkını savunmak ve ayaklanmayı oligarşi karşıtı ve Rusya emperyalizminden bağımsız bir yönde geliştirmek doğrudur, doğrudur.

21 Kasım 2013'te Ukrayna Devlet Başkanı Viktor Yanukoviç'in Avrupa Birliği ile Ortaklık Anlaşması imzalamayı reddeden açıklamasıyla aynı gün Yanukoviç yönetimine karşı Kiev Maidan'da başlatılan gösteriler, faşist darbe, savaş ve ilhak ile ayrılmalara varan olağanüstü durum ve sonuçlara yol açtı.

Maidan Hareketi: Faşistlerin ve Batı Emperyalizminin Hareketine Dönüştü

Başlangıçta, daha düşük kitlesellikteki Avrupa Birliği yanlısı ve anti-Yanukoviç kitle eylemleri, ikinci ayında, faşist hareketin etkinliği ve egemenliği altına girdi. Maidan gösterilerinin kitleselliğinin zirvesi 1 Aralık'taki yaklaşık 300 bine varan katılımdı.

Batı Ukrayna'nın Lvov kenti merkezli örgütlenen faşist Svaboda örgütü, Ukrayna Ulusal Asamblesi (UNA-UNSO) ve eylemci kanadı olan Ukrayna Ulusal Öz-Savunma Birliği, Pravy Sektor (Sağ Sektör), Ortak Dava (Spilna Sprava) gibi irili ufaklı paramiliter faşist örgütler, Yanukoviç'i devirene değin eylemleri sürdürdüler.

Bu faşist örgütlerden Svaboda en kitleseliydi. 2013 seçimlerinde Ukrayna çapında %10 oranında oy alarak, özellikle Batı Ukrayna'da %40'a varan oy desteğiyle, yükselişe geçmişti.

Paramiliter faşist örgütler Yanukoviç'in polis şiddetine karşı silahlı çatışmalara girdiler. (Maidan'da 2014 Şubatı'nda silahlı çatışmalarda ölen 28 kişiden 10'u

polisti). Yanukoviç'in Avrupa emperyalistlerinin dışişleri bakanları denetiminde muhalefetle geçen yılın 21 Şubat'ında vardığı ve uzlaşarak iktidardan çekilmesini amaçlayan erken seçim kararını dinlemediler. Önce parlamento üzerinde baskı kurarak Yanukoviç'i görevden düşürdüler, sonra silahlı çatışma ve gösterileri sürdürerek kaçmasına yol açtılar. Güç yoluyla, faşist darbeyi zafere ulaştırdılar, iktidarı aldılar.

Savaşmayı öğrenen
ve kendi kendini
yönetme iradesi gelişen,
oligarşinin saltanatına
hayır demeyi, sosyal
devlet uygulamalarını
ve ulusallaştırmayı talep
etmeyi öğrenmekte olan
işçi ve halk kitlelerinin,
ele geçirecekleri kentler
çoğaldıkça, özgüvenleri
daha yükselecek.

Başlangıçta gösterilere katılan bazı sol güçler, faşist saldırılarla etkisizleştirildi. Sonrasında ise, faşistler, tüm sol güçlere, revizyonist Ukrayna Komünist Partisi kadro ve taraftarlarına karşı sokaklarda ve parti binalarında şiddetle saldırdılar, bazılarını katlettiler, pek çoğuna işkence yaptılar.

Daha önemlisi de, Güneydoğu Ukrayna kentlerinde faşist darbeye karşı ayaklanan kitleleri ezmek için seferber edildiler. Ayaklanmacıların Ukrayna Ordusu'nun pek çok

birliğini savaştan caydırması üzerine, faşistler, üçü katliamcılıkta kötü ünlü olmak üzere, taburlar halinde ayaklanmaların olduğu bölgelere insan avına çıkarıldılar. Nitekim Odessa'da 2 Mayıs'ta Sendika binasındaki kitleleri yakarak katlettiler. Kiev darbeci hükümetinin açıklamasına göre 46, fakat gerçekte 100 civarında insanı sendika binasında yakarak öldürdüler.

Güneydoğu Ukrayna'da ayaklanan kitlelerin halk milisi kuramadığı yerlerde faşistlerin katliamları çok daha geniş çaplı oldu.

Paramiliter faşist partiler, gamalı haç sembollerini açıkça taşıyorlar ve Hitler işgalcileriyle işbirliği yaparak Sovyet halklarını katletmiş Ukrayna Kurtuluş Ordusu lideri Bandera'nın mirasını sürdürdüklerini açıktan savunuyorlar.

Lenin heykellerini, Antifaşist Anavatan savaşının anıtlarını yıkıyorlar. Yahudi sinagoglarına ve Yahudi katliamlarında öldürülenlerin anısına yapılmış anıtlara, antifaşist savaşın sembollerine, komünist adına hangi parti varsa binalarına ve üyelerine saldırıyor, terör estiriyorlar.

Oligarşinin Bir Bölümü-ABD ve Avrupa Emperyalistleri-Faşistler Koalisyonu

Türkçe basına çokça yansıdığı gibi, Ukrayna oligarşisinin mensupları neoliberal saldırganlıkta birleşmelerine rağmen, siyasal saflaşmada bölünmüştü.

Rus-dilli ve Rusça konuşanların ağırlıkta olduğu bölgelerde etkili olan Yanukoviç'i destekleyenler olduğu gibi, Yanukoviç öncesi devlet

başkanı ve Batı Ukrayna'ya dayanan Yuşçenko-Timoşenko kliğini destekleyenler de vardı. Yuşçenko-Timoşenko ve Yanukoviç yönetimlerinde yönetici çevrelerin mensupları yolsuzluk ve özelleştirmelerden vurgun vurarak oligarşinin organik parçaları haline geldiler. Timoşenko bu nedenle hapse düştü, Yanukoviç'in aile bireyleri oligarşi içine girdiler.

Fakat bu kez Yanukoviç'i destekleyen oligarşi kliği mensupları, sert bir iç savaş yerine yeni iktidarla uzlaşma yolunu tutmak zorunda kaldılar. Diğerleri Maidan gösterilerini finanse edip desteklediler. Dahası, Yanukoviç'i deviren iktidar hemen 22 Şubat'ta yeni valiler atadı. Atadığı valilerin %90'ı doğrudan oligarşi mensuplarıydılar. Yeltsin ve Putin'in bir zamanlar Rusya'da oligarşi mensuplarını vali atması gibi, Kiev'in faşist darbecileri de benzer bir yolu tuttular.

Nitekim 25 Mayıs erken devlet başkanlığı seçimlerinde kazanan Poroşenko'nun kendisi oligarşinin

seçkin mensubuydu. 26 Ekim Rada (parlamento) seçimleri için kurduğu Poroşenko Bloğu atbaşı farkla ikinci parti oldu.

Kiev darbesinde, faşistler vurucu güç rolünü oynadılar ama iktidar yönetiminde elbette oligarşi ile ABD ve başta Almanya olmak üzere Avrupa emperyalistleri egemen ve etkindirler. Faşist örgütlerin geliştirilip eğitilmesinde de bu güçler yönetici rol oynadı. ABD Dışişleri Bakanlığı müsteşarı Nuland, faşist darbeye değin ABD'nin Ukrayna'da Rusya karşıtlarının eğitilmesi-örgütlenmesinde 5 milyar dolar harcadığını itiraf etti. İsrail siyonistleri faşist güçleri askeri bakımdan eğittiler.

ABD'nin savaş makinesi NATO, iktidar devrinden sonra Batı Ukrayna'da tatbikatla gözdağı verdiği gibi, iç savaş sırasında Polonya ve Baltık ülkelerine askeri yığınak yaptı. Daha önemlisi de yeni NATO genel sekreteri "*Jens Stoltenberg ilk resmi ziyaretini Pazartesi günü Polonya'ya yaptı ve Rusya'yı açık-*

ça tehdit etti. Stoltenberg, Rusya'yla 1997'de imzalanan ve NATO birliklerinin Rusya sınırlarına kalıcı şekilde yerleşmesini yasaklayan antlaşmayı temelde reddederek, NATO'nun birliklerini istediği yerde konuşlandırabileceğini söyledi.” (Christoph Dreier, 07 .08.14, WSWS).

Emperyalistler, Şubat ayında Yanukoviç ve şimdinin Kiev yöneticilerine, Fransa, Polonya ve Almanya Dışişleri Bakanları'nın hazır bulunduğu törende Ukrayna krizinin barışçıl çözümüne dair anlaşma imzalatmışlardı. Fakat buna uymayan faşistleri destekleyip veya Yanukoviç'in polis şiddetini sürdürmemesini sağlayıp, iktidar devrini gerçekleştirdiler.

İkinci anlaşma ise, 17 Nisan 2014'te İsviçre'nin Cenevre kentinde bir araya gelen tarafların (AB, ABD, Rusya ve yeni Kiev Yönetimi) anlaşmasıydı. Askeri üssünün olduğu Kırım'ı Mart ayında ilhak ettikten sonra, Rusya, NATO'nun doğrudan kendisine karşı savaşını önlemek için taviz veriyordu. Aynı zamanda Güneydoğu Ukrayna'da ayaklanmış kitlelerin Rusya'da olası etkisini ve uzayacak iç savaşta olası soykırıma uğratılmalarının Rus halkında yaratacağı öfkeyi dikkate alarak uzlaşmaya çalışıyordu. Cenevre anlaşması, esasen her iki tarafta silahlanmış sivil güçlerin silahsızlandırılması ile Güneydoğu Ukrayna kentlerinde ele geçirilmiş yönetimlerin tasfiyesini içeriyordu. Ama aynı zamanda Ukrayna ordusunun savaş birliklerini cepheden çekmesi, Rusya'nın fiili savaş güçlerini bölge sınırından uzaklaştırılmasını kapsıyordu.

Kiev ordusunu cepheden çekmeyince Rusya askeri yardımını sona erdirmeydi. Fakat Kiev'in Cenevre anlaşmasına uymasını talep etti.

Silahlanmış sivil güçlerin silahsızlandırılması demek ise, Donetsk ve Luhansk başta olmak üzere -Kırım hariç-Güneydoğu kentleri halkının Ukrayna ordusuna kurban edilmesi demektir. Ayaklananlar bunu kabul etmediler. Bu iki kentteki hareketlerin programlarının ön sıralarında halk cumhuriyetlerini silahlı direnişle sonuna kadar savunma talebi yer alıyor.

Kiev'in darbeci iktidarı ve daha sonra Poroşenko; ordu ve faşist taburları bu kentlerin üzerine sürdü. Hava kuvvetlerini bombardımanında kullandı. Silahlı direnişe geçemeyen ama barışçı ayaklanma içindeki Harkov ve benzeri kentler ile silahlı direnişte olan bazı kentleri ele geçirdi. Fakat Donetsk ve Luhansk'ı savunan Halk Milisleri ile Gönüllüler, Rusya'dan silah, cephane, gönüllü savaşçı ve lojistik destek ile eğitim aldıkça Ukrayna Ordusu ve faşist taburları geri püskürttüler. İlerlemeye başladılar ve Kiev yönetiminin ele geçirdiği bazı kentleri geri alma ihtimali doğdu. Bu kez Poroşenko ateşkese yanaştı. Donetsk Halk Cumhuriyeti ile Eylül'den, Lugansk Halk Cumhuriyeti ile Aralık'tan itibaren ateşkes ve çatışmasızlık zaman zaman şiddetlenen çatışmalarla birlikte sürüyor. Rusya yakın zamanda Poroşenko'yla doğalgaz sağlama üzerine uzlaştı. Cepheden ağır silahların çekilmesi için iki tarafı uzlaştırmaya çalışıyor.

Kiev yönetimi ise güçle karşısındakileri dağıttıktan sonra 26 Ekim Rada seçimlerini yaparak meşruluk kazanma yolunu tuttu. Orduyu daha sağlam örgütleyip eğiterek, NATO'ya girmeye çalışarak, ayaklananlara karşı daha etkili bir savaşa hazırlanıyor. Nitekim bu yılın Ocak ayının sonlarında Donetsk'te -yasal olarak ateşkes sürse bile- fiilen askeri saldırılara başladı. Kiev yönetimi, iktidarı aldığı ilk günlerde parlamentarist Ukrayna Komünist Partisi'ni ve komünist, devrimci, ilerici çalışmalarını yasaklamak istedi, başaramayınca faşistlerin fiili saldırılarıyla ezmeye çalışıyor.

Kiev darbeci yönetimi aynı zamanda daha ilk günlerinden başlayarak Ukraynaca dışındaki dillerin resmi ve eğitim dili olarak kullanılmasını yasaklayan şovenist yasa çıkardı.

ABD ve AB: Rusya'yla Rekabet ve Ukrayna'yı Uydusu Yapmak

Ukrayna, ABD'nin SB yıkıldıktan sonrası dönemde Avrasya egemenlik jeostratejisinde önemli bir yer tuttu.

ABD-Avrupalı emperyalistler, Kuçma/Yanukoviç yönetimlerinin Rusya ile daha ağırlıklı işbirliği yapmalarına karşı, 2004 Turuncu sivil darbesini örgütlediler. Fakat Turuncu darbesiyle iktidara gelen ABD ve AB işbirlikçileri, yolsuzluk, baskı ve neoliberal saldırganlıkla halk içindeki etkilerini çok değil 2010 yılında kaybettiler, Yanukoviç ve partisi iktidara geldi.

Yanukoviç, AB ile Ortaklık Anlaşmasını imzalama sürecinde, istediği krediyi alamadığı gib - istediği 15 milyar dolardı fakat AB'nin vermek

istediği yarım milyar doların biraz üzerindeydi - zaten yoksul ve önemli oranda işsiz Ukrayna halklarına, AB, daha fazla kemer sıkacak tedbirler dayattı. Yanukoviç, bu durumda AB ile Ortaklık Anlaşması'ndan vazgeçerek, Rusya ve Kazakistan'nın oluşturduğu Gümrük Birliği'ne girmeye çalıştı. Bu, siyasi olarak da Rusya ile daha ağırlıklı işbirliğinin güçleneceği demektir.

Sendika binasına sığınan Odessa göstericilerini faşistler yakarak öldürünce, Donetsk halkı öncülüğünde silahlı milisler yaygınlaşmaya başladı. Silah üreten işletmelerden, depolardan ve Rusya'dan silahlanarak, üzerlerine sürülen ordu ve faşist, milliyetçi silahlı güçlerle sert çatışmalara girdiler. Silahlanmayan Harkov ve diğer bazı kentlerde halk yenildi.

ABD ve Almanya bu duruma karşı Maidan Şubat darbesini örgütlediler. Ekonomik yoksullaşma ve işsizlik karşısında hoşnutsuz olan Batı Ukrayna halk kitlelerini Rusya düşmanlığı/ milliyetçilik ile AB yanlılığı temelinde toplumsal dayanak yaptılar. Böylece Batı ve Orta Ukrayna bölgelerinde etkili olan faşist milli-

yetçileri, muhafazakar partileri, oligarşinin bir bölümünü, kendileriyle işbirlikçilikte birleştirdiler. Hatta İlerici Sosyalist Parti gibi reformcuları ve anarşistleri de yedeklerine aldılar. Rusya'ya karşı mali ve ekonomik ambargo koydular. Doğusundaki emperyalist yaşam alanına tekrar göz diken Alman emperyalistlerinin eski-yeni yöneticilerinden bazıları ise Rusya pazarındaki çıkarlarının bü-

yüklüğünü dikkate alarak Merkel'in Rusya ile rekabeti tırmandıran politikasına açık muhalefete başladılar.

ABD ve Avrupa emperyalistleri, Rusya'nın Suriye gerici iç savaşının Libyavari emperyalist işgale dönüşmesini engelleyen politikasına bir yanıt olarak da Ukrayna Maidan darbesini düzenlediler.

Bu Rusya'yı yakın çevresinde kuşatmak demek. Ayrıca ambargo ve petrol fiyatıyla oynayarak ekonomik bunalıma itmekle birleşmiş durumda.

Fakat Rusya emperyalist büyük askeri güç odağı olarak, yakın çevresi ve Suriye'de emperyalist rekabette direniş sergiliyor. Daha önce Gürcistan'nın Güney Osetya'yı yeniden ilhak savaşına karşılık verdiği gibi, Güney Osetya'yı emperyalist himayesine almanın benzerinden daha ötesine Kırım'da geçti. Kırım'ı ilhak etmekte tereddüt göstermedi. Kırım Sivastopol'daki askeri üsünden birliklerini Kırım kentlerine çıkararak, 16 Mart'ta referandumda ayrılma kararı veren ve Kırım'ın yönetimini üstlenen yerel güçleri önce askeri protektorası (himayesi) altına aldı. Sonra Kırım'ın Rusya'ya özerkliğini koruyarak katılma kararını Duma'da onaylayarak Kırım'ı Rusya'ya bağladı. Kiev yönetiminin tersine Kırım'daki Tatar ve diğer azınlıkların ulusal dillerinde eğitimini yasal statüde tutarak Rusya'ya bağlamanın toplumsal dayanağını genişletmeye çalıştı. ABD-AB-NATO ve Kiev yönetimi, bu ilhaki "kabullenilemez" olarak görüp ilan etmelerine rağmen, diğer ayrılıkçı kentlerin halkına yaptıklarından farklı olarak Kırım'da Rusya ile erken bir savaştan kaçındılar.

Putin ve Rus emperyalizmi Kırım ilhakiyla kısmi bir üstünlük sağladı. Ancak, Kiev'deki darbeyle kendisine yakın bir iktidarı yitirdi. Ukrayna milliyetçiliğinin zirve yapmasıyla yakın ve orta erimde Kiev üzerinde siyasi nüfuz elde etme olanağını kaybetti. Ukrayna NATO tatbikatına sahne oldu, NATO, Rusya'ya yakın Baltık ülkeleri ve Polonya'daki üslerle askeri güç yığınağı yaparak 1997

anlaşmasını fiilen kaldırdı, yasal olarak da kaldırma çabasında. Bunlar, ABD ve AB emperyalistlerinin Rusya'yı kuşatmada kazandığı yeni mevzilerdir.

Rus emperyalizmi, Kiev yönetimine ucuz gaz anlaşması, silah yedek parçaları vermeyi sürdürme, iç savaşı sona erdirmeye ve iki halk cumhuriyetinin federasyonla Ukrayna'da kalmasını sağlama uzlaşıcı çabasıyla kuşatmayı hafifletmek istiyor. Ukrayna'nın Rus doğalgazının geçiş terminali olmasını ve Rusya'dan ucuz doğal gaz enerjisine ve Rusya'ya meta ihracına dayanan sanayisinin durumunu kullanarak uzlaşma yaratmaya ve kuşatmayı hafifletmeye ve daha önemlisi de NATO güçlerince desteklenecek Ukrayna ile sıcak savaşı önlemeye çalışıyor. Kırım'ı kendisine bağlamasını, emperyalist çıkarları yönünde kalıcı kazanç görüyor.

Batılı emperyalistlerin ambargosunu, Kazakistan'la oluşturduğu Gümrük Birliği ve 2014'te ambargo kararı sonrası Çin ile yaptığı uzun vadeli ve toplam tutarı 400 milyar doları bulan gaz ve petrol anlaşmasıyla ekonomik krize düşmeden, etkisizleştirmeye çalışıyor.

Putin yönetimi, Batılı emperyalistlerle ve Ukrayna'daki uşaklarıyla uzlaşma yollarını, halk cumhuriyetleri güçlerinin savaş cephesinde ilerleme kaydetmesinden sınıfsal nedenlerle de çekindiği için arıyor. Şöyle ki, savaşmayı öğrenen ve kendi kendini yönetme iradesi gelişen, oligarşinin saltanatına hayır demeyi, sosyal devlet uygulamalarını ve ulusallaştırmayı talep etmeyi öğrenmekte olan işçi

ve halk kitlelerinin, ele geçirecekleri kentler çoğaldıkça, özgüvenleri daha yükselecek. Sınırın Rusya tarafındaki işçi emekçi kitleler, bu durumdan etkilenecek ve Putin- oligarşi yönetimine boyun eğmemeye başlayacaklar. Diktatörce bir yönetimi, Rus milliyetçiliği duygularına dayanarak ve bol kaynaklardan bazen yoksul kitlelere kısıntılar vermek zorunda kalarak sürdüren Putin yönetiminin güvenle sürmesini tehlikeye düşürecekler. Putin bu nedenle de Donetsk ve Lugansk Milisleri ve Gönüllülerinin savaşta ilerledikleri ve yeni yeni kentleri ele geçirebilecekleri bir sırada Poroşenko'nun AGİT arabuluculuğuyla ateşkes isteğini bu cumhuriyetlere yoğun bir çabayla kabul ettirdi.

Güneydoğu Ukrayna Ayaklanmaları

Rus ulusal kimliğinden ve Rusdilli nüfusun ezici çoğunlukta olduğu Güneydoğu Ukrayna, aynı zamanda Ukrayna'nın sanayi bölgesi. Ukrayna'nın gayrisafı yıllık üretiminin %80'ini bu bölge sağlıyor. Harkov'dan Donetsk'e uzanan kentler işçi ve madenci kaleleri. İşçilerin ezici çoğunluğu yoksul ve düşük ücretle çalıştırılıyor. Bu bölgedeki işletme sahibi oligarşi mensupları, sendika patronlarını dayanak yaparak işçi sınıfını mücadelesizlik içinde tutuyorlar. Güneydoğu Ukrayna kentlerinde, Rus milli duygusu ve Rusça kültür güçlü.

Kiev ve Orta Ukrayna haricinde Batı Ukrayna 1939'da Hitler faşizminin Polonya'yı işgaline karşı askeri strateji gereği Sovyetler Birliği

(SB) tarafından Polonya işgalinden kurtarılarak, Batı Ukrayna'nın Galıçya bölgesi ise Avusturya -Macaristan İmparatorluğunun ilhaki altından çıktıktan ve antifaşist savaşın büyük zaferinden sonra SB tarafından Ukrayna'ya dahil edildi. Fakat Hitler faşizminin SB'yi işgali döneminde S. Bandera'nın şoven antikomünist güçleri Hitler faşizminin işgal güçleriyle işbirliği yaparken en geniş desteği Batı Ukrayna'dan aldı. Kısaca milliyetçi faşist fikirlerin yaygınlığı kaynağını kısmen bu mirastan alıyor.

Parlamentarist Ukrayna Komünist Partisi taraftarı işçiler parti politikasını reddederek milislere katıldılar ve adlarını değiştirip Anarko-Komünisler olarak kendilerini tanıttılar. İlerici sosyalist Parti'nin bu bölgedeki kadroları da Donetsk Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna katıldılar.

Batı ve Güneydoğu Ukrayna bölgeleri arasında mezhep/kilise farklılığı da var.

Ayrıca vurgulamak gerekir ki, Ukrayna halkları çok yaygın işsizlik altındalar ve yoksulluk çok kitlesel. Oligarşi mensuplarının devasa servetiyle kitlelerin yoksulluğu arasındaki makas çok büyük.

Rusya'nın tersine, bol kaynaklara sahip olmadığı, sahip olduğu kömür ve çelik üretiminin dünya pazarında düşük fiyatlarını da dikkate alırsak, Ukrayna yönetici çevrelerinin her iki kılığı de yoksul kitlelere birşeyler verebilecek durumda değil. AB'nin dayattığı ekonomik politikalar Ukrayna sanayini daha fazla vuracak özellikteydi.

Oligarşi ve yönetici kılığın Batı Ukrayna'dan toplumsal destek alan bölümü, iktidar dalaşı için gerekli desteği Ukrayna şoven milliyetçiliğini tırmandırarak ve AB'ne katılım propagandasıyla aldı. Batı'nın yoksul kitlelerini şovenizmle zehirleyerek antikomünist seferberlik saflarına katabildi. Belirtmek gerekir ki, ne revizyonist parlamentarist Ukrayna Komünist Partisi, - ne devrimci olan Rusya Bolşevik İşçi Partisi - SB Komünist Partisi birliğinin Ukrayna'daki çevresi, ne anarşistler ve ne de Borotba gibi örgütler Batı Ukrayna'nın yoksul kitlelerini mücadeleye alanlarına çekebilmişlerdi. Geçmişin faşist milliyetçi mirasın demagojisini yapan Ukrayna Neo-Nazileri bu yoksulları faşist harekete kazanabildiler.

Oysa parlamentarist Ukrayna Komünist Partisi 2012 seçimlerinde %14 gibi nispeten yüksek bir oranda oy aldı. Fakat tam da bu durum, Yanukoviç kuyrukçusu bu partinin önemli işçi ve gençlik potansiyelini düzen içinde ve mücadelesiz tutabilmesine yol açtı, yeni daha geniş yoksul işçi kitlelerini Ukrayna şovenistleri ve emperyalizm-oligarşi etkisinden kurtarmaya var olan güçlerin seferber edilmesini engelledi.

Ukrayna oligarşisinin her iki rakip yönetici kligi de, komünist ve devrimci örgütlerin militanlarına baskı uyguladı, kriminalize ederek zindana attı. Bu durum Ukrayna'daki devrimci büyümeyi sınırladı. Siyasi bunalım koşullarında -eşitsiz de olsa- Ukrayna'nın bütün bölgelerinden işçi ve yoksul genç kuşakları kazanabilmesi imkanını sınırladı.

Bu koşullarla girilen süreçte, Maidan gösterilerini, Güneydoğu kentleri halkları, önce ilgisizlikle sonra kaygıyla sessizce izlediler. Onlar da ekonomik siyasi bunalımdan hoşnutsuzdular. Fakat Yanukoviç ve partisi, oylarının büyük çoğunluğunu bu bölgeden almıştı. Maidan gösterilerinde SB döneminin heykelleri yıkıldıkça ve Ukrayna Komünist Partisi büroları ve kadrolarına saldırılar yükseldikçe kaygıları arttı ve Şubat darbesinden sonra harekete geçtiler.

Halk Kırım'da yönetimi Mart ayında ele geçirdi. Yönetim, 16 Mart'ta gerçekleştirdiği referandumda Rusya'ya katılmayı kabul etti.

Faşist darbeye ve saldırılara karşı, darbenin Rus dilinin resmi kullanılmasına karşı yasa çıkarınca, Kiev yönetiminin meşru olmadığını ileri sürdüler. Gösteriler başlangıçta barışçıldı, kentlerdeki yönetim binalarını militan silahsız gösterilerle ele geçirdiler, federasyon talep ettiler. 7 Nisan'da Donetsk'ten başlayarak, Lugansk, Slavyansk, Maripol, Horlivka, Karamatorsk, Harkov'da yönetimi ele geçirdiler. Bu kentlerin mücadele içinde kurulan Yüksek Sovyetleri'nin temsilcileri Harkov'da toplanarak bölge koordi-

nasyonu kurdular ve Kiev cuntasının yönetimini gayrimeşru ilan ettiler.

Kiev darbecileri, bu kentlerin halkı üzerine ordu birliklerini ve silahlandırılmış faşistler ile milliyetçi gönüllüleri sürdüler. Halk ajitasyon ve barışçı yollarla ordu birliklerinin ateş açmasını başlangıçta büyük ölçüde engelleyebildi. Fakat faşistler, Odessa dahil bu kentlerin halkı üzerine silah ve şiddet araçlarıyla saldırdılar. 2 Mayıs'ta kurdukları kamp faşistlerce saldırıya uğrayınca sendika binasına sığınan Odessa göstericilerini faşistler yakarak öldürünce, Donetsk halkı öncülüğünde silahlı milisler yaygınlaşmaya başladı. Silah üreten işletmelerden, depolardan ve Rusya'dan silahlanarak, üzerlerine sürülen ordu ve faşist, milliyetçi silahlı güçlerle sert çatışmalara girdiler. Silahlanmayan Harkov ve diğer bazı kentlerde halk yenildi ve Ukrayna yönetimi güçleri hava bombardımanlarının yardımıyla da buraları ele geçirdiler.

Fakat Donetsk ve Lugansk'ı, Halk Cumhuriyetleri ilan ederek Ukrayna'dan bağımsızlaştıran halk, bu iki kentte Ukrayna ordusu ve faşist-milliyetçi taburlara karşı direndi, yenilmedi. Kiev darbecileri, ordu ve faşist taburlar vasıtasıyla katliamlara başvurdu. Fakat direnen bu iki kent halkı, Rusya'dan sağladığı ağır silahlarla, yaz ayları ve Eylül'de, Aralık ayına değin, Ukrayna ordusu'nu, uçaklarını vurmaya, cephede ilerlemeye, diğer kentleri ele geçirme imkanı elde etmeye başladı. Rusya ve AGİT devreye girerek ateşkes sağlayarak bu ilerlemeyi durdurdular, uzlaşma sağladılar.

Bir Halk Ayaklanması

Ayaklanmada değişik akımlar ve güçler yer alıyor. Başta bu bölge halkındaki Rus milli duygusu ve Rusça kültür çok güçlü ve ayaklanmanın önde gelen motivasyonu bu. Ukrayna milliyetçiliğinin antifaşist anavatan savaşının anılarına saldıran ve silen, faşist mirasını sahiplenen, Rusça'yı resmi dillerden biri olmaktan çıkaran saldırganlığına karşı bölge halkı bu kültür ve duyguyla, ama aynı zamanda antifaşist duyguyla ayağa kalktı. Odessa'da antifaşizm ve anti-Batı emperyalizmi daha egemendi.

Özellikle silahlı direnişe öncülük edenler içinde, Rus milliyetçisi figürler ön plandaydı. Komünistlerden farklı olarak Rus milliyetçileri, ayrılıkçılıkta tereddütsüz olduklarından kısa sürede hem silahlı direnişte hem Halk Cumhuriyetlerinin yönetiminde öne geçtiler. Rus milliyetçisi ve Moskova kökenli Aleksandr Yuriyeviç Boroday Donetsk Halk cumhuriyeti Başbakanlığı yaptı ve 7 Ağustos'ta çekilerek görevini Donetsk ordusu komutanlığına Mayıs ayında getirilen Aleksandr Zakharçenko'ya bıraktı.

Ya da, Slavyansk savunması komutanı Strelkov basbayağı çarlık yanlısı bir Rus milliyetçisi ve Rusyalı. Rusya uzlaşma yolunu tutunca cephane ve silah yardımını keserek Strelkov'u geri çekilmeye ve Rusya'ya geri dönmeye mecbur bıraktı. Rusya'dan milislere katılan 3-4 bin civarında gönüllü olduğu belirtiliyor.

Fakat bu Rus milliyetçisi figürlerin ön planda olmalarına rağmen,

sıradan halk ayaklanmaya katıldı. Parlamentarist Ukrayna Komünist Partisi taraftarı işçiler parti politikasını reddederek milislere katıldılar ve adlarını değiştirip Anarko-Komünistler olarak kendilerini tanıttılar. İlerici sosyalist Parti'nin bu bölgedeki kadroları da Donetsk Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna katıldılar. Bu partiden Pavel Yuriyeviç Gubaryev Halk Milisleri komutanlığı yaptı ve Donetsk halk valiliğine getirildi.

Borotba taraftarları Donetsk'te milislere katıldılar, kendi örgütlerinin çizgisine de uygundu. Bu parti-nin gençlerinden kızıl milis Artem, Ukrayna'dan ayrılmanın, Ukrayna milliyetçiliğinin daha erken birbirine düşmesini getireceğini ve Ukrayna iç sınıf mücadelesini geliştireceğini ileri sürüyor.

Bu iki cumhuriyet bağımsızlıklarını ilan etmiş durumda. Fakat Rusya'nın baskısıyla uzlaşma yolunu şu şekilde tutuyor. Oligarşi mensuplarının işletmelerini millileştirme, oligarşiye karşı halkın çıkarlarını savunma görüşü halk arasında yaygın olduğu halde, Rusya'nın baskısı, önderlikteki kapitalist dünya görüşüne sahip milliyetçiler buna engel oluyor. Dahası Rusya'nın baskısıyla toplanan vergiler Kiev yönetimine gönderiliyor. İşadamı olan bir yönetici Halk Cumhuriyeti'ne vergi vermeyi reddeden işletmeleri ulusal-laştırmayı önerdi, ancak kabul edilmedi.

Rusya'nın üç renkli bayrağı kabul görmesine, iki halk cumhuriyetinin birliğine tarihsel olarak bölgenin adı olan Yeni Rusya adı kabul edilmesi-

ne, bunların Rus milliyetçi eğilimleri yansımasına rağmen, halkta ve işçilerde, antifaşist ve antioligarşik duygular egemen. Özellikle antifaşist anavatan savaşının mirasına sahip çıkma duygusu yüksek.

Ayaklanan halkın her kentte kendi yönetimlerini kurması, merkezi meclise SB döneminin anısına Yüksek Sovyet (Rus gericiliğinin sembol adı Duma değil) adını vermesi, halk cumhuriyeti adını alması, bunlar antifaşist tarihi miras ve bilincin ayaklanma döneminde ortaya çıkardığı halkçı ilerici sonuçlar.

Daha önemlisi de, bu cumhuriyetlerde ve bölgenin halkı arasında komünistler ve devrimciler çalışma yapma imkanı ve özgürlüğü bulabiliyorlar. Batı Urayna ve Kiev'den ayrılmak, yeraltına geçmek zorunda kalan devrimciler, bu bölgelerde barınıyorlar.

Donetsk ve Lugansk'taki seçimlerle, teknik bahaneler ileri sürülerek reformist Ukrayna Komünist Partisi doğrudan alınmadı ama Özgür Donbass Sosyal Hareketi içinde katılabildi.

Donetsk'deki seçimlerde, ikinci sırada oy alan Özgür Donbass Sosyal Hareketi, komünist olduklarını iddia edenlerle - Komünist Parti'nin tabanı - Halk Milisleri ve Silahlı Gönüllülerin içinde yer aldıkları oluşum. Bu ikinciler Avrasyacı eğilime sahipler. Özgür Donbass Hareketi mevcut ulusallaştırmaları destekliyor.

Bu iki halk cumhuriyetinde, Rusya'nın baskısıyla Kiev'le uzlaşma sürdürüldü hareketin halkçı ve emekçi özellikleri geriliyor, oligarşi ve Kiev'le, hareket içindeki

burjuva unsurlarla uzlaşma eğilimi, Rusya'nın emperyalist etkisi gelişiyor.

İlginç olan bir yan da, bu bölgelerde enternasyonal duygularla gelip çatışmalara katılan değişik uluslardan gönüllüler oldu. Ayrıca karşı kutupta Ukraynalı faşistlerle beraber değişik ülkelerin neofaşistleri de çatışmalara katıldılar. Bu durum Ortadoğu'daki çatışmalara da değişik uluslardan katılımla birlikte değerlendirildiğinde, bundan sonraki süreçte devrim ve karşıdevrim saflarına uluslararası katılımların artacağını gösteriyor.

Maidan, ilerici kitle hareketlerinde, o zamana değin örgütsel birikim yapmış ama aynı zamanda krize eylemle yanıt arayan kitlelerin radikal hareketine militan öncülük yapabilen gerici, faşist hareketlerin de hızla büyüebileceğini gösteriyor.

Bazı sonuçlar

Ukrayna derin bir ekonomik kriz içindeyken, bunu izleyen siyasi bunalıma yuvarlandı. ABD-Almanya başta olmak üzere Batılı emperyalist güçler, Ukrayna üzerine nüfuz mücadelesinde, Batı Ukrayna'ya dayanan oligarşi kliğini, örgütlü faşist hareketler ve muhafazakar Ukrayna milliyetçileriyle birlikte, Ukrayna şoven milliyetçiliğiyle, Rusya düş-

manlığı ve AB'ye katılım vaadiyle harekete geçirdi. Faşist bir darbeye iktidarı bu koalisyon aldı.

Krize çözüm olarak milliyetçiliği tırmandırdı, geniş kitleleri milliyetçilikle zehirledi. Geçmişten farklı olarak paramiliter faşist güçleri büyüttü.

Önceki süreçte hazırlanarak az çok yaygın örgütlenme sağlamış militan devrimci örgütler bu hoşnutsuz yoksul kitleleri oligarşiye karşı halkçı çizgide cepheleştirebilir, önemli bölümünü saflarına çekebilirdi. Fakat milliyetçiliğin tırmandığı gösteriler ortamında artık geç kalındığını sonraki gelişmeler de gösterdi. Ukrayna milliyetçiliğinin iksiri içirilen ve parasal olarak beslenen yoksul genç militan kitleler akın akın sokakta ilerici avına, Güneydoğu “bölücülerini” katletmek için savaş taburlarına katıldılar.

Maidan milliyetçi hareketine az fakat militan güçle katılan faşist örgütlerin iktidar ortağı haline gelmeleri ve sayılarını birkaç misli büyütebilmelerinden çıkarılacak bir ders: ilerici kitle hareketlerinde, o zamana değin örgütsel birikim yapmış ama aynı zamanda krize eylemle yanıt

arayan kitlelerin radikal hareketine militan öncülük yapabilen gerici, faşist hareketlerin de hızla büyüyebileceğini gösteriyor.

Güneydoğu Ukrayna işçi kentlerinin ayaklanması, faşist darbe ve gelişmeye karşı halkçı, şovenist baskıya karşı ulusal haklar savunucusu bir yanıtı. Bu antifaşist ayaklanmaya katılarak, Rus milliyetçileriyle hareket içinde hegemonya mücadelesi vermek, bu kentlerin kaderini tayin hakkını savunmak ve ayaklanmayı oligarşi karşıtı ve Rusya emperyalizminden bağımsız bir yönde geliştirmek doğrudur, doğrudur. Bu Ukrayna çapında hızlı bir büyüme yolu değildir. Ama antifaşist kitle ayaklanması, onun yol açtığı silahlı ve silahsız kitle örgütleri ve halkçı yönetim mevzileri içinde güç kazanarak, milliyetçi boğazlaşmanın zehirlediği ortamda devrimci mevziler yaratmak, bu mevzilere tutunarak büyüme, bu mevzileri sonraki sürecin devrimci mücadelelerine trampen tahtası yapmak demektir. Ayrıca ayaklananları destekleyen Rusya halkını devrimci yönde etkileme olanağını değerlendirmek demektir.

Kim Hazırsa O Kazanır Bosna-Hersek Partiye Rada (Emek Partisi) İle Röportaj

Röportaj: Deniz Serkan

Protestolarda öncelikle eksik olan somut hedef veya siyasi önderlikti. Polis ve politikacılar teslim oldu, ama nasıl devam edilmesi gerektiği bilinmiyordu, çaresiz kalındı ve hareketi yönetecek güç yoktu. Böylece burjuva güçler sonunda hareketi ele geçirdiler ve tamamen boğdular.

Bosna'daki güncel ekonomik ve siyasi durumu nasıl tanımlayabirsiniz?

Önce Bosna-Hersek'in bağımsız ve hükümran bir ülke olmadığı tespitini yapmalıyız. Biz burada bir protektöratta (himaye altında) yaşıyoruz; bütün önemli kararlar dışarıda alınıyor. Herhangi bir siyasi karar emperyalistlerin ve bölgesel güçlerin çıkarlarına uygun değilse, bunlar ülkedeki esas iktidar sahibi, BM yüksek temsilcisi Avusturyalı Valentin Inzko tarafından geri aldırılıyor. Inzko, yasa koyma gibi yasaları kaldırma, bunun ötesinde seçilmiş vekilleri ve bakanları azletme yetkisine varana kadar kapsamlı yetkilerle donatılmıştır.

İktidarın ikinci anahtar mekanizması IMF'dir; ülke ve devlet mekanizması tamamen onun kredilerine

bağımlıdır. Bu paralar olmaksızın ne emeklilik maaşları, ne de devlet hizmetinde olanların ücretleri ödenebilir. Böylece ülke tam bir bağımlılık içinde bulunmaktadır. Buna ek olarak; ülke hala AB askerlerinin (EUFOR) ve OSZE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü) ve çok sayıda ülkenin istihbarat servislerinin işgali altındadır.

Buna ek olarak devasa bir bürokrasi ve tamamen verimsiz bir devlet mekanizması var. Devlet harcamalarının yaklaşık üçte ikisi yeniden devlet mekanizmasına akıyor. Yapıyı burada kısaca açıklamaya çalışalım. Bosna'da savaşın sonundan, Dayton Anlaşmasından bu yana Bosna-Hersek'te devlet mekanizması şöyle yapılmıştır: Ülke önce Bosna ve Hersek federasyonu ve Sırp Cumhuriyeti olarak bölünmüştür. Bosna

ve Hersek federasyonu 10 kantona bölünmüştür. Hem bütün olarak devletin, hem de Sırp Cumhuriyetinin, federasyon ve kantonların kendi parlamentoları ve hükümetleri, kendi yürütme yapıları var. Üç büyük etnik grup (Boşnaklar, Hırvatlar ve Sırp- lar) arasındaki gerginlikten dolayı hemen hemen her kamu kurumunda, her grubun bir temsilcisi olmak üzere üç kişi yetkilendiriliyor. Devlet baş-

Oğün polis Tuzla'da teslim oldu. Hükümet binasını korumaktan vazgeçti, teçhizatlarını bıraktı ve göstericilerden saklandı. Farklı etnik partilerin siyasi önderleri protesto döneminde yurt dışına kaçtılar; Sırp partisinin önderi Sırbistan'a; Hırvat partisinin önderi Hırvatistan'a ve Boşnak partisinin önderi de Türkiye'ye kaçtılar.

kanlığı da her 8 ayda bir etnik grupların temsilcileri arasında değişiyor. Bu düzenlemelerle çok büyük miktarlarda paraları yutan ve gerçekte BM Yüksek Temsilcisinin iktidarına tabi olduğu için tamamen iktidarsız, devasa ve etkisiz bir devlet mekanizmasının oluştuğu görülür.

Yugoslavya'nın çökmesinden ve onu takip eden savaşlardan bu yana ekonomi büyük ölçüde çöktü. Top-

rakların yaklaşık yüzde 2,5'i hala mayınlı durumdadır ve çoğu savaş tahribatı hala ortadan kaldırılmamıştır. Eski Yugoslav büyük işletmeleri parçalandı, özelleştirildi ve şimdi iflas etmiş durumdadır. Dünya ekonomik krizi de Bosna'yı oldukça sert etkiledi.

Hala devlet elinde kalmış olan işletmelerin özelleştirilmesi şöyle oluyor: Çok borçlu ve verimli olmayan işletmeler çoğu kez yabancı yatırımcılara peşkeş çekiliyor; bunlar da üretimin büyük kısmını durduruyorlar, işletmeyi parçalarına ayırıyorlar, para getirecek ne varsa satıyorlar ve böylece devasa karlar elde ediyorlar.

Hala işlevsel olan az sayıdaki ekonomi sektörlerinden birisi de gaz, kömür ve su gücüyle elektrik üretimi. Ağaç ve minerallerin yanı sıra önemli miktarda elektrik de bölgenin sınır komşusu olan ülkelere ihraç ediliyor.

Devlet ve idari mekanizma alabildiğine şişiriliyor, öyle ki 137 bakanlık var ve devlet hizmetlileri yüksek ücretler alıyor; nüfusun büyük bir kısmıysa doğrudan bahsettiğimiz sınırlı kaynaklarla veya göçmen Bosnalıların yurt dışından ailelerine gönderdikleri "sadakalar"la yaşıyor. Bir karşılaştırma yapmak için örnek olarak, Bosna'da ortalama emeklilik maaşı 150 avrodur. Sıradan bir polisin aylık maaşı ise ortalama 400 avrodur. Milletvekillerinin ve devlet işletmelerinde yönetici konumunda olanlarınki ise birkaç bin avrodur. Genel olarak özel sektördeki ücretlilerle devlet ücretlileri arasında oldukça büyük bir fark var. Öyle ki, devlet ücretlilerinin işlerini oldukça

düşük ücret karşılığı özel kişilere devredebilme durumları söz konusu oluyor. Örneğin büyük bir devlet ecza işletmesinin kadın şefi, maaş olarak ayda 4000 Avro alıyor, işini ayda 300 Avro karşılığında başka birisine yaptırıyor. Bu, çok sayıda örnekten sadece birisi. Bu örnekte olduğu gibi basına yansısı da bir sonucu olmuyor. Bunun, yolsuzluğun yaygın olmasıyla da ilişkisi var. Biraz paranız varsa, doktora gitmek, resmi bir işlemi halletmek, polisle bir problemi çözmek sorun olmuyor. Bu burada tamamen açıkça yapılıyor ve tamamen normalleşmiş durumda. Geçenlerde Bosna Ulusal Bankasından büyük bir miktarda para çalındı, 300 bin avro olduğu sanılıyor. Bunun iki veya üç misli de olabilir. Kimse bilmiyor. Resmi olarak söylenen şu; binanın, paranın bulunduğu kısmında kamera yok, bu nedenle olay hakkında söylenecek fazla bir şey yok.

Bosna'da her iki kişiden birinin işsiz olduğu tahmin edilebilir. Gençlik içinde ve Tuzla gibi eski sanayi

şehirlerinde işsizlik oldukça yüksek, yaklaşık yüzde 60-70 civarında. Tabii ki, çoğu insan kaçak çalışıyor, ama kaçak çalışarak geçim sağlamak da güç. Son yıllarda genç kadınlar arasında bedenini satmak oldukça yaygınlaştı. Yaşamlarını sürdürebilmek için az bir avro karşılığında bedenlerini satıyorlar. Bosna'da yaşayan ve sayıları oldukça fazla olan Romanların çoğu büyük şehirlerin varoşlarında kalıyor ve dilencilik yaparak yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Toplumda büyük saygı duyulan savaş gazilerinin büyük bir kısmı da işsiz. Savaşın sonundan bu yana yaklaşık 9000 gazi, kendileri için bir gelecek göremediklerinden dolayı intihar etti.

İktisadi durumun kötü olması nedeniyle çok sayıda genç göç ediyor. Bu nedenle Bosna toplumu giderek daha çok yaşlanıyor ve yeterli sayıda genç olmadığı için çoğu köyde artık okul da yok. Bir biçimde göç etme olanağı olan gidiyor. Çoğu Sırbistan'a ve Hırvatistan'a gidiyor, Avusturya'ya ve Batı Avrupa ülke-

lerine de gidenler oluyor. Bu, bizim siyasal faaliyetimiz için de büyük bir problem. Siyasileştirdiğimiz veya örgütlediğimiz çok sayıda genç belli bir zaman sonra yurt dışına gidiyor.

Bosna’da yabancı sermayenin çıkarları ne durumda?

Daha önce belirttiğimiz gibi, siyasi iktidarın BM Yüksek Temsilcisinin ve askeri temsilciliğin de EUFOR birliklerinin elinde olmasının yanı sıra, bankaların ve sermayelerinin resmi olarak yüzde 85’i de yabancı bankaların elinde.

Genel olarak Bosna’da birbiriyle rekabet içinde olan üç ana grubun çıkarlarının olduğunu söyleyebiliriz. Bunlar yaklaşık olarak üç etnik gruba tekabül ediyor: Rusya/Çin (Sırbistan); AB ve özellikle de Almanya ve Avusturya (Hırvatistan)

ve Türkiye (Boşnaklar). Ama temel eğilim Bosna’ya sermaye yatırımından ziyade, çekirge tavrıyla fabrikalar satın almak, parçalarına ayırmak ve elde edilen sermayeyi “kendi ülkeleri”ne aktarmak.

Özellikle Türk devleti ve Türk işletmeleri yardım örgütleriyle oldukça yoğun işbirliği içindeler ve yeni camilerin inşası için para yardımı yapıyorlar. Onların ülkeye nüfuz etmedeki başarısının bir örneği, çoğunlukta Boşnakların gittiği birçok okulda Türkçe’nin birinci veya ikinci yabancı dil olarak öğretilmesidir.

Siyasi örgütlerin veya işçilerin protesto ve mücadeleleri ne durumda?

Bosna’da hemen hemen hiç parlamento dışı siyasi örgüt yok. Burjuva partiler kendilerini bizzat teşhir ettiler ve halkın çıkarları için bir şey yapmadıklarını gösterdiler. Ne yazık ki biz Bosna’da yegane devrimci örgütüz.

İşçilerin protestoları, grevleri ve açlık grevleri burada her gün görülür. Çoğu fabrika ve işletmelerde işçiler aylardır ücretlerini alamıyorlar. Emekli maaşlarında da durum aynı. Halk içinde ve özellikle işçiler arasında memnuniyetsizlik oldukça büyük. Daha ziyade, biraz küçük şehirlerde, şimdi işsizliğin ortalamanın çok üzerinde olduğu Tuzla gibi eski sanayi şehirlerinde, sık sık, işçilerin kendi örgütlediği protestolar görülüyor. Şimdilerde bu eylemleri sınırlı güçlerimizle destekleyebiliriz.

İşçilerin durumuna örnek olarak tekstil üreticisi Aida’yı gösterebiliriz. Burada işçiler 532 aydır ücretle-

rinin ödenmesini bekliyorlar. İşveren sosyal sigorta payını da ödemiyor.

Şubat 2014'te Tuzla'da başlayan protestoların oluşumunu ve gelişmesini bize anlatır mısınız, bu protestoların nedeni neydi ve nasıl gelişti?

Tabii ki, temel soru şu: Protestolar kendiliğinden mi gelişti yoksa örgütlü müydü? Protestoların bir ön tarihi var. Virane olmuş fabrikaların işçileri yıllarca sürekli Tuzla'da buluştular ve sürekli gözardı edildiler. Bu buluşmalarda sendikalar kısmen bir rol oynadı. Ama onlar çok açık ki hakim sınıfların tarafında yer alıyor ve protestoları engellemek istiyordu.

Hükümetin ve idarenin işçilerle hiçbir zaman doğrudan ilişkisi olmadı. Aksine bunlar sürekli sadece sendika önderleriyle konuştular ve bu duruma bahane aradılar. Böylece bir yılı aşkın bir zaman akıp gitti. İşçiler her Çarşamba günü Tuzla'da toplandı. 7 Şubat 2014 tarihinde işçiler öncelikle Facebook üzerinden protestolarına destek talebinde bulundular. Fazla bir geliş olmadı, yaklaşık 150 işçi ve aralarında bizim de bulduğumuz belki 150 destekçi gelmişti. Şimdi iflas etmiş olan işletmeleri özelleştirenlerin mahkum edilmesi için önce mahkeme binasına gidildi. Sonra hükümet binasına gidildi. Polis özel birlikleri orada bekliyordu. Siyasi sorumlular işçilerle asla konuşmak istemiyordu. Değişimin olanakları üzerine somut konuşabilmek için o gün ilk defa sadece işçi heyetlerinin değil, öğrenci, gazi vb heyetlerinin de kabul edilmesi talep edildi. Heyetler içeri alınmadığı için protesto edenler zor kullanarak hükümet binasına girdiler, ama özel

birlikler politikacılara kadar ilerlemelerini engelledi. Bu arada polis başka birlikler getirdi ve orada göstericilerin iki misli sayıda polis yerini aldı. Zor kullanarak gösteriyi dağıtmaya çalıştılar. Yani polis saldırdı ve bu da arabaların ve tekerlerin yakılmasına neden oldu. Bunu başka insanlar da gördüler, göstericilerin yanına geldiler ve onlarla dayanışma içinde oldular. O gün polisin vahşeti oldukça büyüktü. Çevrede okullar olmasına rağmen gaz da kullandılar;

Polis teslim bayrağını
çektikten, siyasi
önderler ülkeyi terk
ettikten ve bakanlar arka
arkaya istifa ettikten
sonra ne yapılması
gerektiği bilinmiyordu Bu
durum için hazırlık yoktu,
plan yoktu.

çok sayıda öğrenci bundan etkilendi. 17 yaşındaki bir genci ağır biçimde hırpaladılar. Tabii bu kısa zamanda bütün medyaya yayıldı. Polisin taktiği, bir daha gösteri yapmamaları için insanları korkutmaktı.

Bir gün sonra, protestoya katılmak için 1000 kişi geldi. Polis de, Bosna'nın başka şehirlerinden birlikler toplayarak daha çok sayıda geldi ve daha vahşi davranarak protestoları dağıtmaya çalıştı. Polis, protestolara katılmayan insanlara da saldırdı, zor kullandı ve çok sayıda insanı yaraladı.

Üçüncü gün Tuzla'da 12.000-15.000 arası insan sokaklardaydı. 32 farklı şehirde Tuzla'daki göstericilerle dayanışma gösterileri oldu; Tuzla halkının talepleri dile getirildi. Bosna'nın çoğu bölgesinde büyük protestolar ve çatışmalar olduğu için polis özel güçlerini artık Tuzla'da yoğunlaştıramadı ve bütün ülkeye yaymak zorunda kaldı. O gün kitle-

12 milyon avrodan fazla bir miktar, yeni silahlar ve polisin yeni eğitimleri için ayrıldı. Bunların arasında plastik mermiler, insansız hava aracı, ayaklanmaya karşı mücadele için eğitim yer alıyor. Ve bunu kronik olarak iflas durumunda olan bir devlet yapıyor. Her halükarda mesaj açık: Bunu bir daha denerseniz, biz hazır olacağız!

ler Tuzla, Saraybosna ve başka şehirlerde hükümet binalarına hücum ettiler, taşladılar ve kısmen de ateşe verdiler. O gün artık, polise karşı çok sayıda gazinin de katıldığı örgütlü bir mücadele vardı.

O gün polis Tuzla'da teslim oldu. Hükümet binasını korumaktan vazgeçti, teçhizatlarını bıraktı ve göstericilerden saklandı. Farklı etnik partilerin siyasi önderleri protesto döneminde yurt dışına kaçtılar; Sırp partisinin önderi Sırbistan'a; Hırvat partisinin önderi Hırvatistan'a ve Boşnak partisinin önderi de Türkiye'ye kaçtılar. Tabii bütün bu seyahatler planlı yurtdışı seyahatleri olarak açıklandı. Sadece BM'in yüksek temsilcisi ülkede kaldı ve EUFOR askerlerini göstericilere karşı kullanma tehdidini açıktan savurdu. Medya, göstericileri holiganlar ve madde bağımlıları olarak lanse etmeye ve gösterilerin şiddet içeriğini yeni etnik bir çatışma olarak tanımlamaya çalıştı, ama kimse inanmadı. Ancak böyle bir duruma gelindikten sonra politikacılar gösterici heyetleriyle görüşmek istediler, ama çok geç kalınmıştı. Hiç kimse görüşme yapmak istemedi. Takip eden günlerde Bosna'nın farklı bölgelerinden 25 bakan ve 4 başbakan istifa etti. Polis teslim bayrağını çektikten, siyasi önderler ülkeyi terk ettikten ve bakanlar arka arkaya istifa ettikten sonra ne yapılması gerektiği bilinmiyordu Bu durum için hazırlık yoktu, plan yoktu.

Türkiye'de Haziran Ayaklanmasına benzer forumlar sizde de oluştu. Bu forumları ve işlevlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Evet, forumlar oluştu. Ama bunlar Türkiye'dekilerden farklıydı. Üçüncü veya dördüncü günden itibaren, ortak talepleri tartışmak için çoğu kentlerde protesto forumları oluştu. Temel talepler hızla tespit edildi ve oldukça basitti: Tutuklanan bütün göstericiler için af, ücretlerin ve emeklilik maaşlarının ödenmesi, özelleştirilen devlet işletmelerinin yeniden ulusallaştırılması, milletvekili maaşlarının yarıya indirilmesi...

Önce, bazı talepler hemen yerine getirildi ve reformlar uygulanmaya kondu. Örneğin, çoğu işçinin ve emeklinin ödenmemiş ücretleri ve emekli maaşı ödendi ve milletvekillerinin maaşı düşürüldü. Bu tavizler ve forumlarda burjuva partilerin faaliyetleri, insanların artık sokağa çıkmak yerine forumlara gitmelerine neden oldu. Bu forumlar da kısa bir zaman içinde dağıldı. Protestolardan ve forumlardan yeni bir sosyal demokrat parti doğdu. Bu parti geçen yılın Ekim ayındaki seçimlerde ikinci güçlü parti oldu ve ulusalcılarla koalisyon kurdu. Yani forumlar, insanları sokaktan çekmeye ve protestoları önlemeye ve boğmaya hizmet etti.

Bugün Bosna'da hala varlığını sürdürebilen tek bir forum var. Bu, Srebrenik'te ve küçük çaplı protestoları örgütlemeye devam ediyor.

Protestolar halkın yaşamında bir şeyleri değiştirdi mi? Gelişmek ve varlığını sürdürmek için forumlarda eksik olan neydi?

Hiçbir politik ve ekonomik değişim olmadı. Seçimler de hiçbir şey değiştirmede. Artık sokaklarda büyük protestolar olmadığı için bütün tavizler ve reformlar geçersiz kılındı. Halk hayal kırıklığına uğradı, insanlar yaşamak için daha azla yetinmek zorunda kaldı ve huzursuzluk kabarıyor. Protestolara önderlik edenler korkutulmaya çalışılıyor, en ufak bir şey için onlara para cezası kesiliyor. Ama korkutma şimdiye kadar başarılı olmadı.

Protestolarda öncelikle eksik olan somut hedef veya siyasi önderlikti. Polis ve politikacılar teslim oldu,

ama nasıl devam edilmesi gerektiği bilinmiyordu, çaresiz kalındı ve hareketi yönetecek güç yoktu. Böylece burjuva güçler sonunda hareketi ele geçirdiler ve tamamen boğdular.

Yeniden büyük protestolar olursa daha büyük zor kullanılacağı açıktır. Ve kalemle mi, mermiyle mi mücadele edeceğimiz sorusu gündeme gelecektir. Burada çok sayıda insan talepleri ve hakları için silahlanarak mücadele etmeye ve buradaki

durumu değiştirmeye hazır. Ama o aşamaya kadar siyasi bir alternatif ihtiyacımız var. Şimdilerde çoğu insan bunun nasıl elde edilebileceğini tartışıyor. Bunun için bizde eksik olan öncelikle tecrübe ve bunu yapabilecek insanlar. Burada çok sayıda askerimiz var ama siyasi komiserlerimiz yok.

Yeni protestolar bekliyor musunuz? Buna nasıl hazırlanıyorsunuz? Devlet mekanizması buna nasıl hazırlanıyor?

Protestoların yıl dönümünde, Şubat başında gösteriler olacaktır. Mu-

62 ❖ Marksist Teori 14

temelen çok sayıda insan gelecektir, ama daha ziyade anma gösterileri biçiminde gelişecektir. Öncelikle, Şubat'ta gerçekten büyük gelişmeler beklemiyoruz.

Şimdilerde, yeniden böyle büyük bir ayaklanma olduğu durumda -er veya geç bu olacaktır- siyasi bir alternatifin nasıl olabileceği ve kimin siyasi önderliği üstleneceği üzerine çokça tartışma yapılıyor. Öncelikle, önderliği profesörlerden ve iyi para kazanan aydınlardan oluşan reformist ve revizyonist, sözüm ona komünist parti, bu tartışmaları etkile-

meye çalışıyor. Ama onlar gerçek bir alternatif değil.

Er veya geç büyük protestoların olacağını devlet de biliyor. Bu nedenle 12 milyon avrodan fazla bir miktar, yeni silahlar ve polisin yeni eğitimleri için ayrıldı. Bunların arasında plastik mermiler, insansız hava aracı, ayaklanmaya karşı mücadele için eğitim yer alıyor. Ve bunu kronik olarak iflas durumda olan bir devlet yapıyor. Her halükarda mesaj açık: Bunu bir daha denerseniz, biz hazır olacağız!

Bu söyleşi için çok teşekkürler.

Soykırım Ve Yüzleşme

Ziya Ulusoy

Soykırımı uğratılmış halklarımızın, başta soykırımın devlet tarafından kabul edilip özür dilenmesi talebi olmak üzere, haklı talepleri karşılanmalıdır.

Soykırım gerçeği kabul edilmeli, devlet tarafından soykırımı uğratılmış halklarımızdan özür dilenmeli, bu bilincin sembolleri oluşturulmaya çalışılmalıdır. 1915'in yüzüncü yıldönümü bunun başlangıcı olmalıdır.

Soykırım ve egemen sınıflar eliyle soykırımı suç ortağı edilme gerçeğiyle yüzleşmek, başta Türk ulusundan işçi ve emekçiler olmak üzere halklarımızın demokrasi bilincinin gelişmesi bakımından büyük öneme sahiptir.

Osmanlı İmparatorluğu, son yarım yüzyılında Ermenilere, Süryanilere, Ezidilere, Pontos Rumlarına jenosid uyguladı.

Ulusal kurtuluş mücadeleleri ve gelişen kapitalist ülkelerin ekonomik egemenlik kurmaları sonucunda ilhakı altındaki toprakları kaybetmeye başlayınca, ezilen uluslara saldırılarını yoğunlaştırdı.

Müslüman halkları inanç birliği yoluyla kendisine bağlı tutacağını ve asimile edeceğini düşünürken, yine de özerkliklerine son verme politikası izledi.

Hristiyan halklar üzerinde ise tehcir, mübadele, soykırım, mülksüzleştirme ve dini asimilasyon uyguladı.

1908 tepeden burjuva devrim, halkların demokratik haklarına kavuşabileceği beklentisi yarattıysa bile bu geçici oldu. Hanedanlıkla iktidar ortağı olan İttihat ve Terakki Cemiyeti (İT), iktidara geldikten bir süre sonra, bu kez Pantürkizmin baskın olduğu bir ideoloji eşliğinde imparatorluk topraklarında halklara cehennem yaşattı.

Osmanlı ve İT, daha önce boyunduruğu altındaki Avrupa kıtası topraklarında yaşayan ulusların bağımsızlık mücadeleleri başarı kazandıkça, buna karşılık doğudaki Hristiyan halklara karşı katliamcılığı soykırımı vardırımdan geri durmadı. Hatta öyle ki, bir yandan Ermeni

Taşnaksutyun partisiyle ittifak/işbirliği yaparken, zamandaş olarak 1911 gizli kongresinde Türkçülük ideolojisi doğrultusunda ve dahası mülkiyetin Türk burjuvazisine transferi için Ermenileri vatanlarından sürme kararı almışlardı.

Bu saldırılardan en çok acı çeken Ermeni halkımız oldu. En belirgin Ermeni katliamları soykırımın düzeyini acı gerçek olarak hepimizin yüzüne vurur.

Osmanlı ve İT, daha önce boyunduruğu altındaki Avrupa kıtası topraklarında yaşayan ulusların bağımsızlık mücadeleleri başarı kazandıkça, buna karşılık doğudaki Hristiyan halklara karşı katliamcılığı soykırıma vardırırmaktan geri durmadı.

1894-96 katliamları, İstanbul'dan gelen emir doğrultusunda, Ermeni köylerine ve altı Ermeni vilayetindeki Ermeni mahallelerine sistematik saldırılarla başladı. Katliamlar, zor kullanılarak din değiştirmeler ve yağmalar 1896 yazına kadar sürdü. Tahmini olarak 88. 000 ile 300. 000 arasında

Ermeni'nin öldürüldüğü değişik araştırma kaynaklarında belirtiliyor.^[1]

Bu katliamların önemli bir sonucu da Taşnak örgütü dışındaki Ermeni örgütlerinin militanlarının öldürülme ve idam edilme yoluyla ortadan kaldırılmaları oldu. Sosyalist bir Ermenistan amaçlayan Hınçak örgütü de Abdülhamit'in bu soykırımcı despotik saldırılarıyla hemen hemen yok edildi.

Ermeniler 1909'da Klikya'da yine yaygın katliamlarla karşılaştılar. O günün araştırma kaynaklarının tespiti göre 20 ila 30 bin Ermeni hayatını kaybetti.^[2]

Bu geniş çaplı Ermeni katliamları 1915'in provasıydı.

Abdülhamit, Panislamizm ideolojisini öne çıkararak, Kürt aşiret beylerinin komutasında Hamidiye Alaylarını kurdurarak, Türk, Kürt ve diğer müslüman inançtan kitleyi devlet ve din görevlileri kışkırtmasıyla ve desteğinde saldırıya geçirerek bu kitle katliamlarını uyguladı. Osmanlı ve İT, böylece 1985 Berlin Konferansı'nda emperyalist devletlerin Doğu'daki 6 Ermeni ilinde özerklik kararına, fiilen kitlesel katliamlarla cevap vermiş oluyordu. 1. Dünya Savaşı'nın başlamasından 8 ay önce, Şubat 1914'te, İngiltere-Fransa, Rusya ve Almanya'nın da onayıyla Osmanlı Devleti kağıt üzerinde artık uygulamayı kabul ettiği bu kararı fiilen reddederek, 1909

[1] Garo Sasuni Kürt Ulusal Hareketleri ve 15. Yy'dan Günümüze Ermeni-Kürt İlişkileri kitabında "katliamlar esnasında 300 bin insan katledildiğini" yazıyor. (Sf. 124, Med Yay)

[2] "1894-96 döneminde 300. 000, 1909 Klikya katliamında 30.000. Ermeni Halkı 1915'e gelene kadar oldukça bedel ödemiştir." (Sait Çetinoğlu, Ermeni Sorunu ve 1915'te Ne Oldu, 27 Nisan 2009, internet yayını)

Klikya ve 1915 genel tehcir ve soykırımını uyguladı. Kaynaklar 1915 soykırımında 800 bin ile 1.5 milyon üzeri tahmini aralıkta Ermeni'nin katledildiğini gösteriyor.^[3]

Öncesinden başlayarak 1915'te bir ulusu toptan vatanından tehcir etme ve öldürmeye varan soykırımla, Osmanlı ve İT, Ermeni halkımızı ve ulusalcılarını ezmek, Abdülhamid Panislamist, İT Pantürkist ülke yaratmak istiyorlardı.

1908 burjuva devrimi geçici bir demokratikleşme beklentisi yarattıysa bile yanıltıcı oldu. İttihat Terakki Sultanlıkla uzlaşmakla kalmadı. Türk burjuvazisinin temsilcisi olarak, Pantürkizmi öne geçirerek devreye soktu. Ermeni halkını tehcir ve tenkil etmek, yurdunu Ermenisizleştirmek! Bu, İttihat Terakki'nin Turan amacına gidişine de uygundu. Ama daha önemlisi Müslüman halkları toplumsal dayanak yaparak asimile

etme, Hristiyan halkları soykırım, tehcir ve mülksüzleştirme uygulayarak imha etme, etkisiz ve güçsüz kılma politikasıydı. Bu yolla, Osmanlı İmparatorluğu'nun elinde kalan ve çok geniş olan topraklarını, geliştirilecek Türk burjuvazisinin pazarı yapmak istiyordu. Bunun önündeki engelleri kaldırmak, tehlikeleri bertaraf etmek için, nasıl ki Alman emperyalizmiyle müttefiklik içinde emperyalist paylaşım savaşına koşarak girdiyse, Ermeni soykırımını da büyük bir pervasızlık ve kan dökücülükle uyguladı.

İT, 1915 soykırımını, devlet emriyle ve güçleriyle, ayrıca Teşkilat-ı Mahsusa (Özel Örgüt) eliyle, Müslüman halkları da suça katarak yaptı. Başta Türk halkımız olmak üzere, müslüman halklarımız bu suç ortaklığına önemli ölçüde katıldılar. Soykırıma katılmayan veya hatta korumaya çalışanlardan bir bölümü

[3] Aralık 1918'de, Dahiliye Nazırı Mustafa Arif tarafından kurulan ve savaşta öldürülen Ermenilerin sayısını tespit etmeyi amaçlayan komisyon, 14 Mart 1919'de yaptığı açıklamada öldürülen Ermeni sayısının 800.000 dolayında olduğu sonucuna ulaştığını bildirmişti. (Aktaran Recep Maraşlı, Ermeni Ulusal Demokratik Hareketi ve 1915 Soykırımı)

Prof. Vahakan N. Dadrian, katliam ve jenosidde öldürülen Ermenilere ilişkin şu sayıyı verir: "Ermeni jenosidi Osmanlıların on yıllarca süren zulmünü izledi ve 1894-96 ile 1909 dönemlerinde iki yüz bin Ermeni'nin ölümüyle sonuçlanan iki benzer ama daha küçük çaplı katliamın ardından geldi. Toplam bir milyon üzerinde Ermeni öldürüldü." (Prof. Vahakan N. Dadrian, Ulusal ve Uluslararası Hukuk Sorunu Olarak Jenosid, sf. 11, Belge Yayınları)

Aynı araştırmacı kitabının 83 no'lu dipnotunda değişik belgelerden alıntılar verir: "Kayzer II. Wilhelm, Berlin'deki Britanya Maslahatgüzarı Albay Swaine'ye, 31 Aralık 1895'de yaklaşık 80.000 Ermeni'nin katledildiğini... bildirdi. (Das Türkische Problem 1985, 10 Die Grosse Politik Der Europäischen Kabinette 1871-1914, Dok. No. 2572, 251; Kayzer'in emrinin kopyası; J. Lepsius, A. Bartholdy, & F. Thimme eds. 3. ed. 1927). Ne var ki, Britanya büyükelçisi White, Aralık 1985 başına kadar kurban sayısını 100.000 olarak hesapladı. (Aynı kaynak Dok. No. 2479, Rapor No. 233, 127) Viyana'daki Fransız büyükelçisi Lozé "açlık ve yaklaşan kış mevsimi nedeniyle soğuk"tan ölenlerin sayısıyla birlikte öldürülenlerin 200.000'i bulunduğunu belirtti. (French Foreign Office, 12 Documents Diplomatiques Français 1871-1900 Dok. No 256, 384; 1951) ... Alman Türkoofil ve Dışişleri Bakanlığı görevlisi Jackh, Hamid'in kurbanlarının sayısını şu şekilde saptadı: 200.000 ölü, 50.000 sürgün ve 1.000.000 yağma ve talan. (E. Jackh, Der Aufsteigende Halbmond 139, Berlin 6. Bs. 1916)

bile Ermeni mülklerini gasp etmeye katılmaktan geri durmadı.

Kürtler, çıkarları iktidarla işbirliğinden büyük ölçüde yana olan aşiret liderleri, ağalar, dini liderler eliyle bu soykırımı önemli ölçüde suç ortağı oldular. Gerek müslüman olmayan halkları ezmek amacıyla, gerekse müslüman halkların olası ulusalcı ayaklanmalarını kontrol altında tutmak ve bastırmak için oluşturulan Hamidiye alayları içinde, Osmanlı jandarması öncülüğünde bu suçu işlediler. Diğer halklarla zamandaş olarak Kürtler de dini saldırganlık motifiyle Ermeni halkımıza karşı saldırıya geçirildiler.

Bu durum emekçi halkların, feodal ve burjuva sınıf ve devletlerden bağımsız kendi sınıf örgütlenmeleri yoksa, egemenlerin zulmüne suç ortaklığına nispeten kolayca katılabileceklerini gösteriyor. Özellikle, “din savaşları”na ve modern burjuvazinin ideolojisi olan milliyetçiliğin boğaz-

lamalarına örgütsüz halk kitlelerinin egemen sınıflar ve devletleri tarafından rahatça seferber edilebileceğini trajik deneyler gösteriyor.

Emperyalist devletlerin bu soykırımcı saldırılarda suç ortaklığı büyüktür. Alman emperyalizmi, Abdülhamit’le, özellikle İT ile işbirliği ve savaş ortaklığı yoluyla Orta Doğu’da imtiyazlar elde etmek, Bakü petrolerini ele geçirmek istiyordu. Osmanlı Ordusu’nun modernizasyonunun yanı sıra Bağdat Demiryolu’nu ve Osmanlı’ya sermaye ihracını bu amaçla yapıyordu. Bu amaç doğrultusunda, Osmanlı-İT iktidarını güçlendirme, yaptığı soykırımı destekleme politikası izledi. 1909-1917 arasında Almanya Şansölyesi (başbakanı) olan Bethmann Hollweg bir raporunda şöyle yazmıştı: “Bizim tek hedefimiz, Türkiye’yi savaşın sonuna kadar kendi tarafımızda tutmaktır, bu arada Ermeniler mahvolur veya olmaz, fark etmez.”^[4]

[4] Ayşe Hür, Ermeni Soykırımı’nda Almanların Rolü makalesi, 22. 04. 2012, taraf.com.tr

Bazı görevlilerinin soykırımla ilgili gönderdiği raporlara rağmen Alman emperyalist yöneticileri, İT iktidarına olan desteğini, emperyalist çıkarları gereğince sürdürmüştü.

1915'te İT'nin siyasi ve askeri liderleri Alman temsilcileriyle ve generalleriyle birlikte Osmanlı bölgelerindeki savaşı yönetiyorlardı. Soykırım kararı alıp uyguladıklarında da birlikte hareket ettiler.

Rakipleri İngiliz, Fransız Rus emperyalistleri, Berlin Konferansı'nda Ermeni illerinde reform kararı aldirmalarına, koruyacaklarına dair umut vermelerine rağmen, yalnızca çıkarları elverdiği sürece bunun sözünü ettiler. Ya da Rus emperyalizmi Doğu cephesinde, Fransız emperyalizmi Klıkya ve Urfa-Antep cephesinde, soykırıma öfkeli Ermenilerin savaşmak isteyen gönüllülerini savaşta kullanmakla yetindi. İşbirlikçileri olan İstanbul Hükümeti'ne savaş suçluları için Divan-ı Harb kurdurdular, rapor hazırlattılar. İlk birkaç idamdan sonra bu mahkemenin sona erdirilmesine ses çıkarmayacaklardı.

Fransız emperyalistleri 1921 Ankara Anlaşması'yla, İngiliz emperyalistleri Lozan Anlaşması'yla Ermeni soykırımının üzerini örttüler. Kötü ünlü emperyalist yönetici Curzon'un deyimiyle, Ermeni halkını kendi çıkarlarına kurban ettiler.

O yıllarda 1917'nin sonlarında Bolşevik Devrimi'nin Halklar Komiserliği'nin vurguladığı gibi;

“Türk Ermenistanı' denilen yer, herhalde Rusya'nın 'savaş hukukuna göre' işgal ettiği tek ülkedir. O 'cennet köşesi' ki, Batı'nın sürekli diplomatik ihtiraslarına ve Doğu'nun

kanlı yönetim egzersizlerine uzun yıllar konu olmuştur (ve hala olmaktadır). Bir yanda Ermeni pogromları ve katliamları, diğer yanda yeni bir katliama kılıf olarak tüm ülkelerin diplomatlarının iki yüzlü 'ricaları', fakat sonuç: baştan sona kana bulanmış, aldatılmış ve köleleştirilmiş bir Ermenistan...

Sonuç olarak, Osmanlı'nın son döneminden bu yana ele alırsak, değişik uluslardan Hristiyan inancına sahip halklarımız büyük çaplı soykırıma tabi tutuldu. Soykırımın yanı sıra tehcir ve mübadele de eklenince, egemen sınıflar eliyle bu halklarımızdan yoksun hale geldik.

Yurtlarının kahraman savunucuları olan, fakat hiç de uzak görüşlü politikacılar olmadıkları için emperyalist diplomasi haydutlarına tekrar tekrar aldanan Ermenistan'ın evlatları, şimdi artık eski diplomatik kombinasyonların Ermenistan'ı kurtuluşa götürme yol olmadığını görmek zorundalar. Ezilen halkları kurtuluşa götürme yolun Ekim'de Rusya'da başlamış olan işçi devriminden geçtiği açıktır.”

Bu düşüncelerden hareket eden Halk Komiserleri Konseyi, “Türk Ermenistanı'nın kendi kaderini özgürce tayini üzerine özel bir kararname çıkarmayı kararlaştırdı.

Bu, “özellikle şimdi, Alman ve Türk iktidar sahiplerinin, emperyalist karakterlerine uygun olarak işgal edilmiş bölgeleri zorla egemenlikleri altında tutma isteklerini gizlemedikleri şu anda zorunlu” ydu.^[5]

Ganimete ve mülkesesasen egemen sınıflar kondu, ama müslüman halklardan kitlelerin katliamlara aktif seferberliği gerekli görülüp uygulandığı için, ganimetten pay almaları sağlandı. Bu durum halklarımızın suç ortaklığı ve gericileşmesinin, Hristiyan halklarımıza şovenist ve dini düşmanlığının on yıllar boyunca sürmesinin başta gelen kaynağıdır.

Süryani ve Ezidilerin Soykırımı

Süryaniler de Osmanlı Hanedanlığının panislamizmi daha etkin kullandığı dönemde kitlesel katliamlara uğratıldılar. Bu katliamların en belirginlerinden biri, 1843-46 yıllarındaki Nasturi ayaklanmasına karşı Botan beylerinin yaptığı vahşetti. 20 bin Nasturi'nin katledildiği ayaklanma Nasturilerin ağır vergilere karşı isyan etmesiyle başlamıştı. Bu katliamdan sonra Nasturi halkı

yaşadığı Hakkari bölgesinden Doğu Kürdistan'a zorunlu olarak göç ettirildi. 1924'te yeniden Hakkari civarında ayaklanma denemesinde bulundu, fakat başarısızlığa uğrayarak geri çekildi.

Kürt beyleriyle Osmanlı hanedanlığı arasındaki ittifak zayıfladığı zaman bile, Süryanilere yönelik zulüm sürdü. Şeyh Ubeydullah'ın İngilizlere karşı 1880'lerdeki ayaklanmasında geri çekilen güçler de Hristiyan Süryanilerin binlercesini katletti.

Süryani halkımız da en büyük kaybı ve yurtlarından sürülmeleri sonucunu 1915 soykırımıyla yaşadı. Süryani ve diğer araştırmacıların verdikleri bilgilere göre birkaç yüz bini bulan kitle katledilerek ve yüz binlercesi tehcir edilerek soykırım gerçekleştirildi.

Harput'tan Mardin'e ve Musul'a değin kent, köy ve kasabalarda yaşayan Süryani halkımızın gelecek umudu 1915 soykırımıyla yok edildi.

1915 soykırım kılıcı Ezidi Kürtlerini de biçti. Devlet fermanın panislamizmle şaha kaldırdığı gerici saldırganlık “kafir” Ezidileri de katliama tabi tuttu, tehcirle yerlerinden yurtlarından söküp attı. Devlet bu saldırıda Kürtleri de kullandı. 1915 soykırımında katliama uğrayan Ezidilerin sayısına ilişkin yeterince belge yok veya yazılı araştırmalar az. Ancak Ezidi araştırmacılarından İlhan Kızılhan'ın görüşüne göre bütün Osmanlı döneminde çok sayıda katliamın toplamı olarak yüksek bir sayı veriliyor:

[5] Halk Komiseri Stalin Pravda no. 227 3 Aralık 1917, Eserler c. 4, sf. 37

“Yaptığım araştırmalar sadece Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1 milyon 200 bin Ezidi’nin öldürüldüğünü ve 1 milyon 800 bin civarında Ezidi’nin ise zorla Müslümanlaştırıldığını gösteriyor.”^[6]

Pontos Halkı Soykırımı, Tehcire ve Asimilasyona Uğratıldı

Pontos Rumlarına da soykırım uygulandı. Birinci emperyalist paylaşım savaşı sonunda ulusal hakları için örgütlenerek mücadeleye kalkışması, Pontos Rumlarına karşı İT diktatörlüğünün zulmünü ve yok etme saldırganlığını daha da şiddetlendirdi. Aynı saldırganlığı ara vermeksizin Kemalistler de sürdürdü. Araştırmacıların verdikleri bilgilere göre 1914 ile 1922 yılları arası Pontos jenosidinde toplam 303.238 kişi hayatını kaybetti. Mübadele sırasında kamplarda da yaklaşık 200.000 Pontoslu hayatını kaybetti.^[7]

Pontus Rum halkımıza yapılan bu soykırım emperyalist devletlerin gözetimi altında gerçekleşti.

Bu dönemde Batı’da yaşayan Rum halkımız da katliamlardan payını aldı. İzmir’in Yunan ordusunun

işgalinden kurtarılması sırasında, acımasızlığıyla meşhur Sakallı Nurettin Paşa komutasındaki ordu ile Teşkilat-ı Mahsusacılar Ermeni ve Rum halkımızın üzerine sürüldü. Rum ve Ermeni mahalleleri ateşe verildi, evleri talan edildi. Kitlelesel katliam uygulandı.

Rum halkımız savaş sonrası ve Kemalist iktidar altında geniş çaplı mübadeleye tabi tutuldu.

Sonuç olarak, Osmanlı’nın son döneminden bu yana ele alırsak, değişik uluslardan Hristiyan inancına sahip halklarımız büyük çaplı soykırımı tabi tutuldu. Soykırımın yanı sıra tehcir ve mübadele de eklenince, egemen sınıflar eliyle bu halklarımızdan yoksun hale geldik.

Osmanlı hanedanlığı egemenliğini restore etmek, İT diktatörlüğü Türk burjuvazisinin rakipsiz hakim olacağı pazarları ve burjuva mülkiyeti çoğaltmak ve pantürkist amaca ulaşmak için bu soykırımları yaptılar. Soykırım ve tehcirin yanı sıra, yaratılan korkuyla Müslümanlaştırma ve Türkleştirmeye de başvuruldu. Türk burjuvazisine mülk transferi, soykırım ve tehcirin amacı ve sonucuydu.

[6] Şengal Jenosidi ve Ezidiler’in Psikolojisi , Rudaw sitesi, 7 Ocak 2015

[7] “Pontos Bağımsızlık Hareketi ve Soykırımı” başlıklı makalesinde Sait Çetinoğlu, araştırmalarının sonucunu veriyor:

“Pontus Merkez Birliğinin 1922 yılında Atina da hesapladığı istatistiklere göre 1914 ile 1922 arası Pontos Jenosidinde toplam 303.238 kişi hayatını kaybetmiştir. Bunlardan 232. 556 kişi birinci dünya savaşı esnasında yani 1914 ile 1918 arasında katledilmişlerdi. Ağustos’ta Yunan cephesinin çökmesinden 1924 baharına kadar ise çoğunluğu çocuk ve kadınların oluşturduğu 50.000 kişi daha katledilir.

Bunlara mübadele sırasında yaşanan insan kayıpları dahil değildir. Mübadele işlemleri sırasında Türkiye’deki toplama kamplarında hayatını kaybedenlerin sayısı 200 bin olarak tahmin edilmektedir.

G. Valavanis ise Pontos’un insan kaybının 1924 yılına kadar 353.000 olduğunu açıklamaktadır. Pontos ideali Birinci Büyük Savaş sonucunda oluşan reelpolitik ortamında ezilmiş, galip devletlerin gözetiminde Pontos jenosidinin gerçekleştirilme koşulları hazırlanmıştır.” (Ermenistan.de sitesi)

Soykırım, tehcir ve mülk transferi, iktidarın politik ve ekonomik amaçları doğrultusunda alıp uyduladığı kararlarla gerçekleşti.

Kürt halkımıza karşı yapılan katliam ve soykırım başka bir yazıda ele alınmayı gerektiriyor. Ayrıca Arap ayaklanmalarına yönelik katliamlar da ayrı bir yazı konusu. Burada imparatorluğun doğusunda ve Anadolu'da Müslüman olmayan halklarımıza yapılan katliamlar ve soykırım ele alındı.

Yüzleşme

Ganimete ve mülke esasen egemen sınıflar kondu, ama müslüman halklardan kitlelerin katliamlara aktif seferberliği gerekli görülüp uygulandığı için, ganimetten pay almaları sağlandı. Bu durum halklarımızın suç ortaklığı ve gericileşmesinin, Hristiyan halklarımıza şovenist ve dini düşmanlığının on yıllar boyunca sürmesinin başta gelen kaynağıdır.

Cumhuriyet döneminde bu kez Kürt düşmanlığı ile Türk halkımızın

şovenist gericileşmesi daha da yoğunlaştırılmak istendi. Önemli ölçüde başarılı da olundu.

On yıllar boyunca, sol saflarda bile Hristiyan halklarımızın soykırımı uğratıldığına ilişkin bilinç geliştirememesi, Müslüman halklarımızda egemenlerin ve devletin yarattığı düşmanlık ve şartlanmanın etkisini gösteriyordu. '71 devrimci hareketi döneminde İbrahim Kaypakkaya'nın Türk ırkçılığını ele alan yazılarında İT ırkçılarının Ermeni katliamına başvurduğu, bu kitlesel katliamların teşhir edilmesi gerektiği görüşü kararlı enternasyonalist bir tutumdur.

Kürt ulusal özgürlük hareketinin 30 yıllık direnişi, kadrolar düzeyinde de, Kürt halk kitleleri içinde de soykırımı kınayan, bilince çıkararak kardeşçe duygu oluşturan çok güçlü bir gelişme sağladı.

Tersinden Türk halkımız arasında Kürt düşmanlığının bu aynı dönemde yaygınlaşması, kitlesel bazda Ermeni soykırımını dile getirme ve protesto etme bilincinin yayılmasını engelledi. Ayrıca Türk halkımızdan işçi ve emekçilerin mücadelelerinin geri kalması da şovenistlerin ve iktidarların Ermeni düşmanlığını ayakta tutabilmelerine elverişli zemin yarattı.

Kendilerini ulusalcı olarak adlandıran burjuva milliyetçiler, Ermeni halkımızın soykırımı uğratılmış olması gerçeğine karşı devlet ve MHP'li faşistlerin çizgisine kayarak, MHP'li faşistlerden daha saldırgan bir ırkçı ideolojik tavır sergileyebildiler. Irkçılığı ilerici kitleler içinde ayakta tutmaya çalışıyorlar. Onların

başlıca argümanı “karşılıklı mukatele olduğu” biçimindedir.

Soykırımı karşı direnen Ermeni ve Pontos ulusalcı örgütlerinin ya da birinci dünya savaşında karşı tarafta savaşan Ermeni gönüllülerin bu direniş içinde ya da savaş esnasında sivil halkın canını da yakan tarzda verdikleri karşılıkları, soykırımı inkar etmenin aracı yapmak, ancak ırkçılara ve yordakçılara özgü olabilir.

Fakat Türk halkımız açısından tüm elverişsiz koşullara rağmen, sevgili Hrant Dink’in göstere göstere katledilmesine karşı yüzbinlerin “Hepimiz Hrant’ız Hepimiz Ermeniyiz” sloganıyla yürümesi, ufuklu bir gelişmenin önünü açtı.

Ermeni, Süryani, Pontos, Ezidi halklarımızın soykırımı uğratılması gerçeğine karşı mücadelemizi, Türk, Kürt ve diğer Müslüman halklarımız arasında yürütmeye devam etmeliyiz.

Soykırımı uğratılmış halklarımızın, başta soykırımın devlet tarafından kabul edilip özür dilenmesi talebi olmak üzere, haklı talepleri karşılanmalıdır.

Soykırım gerçeği kabul edilmeli, devlet tarafından soykırımı uğratılmış halklarımızdan özür dilenmeli, bu bilincin sembolleri oluşturulmaya çalışılmalıdır. 1915’in yüzüncü yıldönümü bunun başlangıcı olmalıdır.

Soykırımla ve egemen sınıflar eliyle soykırımı suç ortağı edilme gerçeğiyle yüzleşmek, başta Türk ulusundan işçi ve emekçiler olmak üzere halklarımızın demokrasi bilincinin gelişmesi bakımından büyük öneme sahiptir.

Yurdundan tehcir edilen halklarımıza geri dönme, vatandaşlık hakkı

ve gasp edilmiş mülkiyetlerinin tazmin edilmesi sağlanmalıdır.

Soykırımı uğratılmış halklarımıza ait ibadet yerleri restore edilerek, yerleşim yeri adları geri verilerek, ders kitaplarında soykırım gerçeği ele alınarak, soykırım karşıtı bilinç geliştirilmelidir. Bu doğrultuda soykırım suçu işlemiş kişilerin adları verilen yerlerin ismi değiştirilmelidir.

Kürt ulusal özgürlük hareketinin 30 yıllık direnişi, kadrolar düzeyinde de, Kürt halk kitleleri içinde de soykırımı kınayan, bilince çıkararak kardeşçe duygu oluşturan çok güçlü bir gelişme sağladı.

Bu çabaların çok önemli olacağını düşünüyor ve halklarımızda enternasyonalist bilinç ve empatiyi geliştireceğine inanıyoruz. Fakat yine de yalnızca propaganda ve bilinç yayma ile geniş kitlelerin şovenizmden kurtulacağı beklentisinin yüzeysel bir bakış açısı olacağını tecrübelerden biliyoruz. Uzağa gitmeye gerek yok. Kürt halkımızdaki soykırımı karşı olma bilincini propagandadan çok, son 30 yıllık mücadelenin pratik eğiticiliği ve deneyimleri kazandırmıştır. Buna Kürt ulusal özgürlük hareketinin önderlik etmiş olması bu kazanımı sağlamıştır. Türk ve diğer Müslüman halklarımızın emekçi on milyonlarının enternasyonalist bilinç değişimi ve gelişmesini, onların sınıf

72 ❖ *Marksist Teori 14*

mücadelesine, demokratik ve sosyalist taleplerle mücadeleye seferber edilmeleri, buna enternasyonalist kararlılıktaki hareketlerin önderlik etmelerinin yanı sıra yüzleşme

sağlayacaktır. Bu yolda kararlılıkla mücadele, proleter enternasyonalizmini yüksekte tutan marksist leninist komünistlerin görevi olmaya devam edecektir.

Cins Bilinci Ve Sınıf Bilinci

Sema Duru Boran

Özel mülkiyet düzenini meşrulaştıran ve kendi devrimci eylemini sınırlayan erkek egemen gericilik karşısında, ertelemeci, kabullenmiş veya ilgisiz davranması, kendi cinsinden ezilenlerin sorunlarına duyarsız kalması, kadın proleterin sınıf bilincinin geriliğini mi, ileriliğini mi gösterir? Cins bilincine sahip, erkek egemen düzenle kavgalı kadının, erkek egemen düzenle barışık kadından daha ileri bir devrimci potansiyele sahip olduğu çok basit, çok yalın bir gerçek değil midir?

“Cins bilinci” kavramına “sınıf bilinci” kavramı adına kuşkuyula bakmak, onda devrimden veya marksizm leninizmden feminist bir sapma görmek, bu kavram etrafındaki propaganda çalışmaları ve politik mücadeleyle “sınıf bilinci”nin, “sınıf mücadelesi”nin geriye itildiğine inanmak, komünist ve devrimci safların gerçeklerinden biri. Durum eşitsiz. Bu zihniyet kimi parti ve örgütler için erkek gücüne doğru darılırken, kimi parti ve örgütler için ise genel bir durum.

Şaşırtıcı sayılmaz. Çünkü kadın özgürlük mücadelesinin her devrimci arayış ve talebi, benzer sorularla karşılaşmıştır. Bugün tartışma götürmeyen “kadınlara oy hakkı” talebi dahi, 1907’de ilk Sosyalist Kadın

Enternasyonalı toplandığında, “sınıf mücadelesini bulandıracığı” biçimindeki erkek egemen gerici kaygılarla yoğun bir mücadele sonucunda kabul edilmiştir. Özel kadın örgütlenmesi fikri, buna önderlik eden Clara Zetkin’in Alman Komünist Partisi içinde esaslı mücadeleleriyle yaşam bulabilmiştir.

Bugün cins bilinci ile sınıf bilinci arasında bir çelişki görenlerin, “kabul ediyoruz elbette” diyeceği bir çok konu ve yaklaşım, 20. yüzyılda benzer tartışmaların konusu olmuştur.

Tüm İnsanlığın Kurtuluşu İçin Proletarya

Özel mülkiyetin ve sınıflı toplumların tümüyle ortadan kalkışının maddi temeli (bunu hem mümkün,

hem zorunlu kılacak bir toplumsallaşmış üretim) ile, onun öznesi olan toplumsal kuvvet (proletarya) kapitalizmde ortaya çıktı. Proletarya, gerek bu üretim biçiminde tuttuğu yer, gerekse mülkiyetle ilişkisi (mülkiyetsizliği) nedeniyle, nesnel çıkarı kendisiyle birlikte tüm sınıfların ortadan kaldırılması olan sınıf olarak, tüm insanlık bakımından toplumsal kurtuluşu kendi sınıfsal niteliklerinde barındıran sınıf olarak, kapitalizmin mezar kazıcısı ve sınıfsız toplumun öncüsü olan sınıf olarak tarihsel bir misyona sahipti.

**Ezen erkek cinsiyle,
ezilen kadın cinsi
arasındaki mücadele,
sınıf mücadelesinin
görünümlelerinden
ve özel mülkiyetin
tasfiyesinin toplumsal
dinamiklerinden biri olur.**

Şu halde, proletarya, tüm diğer ezilen ve sömürülen kesimlerin kurtuluşunu, bu niteliklerinden dolayı en önde, en tutarlı biçimde temsil edebileceği için ve *temsil ettiği oranda* tarihsel rolünü oynayabilir.

Lenin'in Karl Kautsky'den aktardığı ifadeyle, işçi sınıfının mücadelesi, sosyalizm mücadelesiyle eş anlamlı değildir:

“...şöyle denmektedir: ...'sosyalist bilinç, proleter sınıf mücadelesinin zorunlu ve doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkar.' Ama bu kesinkes yanlıştır. **Sosyalizm ve sınıf müca-**

delesisi, yanyana doğar, birbirinden değil; herbiri farklı koşullarda ortaya çıkar” (Lenin, Ne Yapmalı?, Sol Yayınları - altını biz çizdik)

Proletarya için “sınıf bilinci” nedir?

“Eğer işçiler, hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin her türüsüne karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse, ve işçiler bunlara karşı, başka herhangi bir açıdan değil de, sosyal-demokrat açıdan tepki göstermede eğitilmemişlerse, işçi sınıfı bilinci, gerçek bir siyasal bilinç olamaz. (...) **Kim, işçi sınıfının dikkatini, gözlemine ve bilincini, tamamıyla ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa, böylesi, sosyal-demokrat değildir; çünkü, kendini iyi tanıyabilmesi için, işçi sınıfının, modern toplumun bütün sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler konusunda tam bir bilgi, sadece teorik bilgisi değil, hatta daha doğru olarak ifade edelim; teorik olmaktan çok, siyasal yaşam deneyimine dayanan pratik bilgisi olması gerekir.**” (Lenin, Ne Yapmalı?, Sol Yayınları, sf 88 - altını biz çizdik)

Lenin, sınıf bilincini bu şekilde tanımlamakla kalmaz, aynı zamanda komünistlerin neden bütün sınıflar arasındaki ilişkileri devrimci eylemine konu yapması gerektiğini de açıklar:

“Siyasal sınıf bilinci, işçilere, ancak dışardan verilebilir, (...) işçilere siyasal bilgi vermek için ne yapmalı sorusuna yanıt, pratik içindeki işçilerin ve özellikle ekonomizme eğilim gösterenlerin çoğunlukla yeterli buldukları, “işçiler arasına gidilmeli-

dir” yanıtı olamaz. **İşçilere siyasal bilgiyi verebilmek için, sosyal-demokratlar nüfusun bütün sınıfları arasında gitmek zorundadırlar; onlar askeri birliklerini bütün yönlerle sevmek zorundadırlar.**” (Lenin, Ne Yapmalı?, Sol Yayınları, sf 99 - altını biz çizdik)

Yani proletaryayı başlı başına, kendisi için bir amaç, sınıf bilincini, salt kendisi için bir bilinç olarak ele almak, komünistlerin değil ekonomistlerin fikri ve eylemidir. Ki, komünistlerin bütün bir mücadele tarihi, aynı zamanda bu akımlara karşı bir ideolojik ve siyasal mücadele tarihi olarak da gelişmiştir.

Ezilen Sınıf İçinde Toplumsal Ayırışma Olarak Toplumsal Cinsler

Peki toplumun yalnızca sınıflara değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyetlere ayrıldığı, sınıfların da bu cinsiyetleri içinde barındırdığı koşullarda *cins bilinci* nasıl bir rol oynar?

Toplumsal cinsler (ezen erkek cinsi ve ezilen kadın cinsi) kendi içlerinde sınıfsal ayrışmaya uğramıştır. Her iki cinsin (birinin ezen, diğerinin ezilen olarak) kendi içinde ortak cins çıkarları da vardır. Ancak ezilen cins bakımından tartışırsak, toplumsal cins içindeki sınıf ayrışması, ege-men sınıftan kadınları, sınırlı cins kazanımlarıyla yetinmelerine yol açacak derecede tatmin edici sınıfsal ayrıcalıklara kavuşturmuştur. Ezen cinsin aynı sınıftan mensupları da bu yönlü tavizleri ödünleyebilecek durumdadır ve tarihsel olarak da ödünlemiştir. Bu sınıf ayrıcalıkları, özel mülkiyetle bu ilişki biçimi, burjuva kadın-burjuva erkek çelişmesini

antagonist olmaktan çıkaracak denli güçlüdür.

Sınıflar da toplumsal cinsiyetlere ayrılmıştır. Meseleyi bu kez de, ezilen ve sömürülen işçi sınıfı bakımından tartışırsak, ezen cinsin ayrıcalıkları, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin sürmesinden çıkarılabilecek şekilde, büyük mülkiyet üzerinde tasarruf hakkına dayanmaz. Bu cins ayrıcalıkları, ezen cinsin proletaryası ile burjuvaları arasındaki çelişkiyi antagonist çelişki olmaktan çıkarmaz. Bu nedenle, cins ayrışması içindeki işçi sınıfının her iki kesimi de özel mülkiyete karşı rol oynayabilir. Ezilen cins konumundaki kadınlara ise, hem üretim, hem kişisel tüketim araçları/maddeleri üzerindeki özel mülkiyetin tüm maddi zemininin ortadan kalkışına dek kurtuluşunu sağlayamayacağı nesnel gerçekliğinden dolayı, toplumsal devrimde özel bir rol yüklenir, ki bunu aşağıda tartışacağız.

Peki, toplumsal cinsiyet ayrışması, yani Engels’in deyimiyile “*monogam evlilikte kadın-erkek antagonizmasının gelişmesiyle*” çakışan, tarihin “*ilk sınıf karşıtlığı*” ve “*dişi cinsin erkek cinsi tarafından baskı altına alınmasıyla*” çakışan “*ilk sınıf baskısı*”, sınıf bilinci üzerinde nasıl bir rol oynar?

Ezen erkek cinsiyle, ezilen kadın cinsi arasındaki mücadele, sınıf mücadelesinin görünümünden ve özel mülkiyetin tasfiyesinin toplumsal dinamiklerinden biri olur. Bu toplumsal dinamiğin devrimci özne tarafından aydınlatılıp tariflenmesi, örgütlenip yönetilmesi, sınıf müca-

delesini tüm ezilen kesimler *lehine* keskinleştirip güçlendirir.

Cins bilinci değil, tam tersine toplumsal cinsiyet ayrımının proletarya saflarında belirsizleşmesi sınıf bilincini bulandırır.

“Cins bilinçsizlik” erkek proleter bakımından sınıf bilincini bulandırır, çünkü ezen cins olmaktan kaynaklı ayrıcalıkları, devrimci rolünü oynamasının önünde bir prangaya, ayakbağına, en azından zorlaştırıcı bir etkene dönüşür. Erkek proleterin kadın özgürlük mücadelesinde doğru tarafta saflaştırılmaması, en azından tarafsızlaştırılmaması, gerici ve karşıdevrimci yaklaşımlara, örgütlere, güçlere yedeklenmesi tehlikesini canlı tutar. Yıllar yılı dünyanın sayısız bölgesinde komünistlerin, “kadınların da ortaklaştırılacağı” söylemine hedef yapılması boşuna değildir. Böylelikle, ezilen sınıflardan erkeklerin geri bilincine dayanarak, proletaryanın sınıf savaşımının zayıflatılması amaçlanmıştır. Bu geri bilinçle herhangi bir uzlaşmanın, bırakalım doğru olmayı, etkili olma şansı bile yoktur. Ki erkek proleterin bu türden bir “cins bilinçsizliğini”, aynı zamanda “cins bilinci”, ama ezen cinsin geri cins bilinci, kendiliğinden bir erkek “cins bilinci” olarak tanımlamak da pekala mümkündür. Yani, bir cinse dahil olduğu ve söz konusu cinsler arasında toplumsal ayrışmanın olduğu, bir maddi gerçek olarak sürdüğü müddetçe, kendiliğinden veya örgütlü, sınıf bilinçli ya da sınıf bilincinden yoksun şekilde, her erkek ve kadın proleter, mutlaka bu ayrışmanın iki tarafından birinde saf tutacaktır. Çünkü, içinde yaşa-

dıkları toplumsal gerçeklikten ayrı, bunun dışında düşünceleri ve davranışları mümkün değildir.

“Cins bilinçsizlik” kadın proleter bakımından da sınıf bilincini bulandırır. (Sahi, “proletarya”dan salt erkek proletarya anlaşılıyor değil mi!) İçinde bulunduğu çifte sömürü boyunduruğuna, baskıya, erkek şiddetine, bir toplumsal cinsin mensubu olduğu için maruz kaldığını anlamamak, bu duruma karşı koyabileceği bir toplumsal mücadele kanalı bulamamak, onun mücadele saflarına akışını zorlaştırır. Erkek egemen gelenekler, kapitalist sömürüyü doğallaştırıp meşrulaştıran en güçlü ideolojik silah olur kadına karşı. Üstelik, üzerinde baba-erkek, koca-erkek, abi-erkek şahsında gerçekleşen erkek şiddeti, baskısı, engeli, kadının dolaysız biçimde bu engele karşı da mücadele verme bilinci gelişmediği sürece, toplumsal mücadeleye katılımının fiili-fiziki engeli de olacaktır. Cins bilinçli kadın, dünyayı değiştirme mücadelesinin daha güçlü öznesi olur.

Her iki cins bakımından da *kadın özgürlük mücadelesiyle doğru ilişkileneş*, siyasal sınıf bilincini güçlendirir.

Ezilen Cins İçinde Bir Toplumsal Ayrışma Olarak Toplumsal Sınıflar

Proletarya içindeki cins ayrışması bakımından durum budur. Peki, diye soracaktır, “cins bilinci” kavramına “sınıf bilinci” kavramı adına kuşkuyla bakan, onda devrimden veya marksizm leninizmden feminist bir sapma gören anlayış; peki, “cins bilinci” yalnızca proleter kadınları

kapsamadığına, cinsin genelini konu aldığına göre, diğer sınıflardan, özellikle de egemen sınıftan kadınlar şahsında bir sınıf uzlaşması anlamına gelmez mi?

Mesele “kadın çalışması”, kadın gündemli mücadeleler değil diye ekleyecektir; mesele, cins bilinci adı altında tüm sınıflardan kadınların ezilenler olarak nitelenmesi, devrimci öznenin içinde sayılması, böylelikle sınıf görüş açısının bozulması, komünist perspektiften sapılmasıdır!

Hatta, konu, pek de yüksek bir teorik soyutlama sayılamayacak kıyaslama ve örneklemelerle, Condelezza Rice’in, Tansu Çiller’in, Angela Merkel’in şahsında tartışılacak, “bunlar da mı eziliyor”, “bunların da mı kurtuluşunu hedefliyoruz” hücumlarıyla sorun bir çırpıda aydınlatılacaktır!

Bu görüş açısını veya itirazı, soruyu ya da tezi dikkate alarak, konuyu bir de toplumsal cinsin, ezilen kadın cinsinin sınıfsal durumu bakımından ele alalım:

Yukarıda, toplumsal cinsin de bir sınıf ayrışması içinde olduğu söylenmişti. Ezilen kadın cinsi, gerek egemen sınıftan kadınları, gerekse proleter kadınlar dahil olmak üzere çeşitli ezilen sınıf ve tabakalardan kadınları kapsar.

(*Şu notu düşerek devam edelim: Aslında kapitalizmin belli bir dönemine kadar, belli bir sınıfa “mensup” kadınlardan değil, belli bir sınıfa “ait” kadınlardan bahsedebiliriz. Çünkü padişah eşlerine varana dek tüm kadınlar, sermaye düzeni, kadını “dış dünya” ile temasa sokana kadar, belli bir sınıfa ait erke-*

ğin “mülkü” olma dolayımından, o sınıfa ait olmanın ayrıcalıklarını ya da olumsuzluklarını yaşıyorlardı. Kendi başına, kendine ait varlıklar değillerdi. Kapitalizm döneminde ise kadın, kendine ait, kendinde şey olma halini kazanmıştır. Miras ve mülkiyet hakkı bakımından elde edilen kazanımlar burjuva kadınları, ücretli köleler haline gelme “hakkı” da proleter kadınları, bu koşulların toplamı ise genel olarak kadınları, kendi başlarına, belli bir sınıfın mensubu haline getirmiştir. Sonuçta her iki dolayım da egemen sınıfa ilişkilenen kadının durumu, konumuz bakımından, aynıdır ve aşağıdaki gibidir!)

Erkek proleterin bu türden bir “cins bilinçsizliğini”, aynı zamanda “cins bilinci”, ama ezen cinsin geri cins bilinci, kendiliğinden bir erkek “cins bilinci” olarak tanımlamak da pekala mümkündür.

Hangi sınıf ve toplumsal tabakadan olursa olsun kadın emeği ve bedeni üzerinde erkek tasarrufu, sermaye düzeninde toplumsallaşmıştır. Sermaye düzeninde kadın, ev hizmetçisi/emekçisi olarak, işçi ve emekçi olarak ve genel bir meta olarak sömürülür ve her durumda sömürülür. Kadın bedeni, A veya B kadının bedeni değil, genel bir varlık olarak kadın bedeni, genel bir meta ve genel bir sermaye yatırım alanıdır.

Burjuvazi, kadınların belli bir bölümü için, burjuva sınıftan kadınlar için, erkek egemenliğinin cenderesini olabilecek en geniş hale getirmiştir. Sınıf ayrıcalıkları temelinde sahip oldukları, cins ayrımcılığı temelinde maruz kaldıklarının çok ötesindedir. Öyle ki, bu sınıftan kadınlar, iki yönden özel mülkiyet düzeniyle, erkek egemen düzenle barışık yaşayabilirler: birincisi, sınıf olarak, bizzat bu düzenin sürdürücüleri, egemenleri, mülk sahipleri ve bürokratları olarak. İkincisi, cins olarak da, kadın

Kapitalist ekonomi büyük ölçekli ekonomidir, toplumsal ekonomidir, istisnasız tüm sınıf ve tabakalar arasındaki bütün maddi toplumsal ilişkiler de toplumsal ölçekte kurulur: tüm erkekler, tüm kadınları ezmektedir ve dolaysızca ezmektedir.

üzerinde sermayenin genel tasarruf hakkının sonuçlarını, sınıf egemenliğinin tanıdığı ayrıcalıklarla törpüleyebilirler. Ev emekçiliği, başkaca kadınlara devredilmiştir, kendi sınıflarının dışından gelecek erkek egemen tehditlere karşı güvenlik duvarına sahiptirler, yasalardan kağıt üstünde değil, fiilen yararlanma koşullarına da sahiptirler vb. Bunlar kadın düşmanı politikaların bizzat yürütücüleridirler, düzenin devamlılığını sağlayanlardır.

Küçük burjuva kadınların bir bölümü için, kapitalist düzen sınırları içinde köklü tavizler gerçekleşebilir. Örneğin Avrupa ülkelerinde küçük burjuva feminist hareketin gelişimine bağlı olarak yasal haklar, kreş vb olanaklara ulaşım, bireysel cinsel haklarda gelişim ve daha sayısız kazanım elde edilmiştir. Bu tavizlerin verilip verilmemesi, kadın mücadelesinin düzeyinin yanı sıra, bu ülkelerin genel siyasi ve iktisadi durumuyla da ilgilidir ve son tahlilde dönemseldir.

Ancak ezilen ve sömürülen sınıflardan diğer kadınlar içinse fiilen yararlanabilecekleri köklü değişimler ancak siyasal ve toplumsal devrim koşullarında gündeme gelebilir.

Yine de, tüm bunların ötesinde, kapitalist ekonomi büyük ölçekli ekonomidir, toplumsal ekonomidir, *istisnasız tüm sınıf ve tabakalar arasındaki bütün maddi toplumsal ilişkiler de toplumsal ölçekte kurulur*: tüm erkekler, tüm kadınları ezmektedir ve dolaysızca ezmektedir. Kadın bedeninin metalaşması, çıplak kadın bedeninin sergilendiği metalara bakma ayrıcalığını, eşit dağılımla olmasa da, tüm erkekler için toplumsallaştırmaktadır. Çıplak bedeni metalaştırılmış şu somut kadın, sınıfsal olarak, metayı tüketen şu somut erkekten çok daha yukarıda olabilir, ancak bu metayı kullanma eylemi, yine de, kapitalizmin olanaklarıyla, kapitalizmin ortaya çıkardığı kadının toplumsal olarak metalaşması koşulları sayesinde, erkek egemen ayrıcalığın kullanılmasıdır. Kadının sokağa, evin dışına yöneldiği bu düzende, bütün kadınlar taciz ve

tecavüze uğrayabilir. Başbakanlar, bakanlar, şirket sahipleri ve yöneticileri vb dahil (hatta onlar şahsında) tüm kadınlar cinsel küfür yoluyla ezilebilir. Sınırsızca çoğaltılabilecek tüm bu örnekler, hiç kuşkusuz, tüm sınıflardan bütün kadınları etkileyen ezme, baskı, tahakküm biçimleridir.

Erkeklerle kadın arasındaki bu ilişkiyi doğru olarak toplumsal bir ilişki biçiminde kavrayan, bu ilişkinin önce kapitalizm, sonra emperyalist küreselleşme koşullarında aldığı özgün biçimi, bir toplumsal kesim olarak erkeklerin tüm gövdesiyle, bir toplumsal kesim olarak kadınları ezdiği, *kadın ezilmesinin ev-aile sınırlarının ötesinde toplumsal ölçekte gerçekleştiği* özgün biçimi doğru tanımlayan, cins bilincini de bu eksene yerleştiren marksist leninist komünistlerin, özelde de komünist kadınların, diyelim ki Tansu Çiller'le cins bilinci temelinde bir sınıf uzlaşmasına girebileceğini iddia etmek, örneğin ABD'nin Irak işgali karşısında çeşitli İslamcı kuvvetlerin nesnel olarak oynadığı antiemperyalist rolü vurgulayanlara, ırkçı faşist DAİŞ'in potansiyel destekçisi muamelesi yapmakla aşağı yukarı aynı şeydir. Bir toplumsal yasayı, ilişkiyi, nesnelliği doğru biçimde tanımlama konusundaki teori/program sorunu ile, bu nesnellik içinde hareket eden kuvvetlerden hangisiyle ne tür bir ilişki kurulacağı konusundaki strateji/taktik sorunu arasında dağlar kadar fark vardır.

Cins bilinci, evet, tüm kadınların tüm erkekler tarafından ezildiği bir toplumsal düzenin varlığının bilincidir. Ancak hayır, bu, söz konusu

tüm kadınların cins bilincine sahip olabileceği veya erkek egemen düzene karşı mücadele edeceği anlamına gelmez. Çeşitli sınıflardan kadınların kadın özgürlük mücadelesinde nasıl ve ne düzeyde rol oynayacakları, *bağlı buldukları sınıfın, verili ülkenin maddi toplumsal gerçekliği içinde ne kadar ilerici bir rol oynayabileceğiyle de ilgilidir.*

Önemli olan şu ki, bu koşullarda da cins bilinci kadınlar içinde sınıfsal bakımdan *uzlaştırıcı* değil, *ayrıştırıcı* bir rol oynar. Çünkü farklı sınıflardan kadınların, kadın özgürlük mücadelesinin çeşitli gündemleri karşısındaki tutumu farklı farklı olacaktır. Mümkün olan en geniş kadın kesimini, devrimci bir kadın özgürlük programı etrafında, kadın devrimi programı etrafında birleştirmek, bu kesimlerin örgütlü temsilcileriyle bu programı güncel taktikler bazında güçlendirmek üzere ittifaklar yapmak, her durumda sınıf mücadelesini büyütür, geliştirir. Kapitalist düzene karşı ezilen, emekçi yığınları saflaştırmayı kolaylaştırır.

Sorun, yukarıda özetlenen anlayışın sahiplerinin şu veya bu sınıftan kadınları ne kadar, kendi yaşamı hakkında karar verebilecek, reşit özneler olarak görüp görmedikleri sorunudur. Tarihi erkekler arasında sahnelenen bir oyun olarak kavrayanlar, büyük işlerin erkekler arasında döndüğünü, kadınların burada ancak hangi sınıfa/kesime aitse onu güçlendirici bir yedek rol oynayabileceğini zannedenler, toplumsal kuvvetleri doğru biçimde tarifleyip strateji oluşturamazlar elbette.

Cins Bilinci Ve Sınıf Hareketinin Gelişim Düzeyi

Konuyu bir de şu çok basit, ama çok işlevsel soru temelinde tartışmalı ve çok gerçek, her gerçek gibi de çok devrimci yanıtlar almalıyız: yağınların kendiliğinden hareketi ve sınıf mücadelesinin somut deneyleri bize ne söylüyor?

Önemli olan şu ki, bu koşullarda da cins bilinci kadınlar içinde sınıfsal bakımdan uzlaştırıcı değil, ayırıştırıcı bir rol oynar. Çünkü farklı sınıflardan kadınların, kadın özgürlük mücadelesinin çeşitli gündemleri karşısındaki tutumu farklı farklı olacaktır.

Nihayetinde kadın ve erkek proletarya için “sınıf bilinci”, kendi tarihsel misyonunun, özel mülkiyet düzeniyle uzlaşmaz çelişkisinin kavranması demek değil midir?

Peki, erkek proleter bakımından, özel mülkiyet düzeninin herhangi bir ayrıcalığının kabulü, erkek egemen kapitalist düzenin herhangi bir “nimetine” tenezzül etme hali, onun sınıf bilincinin geriliğine mi, ileriliğine mi delalettir? Bilinci ayrıcalıkla çarpılmış proleterin, sınıf bilinci geri midir yoksa ileri mi?

Ellerinde katledilen kadınların kanları bulunanların önemli bir kıs-

mı, işçi ve işsiz, işçi sınıfı saflarından erkeklerdir! Kalan kısmın esasını da, yine devrimin temel müttefikleri, köy ve kent yoksulları oluşturuyor! Bu geri bilinç mi daha yakındır özgürlük ve sosyalizm mücadelesine? Kadınlar içinde cins bilincinin gelişimi, erkek egemen şiddetin, anlayış ve eylemin geriletilmesi, *işçi sınıfının geçmesi gereken demokrasi okununun en önemli derslerinden biri* değil mi?

Özel mülkiyet düzenini meşrulaştıran ve kendi devrimci eylemini sınırlandıran erkek egemen gericiilik karşısında, ertelemeci, kabullenmiş veya ilgisiz davranması, kendi cinsinden ezilenlerin sorunlarına duyarsız kalması, kadın proleterin sınıf bilincinin geriliğini mi, ileriliğini mi gösterir? Cins bilincine sahip, erkek egemen düzenle kavgalı kadının, erkek egemen düzenle barışık kadından daha ileri bir devrimci potansiyele sahip olduğu çok basit, çok yalın bir gerçek değil midir?

Peki sınıf hareketi, çeşitli sınıflardan kadınların demokratik hareketlerinin gelişkin olduğu yerlerde mi, zayıf olduğu yerlerde mi daha ileridir?

Mısır, Tunus, Şili, İspanya ve sayısız ülkede gelişen son isyan dalgasına, başta gençlik, ezilen sömürülen tüm kesimlerden kadınların geniş, kitlesel, yer yer baskın katılım düzeyi bir yana, kadın hak ve özgürlükleri temelinde geniş hareketlerin ve bir dizi kadın örgüt ve kurumunun doğması eşlik etmedi mi?

Kadın hareketi gelişen sınıf mücadelelerinin, istisnasız her yerde ve her örnekte, hem bir ürünü, hem de bir öncü gücü olmuyor mu?

Evet, sınıf mücadelesi gelişince, kadınların cins bilinci de gelişiyor. Ve tersinden, kadınların cins bilincinin geliştiği ve sokağa taşıdığı her durum da *sınıf mücadelesinin gelişirici dinamiklerinden biri* oluyor.

Kadın, hangi nedenle (ulusal, sınıfsal) *toplumsal mücadeleye girmek isterse istesin, ilk aşması gereken, yine de ev kapısının eşiğidir!* Ve tıpkı, demokrasi mücadelesi içinde yetişmeyen proletaryanın sınıf bilincini geliştiremeyeceği gibi, erkek egemenliğine karşı mücadeleyi, günlük siyaset eksenine oturtamayan, belirsiz geleceğe, sosyalizme ve sonrasına erteleyen kadın da, bireysel ve kolektif olarak, cins bilinçli kadın haline gelemes.

Aynı zamanda, burjuva düzende kadınların siyasal ve toplumsal hak ve özgürlükler alanını genişletmek için verilen mücadelelerin kazanımları, kadınların örgütlenmesi ve siyasallaşması için daha elverişli koşullar doğurur. Tıpkı, 8 saatlik işgününün, işçi sınıfının örgütlenmesi için daha elverişli koşullar doğurması gibi. Oy hakkı, medeni yasalar ve ceza yasaları başta olmak üzere yasalar önünde eşitlik, boşanma hakkı, kadına yönelik erkek şiddetinin geriletilmesi, hepsi, kadınların toplumsal mücadelede özneleşmesi için daha iyi olanakları açığa çıkardığı gibi, kadınlar, bu mücadeleler içinde kolektif bilinci, birlikte hareket etme yeteneğini güçlendirir, siyasal mücadele deneyimi biriktirir.

Peki bu yalın gerçekler, kadın özgürlük mücadelesinin gelişimiyle işçi sınıfının siyasal mücadelesinin gelişiminin *kendiliğinden* iç içeliği

kabul ediliyorsa, o halde karşı olunan nedir? Komünistlerin, bu gerçeği teorik olarak soyutlayıp, devrimci iradeyle buluşturup, özel olarak örgütlemeye yönelmesi mi?

Kadın hareketinin bu “kendiliğinden” ilerleyişini, devrimci saflara kadının katılım ve özneleşmesindeki “kendiliğinden yükselişi” görmekte, tanımlamakta, varlığını teslim

Mümkün olan en geniş kadın kesimini, devrimci bir kadın özgürlük programı etrafında birleştirmek, bu kesimlerin örgütlü temsilcileriyle bu programı güncel taktikler bazında güçlendirmek üzere ittifaklar yapmak, sınıf mücadelesini büyütür, geliştirir.

etmekte en ufak bir marifet yoktur. Üretimin toplumsal karakteri ile mülkiyetin özel karakteri arasındaki çelişki, *yani kapitalizmin temel çelişkisi, toplumsal cinsiyet ayrımı üzerinde de işliyor*. Burjuvazi, erkek egemen gericiliğe ne kadar ihtiyaç duyuyor ve onun ideolojik aygıtlarını ve zor araçlarını destekliyor, güçlendiriyorsa, kadını iki sömürü kanalı ekseninde, işgücü ve beden sömürüsü temelinde, sürekli artan, kiteselleşen tarzda, sokağa, evin dışına, toplumsal yaşam içine çekerek, erkek egemenliğinin yıkılışı koşullarını da o kadar güçlendiriyor.

Bu basit gerçeğin sonuçlarını, sadece marksist leninistler değil, tüm akım ve kurumlarıyla burjuvazi de görüyor. Burjuva partilerin kadınlar arasında kadrolaşmaya ve kitleselleşmeye artan yönelimleri, büyük şirketlerin, tekellerin yönetiminde kadın kotası tartışmaları, ekonomik ve siyasal kurumlarının vitrininde giderek daha fazla kadın konumlandırılmaları, bunların hepsi, bu toplumsal dinamiği düzen içine emme arayışlarıdır. Bu gerçek karşısında devrimci tutum, gerçeğin bilgisini zoraki olarak ve “donmuş” tarzda kabul etmek değil, bu toplumsal dinamiği düzen karşısında saflaştıracak programı, stratejiyi ve örgütsel araçları kurmak, günlük siyaseti, taktikleri bu temelde düzenlemektir.

“Cins bilincinin sınıf bilincini belirsizleştirdiği” tezi, gerçeğin tarifi ve kabulünden de fazla, işte bu devrimci tutumun belirlenmesinde bari kat oluyor.

Lenin, proletaryanın öncü misyonunu tartışırken diyor ki:

“Çünkü kendimizi, “öncü”, ileri birlik olarak adlandırmamız yetmez, öyle davranmalıyız ki bütün öteki birlikler bizim başta yürüdüğümüzü anlasınlar ve bunu kabul etmek zorunda kalsınlar. Şimdi biz, okura şunu soruyoruz: “öteki birliklerin” temsilcileri, biz “öncü” olduğumuzu söylediğimiz zaman, sadece bu sözümüzle yetinecek kadar aptal mıdırlar?” (Lenin, Ne Yapmalı? - altını biz çizdik)

Proletaryanın, demokratik kadın hareketince öncü kabul edilebilmesi için, öncülüğünü, siyasal eylemiyle, bu hakların kazanılması için en ileri

mücadeleleri yürüterek kanıtlanması gerekmez mi? Peki bu eyleminde proletaryaya kim öncülük edecek? Onun cins bilinçli kadın temsilcileri değilse kim?

Komünistler Kiminle Uğraşmalı?

Cins bilinci ile sınıf bilinci arasında uzlaşmaz bir çelişki görenler, üstelik bu sanki bir siyasal partinin değil de, sadece kadınların çizgisiymiş gibi, kadın komünistlere, “bizimle uğraşacağınıza kapitalist düzenle, erkek egemen düzenle uğraşın” diye seslenirken, en yüksek adalet ölçütlerinin temsilciliğini yapmakta olduklarına, en ileri, en katıksız ML duruşu sergilediklerine emindirler. Ama bu, egemen uluslara, mezheplere, sınıflara özgü bilindik egemen kibrinin ezen cinsteki türevidir sadece!

Anlaşılamayan şu: tam da erkek egemen kapitalist düzenle uğraştığımız için, bu yaklaşımları es geçemeyiz. Çünkü bunlar erkek egemen kapitalist düzenle *uzlaştırıcı* yaklaşımlardır ve ileri bir sınıf bilincini değil, geri bir sınıf bilincini temsil ediyor. Çünkü proletaryanın, *düzenin ideolojisiyle, ayrıcalıklarıyla bulanıklaşmış bir bilinç içinde olmasına izin veremeyiz*. Çünkü biz kadın, erkek ve lgbti proleterlere, erkek egemen kapitalist düzenin, özel mülkiyet düzeninin tüm ayrıcalıklarını reddederek, erkek egemen kapitalist sömürünün ve baskının tüm biçimleriyle mücadele ederek, toplumsal mücadelede önderleşmesini öğütüyoruz ve bu nedenle, sınıf bilincini kendiliğinden bilinç derekesine, ekonomik talepli günlük mücadele-

ler derekesine indirgeyen yaklaşımlarla uğraşmak zorundayız.

Yıllarca, Engels'in mirası, Zetkin'in komünist harekete kazandırdıkları bundan ibaret olduğu için değil, üretici biçimde bunları sahiplenemediğimiz için, "kadın-erkek el ele" düzleminde takılıp kalan, sınırlı bir teorik, örgütsel, siyasal ilerleme gösteren komünist hareket içinde bu tipten bir karşı karşıya geliş, özellikle komünist erkekler için "yeni bir durum" olarak şaşırtıcı ve kızdırıcı olabiliyor.

Ama doğrusu bu karşı karşıya geliş, komünist kadın için değil, esasen komünist erkek için yenidir! Yoksa komünist kadın, kendi gelişiminin ve eyleminin her durağında erkek egemenliğinin sınırlarıyla zaten çarpışma halindedir. Yani "cins bilinci" kavram ve yaklaşımıyla kadın ve erkek proleter, kadın ve erkek komünist karşısında bir cins ayrımı, karşıtlığı inşa ve icat etmek sözkonusu değildir! Sözü edilen, *varolan* ve sosyalizm mücadelesinin *aleyhine* işlemekte olan bir maddi gerçeği, bir nesnel çelişkiyi, bilinç ve iradeyle sosyalizmin *lehine* çevirmektir! Sözü edilen, kadının bütün ağırlığıyla zaten gördüğü, yaşadığı, hissettiği gerçeği, bu durumdan ayrıcalık temelinde etkilenen erkeğe göstermektir! Sözü edilen, kadını, birey olarak ve pek çok durumda neyle savaştığını bilmeksizin yürüttüğü bu mücadelede bilinçli kılmak ve ona kolektif mücadele alanı açmaktır!

Ve elbette bundan da ilerisidir: kadının, daha devrimci bir toplumsal dinamik ve devrimci özne olduğunun kabulü, bilinci ve eylemidir!

Ancak, bütün bu cins bilinci-kadın devrimi anlayışı ve pratiğinin *asıl* hedefi hiç de devrimci erkek, komünist erkek değildir! Komünist erkek, kendi devrimci dönüşüm eyleminin zayıflığı, marksist kadın devrimi çizgisinin kavranması ve uygulanmasındaki ilgisizlik ve yetmezlikleri nedeniyle kendisini hedef haline getirmektedir. Bu haliyle bile, kadın devrimi siyasal hattında ideo-

Erkek proleter bakımından, özel mülkiyet düzeninin herhangi bir ayrıcalığının kabulü, erkek egemen kapitalist düzenin herhangi bir "nimetine" tenezzül etme hali, onun sınıf bilincinin geriliğine mi, ileriliğine mi delalettir? Bilinci ayrıcalıkla çarpılmış proleterin, sınıf bilinci geri midir yoksa ileri mi?

lojik mücadelenin merkezinde değil, kıyısında durmaktadır. "Asıl kiminle" uğraşılması gerektiği yönündeki tartışmalar, *erkeğin, egemenlik kültürüne göre şekillenmiş düşüniş ve duygulanış tarzı nedeniyle* her konuda kendini merkeze yerleştirmeye pek eğilimli olmasından kaynaklanır. Yoksa, komünistler bakımından bütün bu siyasal program ve eylemin "asıl" hedefi, kadınları, hem de en başta işçi ve emekçi kesimlerden

kadınları devrime kazanmak, devrimi de kadınlara kazanmak ve yeni toplumun nihai zaferine öncülük etmektir. Bu konuda komünist erkekler, pek alışkın olmadıkları bir şey yapmalı, kadınların bir eyleminin merkezi değil, ayrıntısı olduklarını, bu kadarının da hem bireysel, hem de kolektif olarak cins ayrıcalıklarından vazgeçme ve cinsini vazgeçirme eylemindeki kendi zayıflıklarından kaynaklandığını kavrama sorumluluğunu göstermelidirler.

Sosyalizmin Pratik Deneylerinin Öğrettiği

Bu “sınıf bilinci” kavrayışı, komünistlerin erkek egemen kapitalist düzene karşı mücadelesini sınırlayacağı kadar, sosyalist toplumun inşası için de gerçek bir görüş açısı darlığına dönüşür.

Cins bilinci, kadının kolektif özneleşme, kolektif toplumsal dinamik olma, kolektif örgütlenmesinin dayanağı, ideolojik zemini olarak, sosyalist toplumun inşasının da *güvencesidir*. Kadın özgürleşmesi ve toplumsal cinsiyet ayrımının son bulması, sosyalizmin inşası ve komünist topluma ulaşılmasında temel önemdedir. Sosyalist toplum, salt köy-kent, kafa emeği-kol emeği karşıtlıklarını değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet çelişmesini, cinsiyetçiliğin tüm görünümünü de ortadan kaldırabildiği ölçüde komünizm doğru gelişebilir.

Erkek egemenliği, bütün sınıflı toplumsal düzenlerle iç içe geçerek, binlerce yıl toplumun düşünüş tarzını, kültürünü, geleneklerini, zihniyet ve duygularını şekillendirerek ken-

dini üretmiş, adeta “tanrı vergisi” bir görünüm kazanmıştır. Kapitalist toplum bunun son halkasıdır. O nedenle de, mesele basitçe üretim araçları karşısındaki konumun değişmesiyle ortadan kaldırılamayacak kadar köklüdür. Yeni insanın, yeni bir dilde düşünen, yeni bir kalp kazanmış insanın, düşünüş tarzı, kültürü, gelenekleri, zihniyeti, duyguları bu temelde şekillenen insanın “tipik” hale gelmesini gerektirir. Bir başka ifadeyle, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması, yalnızca, cins ayrımlarını ortadan kaldıracak bir toplumsal dönüşümün ön koşullarını ortaya çıkarır, sorunu kendiliğinden veya otomatik olarak çözemez. Kararnameler, yasalar, bu değişimi gerçekleştirmeye yetmez. Erkek egemenliğinin toplumsal şekillenme üzerindeki tüm yansımaları, bu değişime direnç oluşturmaya devam eder.

Cins ayrımlarının nesnel temeli de sosyalizmde tam olarak ortadan kalkmaz. Yeni toplum, birincisi, sosyal yeniden üretimi kapsamındaki, ev işleri ve çocuk bakımı toplumsallaştıracak, ikincisi, kişisel tüketim maddeleri üzerindeki özel mülkiyeti, dolayısıyla aile eksenli kişisel birikimin temellerini ortadan kaldıracak üretkenlik düzeyine ulaşmadığı sürece, aile ve miras hukuku ve bu temelde de kadının ikinci cins olarak konumlandığı toplumsal cins ayrımı sürer.

Yeni toplumun inşa sorunlarının hiç bir boyutu, kendiliğinden bir iktisadi gelişim temelinde ele alınamaz. Sadece altyapıya değil, üst-yapıya, politik kurumlara müdahale

ve kadın katılımı, sosyalizmin bu yönde ilerlemesi için zorunludur. Evet, ev işleri ve çocuk bakımının tümüyle toplumsallaşması için belli bir üretkenlik düzeyi gerekir, ama bu toplumsallaşma yolunun açılması ve geliştirilmesi, bu üretkenlik düzeyine ulaşmada kadınların kazanılması, ancak kadın cinsin önderliğinde gelişebilir, güvencelenebilir.

Aksi takdirde, kişisel birikimin, cinsiyetçi işbölümünün ve ailenin sürmesi, sadece kadınlar için değil, sosyalist toplumun bütünü için bir handikapa, geriletici etmene, engele dönüşür. Erkeklik alışkanlık ve kültürü, ekonomide, politikada ve toplum örgütlenişinde sosyalizmi istikrarsızlaştıran bir faktör olur.

Sosyalizmin ekonomik temeli bakımından da kadın özgürleşmesi zorunludur. *Sosyalizmin üretici güçlerinin tam olarak gelişebilmesi, kadın emeğinin de gerçek anlamda özgürleşebilmesi ile mümkündür.* Bu, kadının toplumsal üretime, toplumsal yaşama tam katılımı demektir. “Üretici güçlerin gelişimi ile üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin” ortadan kaldırılmasının temel unsurlarından biri de budur.

Lenin, 1919’da Moskova Şehri Partisiz Kadın İşçilerinin IV. Konferansında yaptığı konuşmada, Ekim Devrimi’nin yasalar önünde kadın-erkek eşitliğini hemen ve derhal sağlayışının devrimci önemini vurguladıktan sonra şöyle seslenir kadınlara:

“Kadın ev ekonomisinde sömürüldükçe, durumu her zaman sıkıntılı kalır. (...) Şimdi zemini sosyalist kuruluş için düzenlemeye ciddi olarak hazırlanıyoruz; ama sosyalist

toplumun gerçek kuruluşu, ancak kadının tam hak eşitliğini sağladığımız zaman ve onunla birlikte bu köreltici, üretken olmayan küçük-işten kurtulan kadın yeni işe geçince başlayacaktır. Bu, bizim, yıllar, uzun yıllar yapacağımız bir iştir. (...) Ve bütün bu düzenlemelerin yapılması özellikle kadınların üstesinden gelmeleri gereken bir iştir. (...) İşçinin özgürleşmesi, işçinin kendi eseri olmalıdır diyoruz; bunun gibi, kadın işçilerin kurtuluşu da, kadın işçilerin kendi eseri olmalıdır. Böyle düzenlemelerin yapılmasıyla kadın işçilerin kendileri ilgilenmelidir, ve bu etkinlik kadının toplumdaki konumundan tümüyle başka bir konuma yükselmesine yol açacaktır.”

Marksist leninist komünistlerin cins bilinci-kadın devrimi ekseninde kadın örgütlenmesi ve siyasallaşması çizgisi, Lenin’in sözlerinin mantıksal sonucundan başka bir şey değildir. Sovyet deneyinde bu fikir ve ihtiyaç, örgütsel ve siyasal önderlik, örgüt, teorik yaklaşım ve siyasal pratik bakımından yetkin bir karşılık bulamamış ve nihayetinde, Sovyet devrimi, kadın gücünü kolektif biçimde örgütlemenin araçlarını, gereken nicelik ve nitelikte oluşturamadığı için, ulaştığı çitayı koruyamamıştır.

Marks ve Engels’in, paylaştıklarını vurguladıkları, ütopyik sosyalist Fourier’in, “bir tarihsel çağın değişimi, her zaman, kadınların özgürlüğe doğru ilerleme oranıyla belirlenir; çünkü burada, kadının erkekle, zayıfın kuvvetliyle ilişkisinde, insani doğanın kabalığa karşı yengisi en açık biçimde görünür. Kadının kur-

tuluş derecesi, genel kurtuluşun doğal ölçüsüdür” saptaması, sadece Sovyet deneyiyle değil, bugün süregiden devrimci mücadelelerle de kanıtlanmıştır.

Proletaryanın, demokratik kadın hareketince öncü kabul edilebilmesi için, öncülüğünü, siyasal eylemiyle, bu hakların kazanılması için en ileri mücadeleleri yürüterek kanıtlanması gerekmez mi? Peki bu eyleminde proletaryaya kim öncülük edecek? Onun cins bilinçli kadın temsilcileri değilse kim?

Nepal’de devrimci silahlı savaşım döneminde kadının toplumsal durumundaki değişimin en önemli göstergesi olarak, gerillada kadın oranının yüzde 40’a ulaşmasına rağmen, konu kaba eşitlikçilik düzeyinde kavrandığı, parti saflarında toplumsal cinsiyet ayrımının otomatikman sınıflandığı ve erkek egemen zihniyetin hiç bir yaşam zeminin olmadığı varsayıldığı, niceliği niteliğe dönüşürecek bir komutanlaşma anlayışına ve düzeyine erişilmediği, mesele bu tarzda ele alınmadığı için, barış sürecinin sadece ilk iki yılında, aile ve geleneklerle uzlaş temelinde kadın katılımı yüzde 12’ye gerileyivermiştir! Gerilla güçlerinin toplam

sayısı düşerken, eve en önce dönen kadınlar olmuştur! Kadınların, cins olarak bilinçsizliğinin, örgüt içinde örgütsüzlüğünün, bu tabloya en ufak bir direnç oluşturmamalarında nasıl bir paya sahip olduğunu kestirmek zor değil. Örgütsüz olan, hızlı tasfiye olur.

Filistin’de kadın doğurganlığının rolü üzerine çokça söz tüketildi. İsrail’in soykırımcı savaşı, buna karşı bir nüfus politikasını zorunlu kılan maddi gerçeklik, en asgari düzeyde dahi cins bilinci temelinde yönetilememiştir. Evet soyun devamı zorunludur, dahası savaşın temel bir koşulu ve hatta bir biçimidir. Ama, toplumsal işbölümünü değiştirecek hiçbir özel devrimci politika geliştirilmeksizin, “doğal” sayılan geleneksel toplumsal işbölümü temelinde sürdürülmüştür. Bunun sonuçları sadece kadın için mi ağır olmuştur? Hayır, Filistinli savaşçı tipinin bu toplumsal işbölümü içinde, geçindirecek aileleri olan erkekler olarak şekillenmesi, savaşçıların yüksek kararlılığına, kendilerinin ve ailelerinin olağanüstü fedakarlık düzeyine rağmen, nesnel olarak, bir nevi ücretli askerlik sistemini ortaya çıkarmış; bu, Filistinli örgütlerin Arap devletleriyle ilişkisini dahi etkilediği ve geri tutumlara kapı araladığı gibi, politik İslamcı gericiliğin önünde ideolojik bir alternatif yaratılamamasının etkenlerinden biri olmuştur.

Kürt kadın hareketi örneğinde de benzer dönemler çokça mevcuttur. PKK tarihinin başından beri hemen hemen her tasfiyecilik dalgasının aynı zamanda ya da esasen kadın özgürlük sorunu etrafında geliştiği-

ni rahatlıkla söyleyebiliriz. “Sosyal reform”, “evlilik serbestisi” gibi söylemler ekseninde gelişen Amerikancı tasfiye planı bunun en bariz örneklerinden biridir. Buradan bir çıkışın hem Kürt kadın hareketi, hem de PKK-KCK önderliği bakımından geliştirilebilmesini mümkün kılanın, kadının örgütlenme düzeyi olduğu çok açıktır. Oysaki Kürdistan da verili toplumsal maddi gerçekliği itibarıyla, devrimci öznesinin toplumdaki erkek egemenliği karşısında irade kırılmasına uğramasına pekala müsaittir, ancak örgütlü, kolektif bir kadın iradesine dayanılarak bu sorunlar aşılabilemiştir!

Lenin, Ekim Devrimi'nin kazanımlarını özetlerken şöyle diyor:

“Bolşevik, sovyetik devrim, kadının ezilmesinin ve eşitsizliğinin köklerine baltayı öyle derinlemesine vurdu ki, şimdiye kadar yeryüzünde hiçbir parti ve hiçbir devrim bunu göze almamıştı. Bizde, Sovyet Rusya'da, kadın ile erkek arasındaki yasal eşitsizlikten de hiçbir iz kalmadı. Evlilik ve aile hukukundaki özel-

likle alçakça, genel, ikiyüzlü eşitsizlik, çocukla ilişkili eşitsizlik, sovyet iktidarı ile baştan sona ortadan kaldırıldı.” (6 Aralık 1920, Tüm Rusya Sovyetler Konferansı'na selamlama - altını biz çizdik)

Lenin'in bu sözlerindeki, marksizm leninizmin devrimci özünü ve bunun kadın özgürlük mücadelesine nasıl yansımaları gerektiğini berrakça anlatan **“göze almamıştı”** vurgusuna dikkat çekmek isteriz.

Sovyet iktidarı hemen ve derhal, Sovyet Rusya'nın devraldığı toplumsal gelişim düzeyinden daha ileri bir düzeyde olan burjuva ülkelerde dahi yaşanmayan biçimde, kadınların yasa önünde tam hak eşitliğini kabul etti. Bu çok büyük bir siyasal cesaret ve çok büyük bir devrimci eylemdi! Siz kırılğan bir iktidarı alacaksınız, asla denenmemiş olan sosyalizmin ilk somut uygulaması görevi sırtınızda olacak, üstelik bunu sosyalizmin maddi koşulları bakımından elverişsizlikleri olan bir ülkede yapacaksınız ve o iktidarı, erkek egemenliğinin, alışkanlıklarla

tahkim olmuş güvenli limanına değil, kadın özgürleşmesinin “soyut potansiyeline” dayandıracaksınız. Bunun “sınıf bilincini bulandıracacağı” ya da “sınıfın kazanımlarını şimdilik tehlikeye düşürebileceği” gibi erkek egemen kültür ve zihniyetle bağlı kaygılardan da fersah fersah uzak duracaksınız!

Sosyalist toplum, salt köy-kent, kafa emeği-kol emeği karşıtlıklarını değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet çelişkisini, cinsiyetçiliğin tüm görünüşlerini de ortadan kaldırdığı ölçüde komünizme doğru gelişebilir.

Bir de bugün, “sınıfın dikkatini dağıtmamak”, “toplumun hassasiyetlerini dikkate almak” gibi kaygılarla, erkek egemen ahlakçılığın, geleneklerin vb geriletilmesi görevini, bu ilerici bayrağını, ilerici misyonunu tamamen tükettiğini bildiğimiz burjuvaziye, onun toplumu çözülmeye uğratma gücüne havale eden yaklaşımları koyalım yanına. Kadın özgürlüğünün, aile, evlilik, boşanma, giyim kuşam, cinsellik gibi sayısız alanında toplumun gerilikleriyle uzlaşıp, ancak feminist hareketin mücadelesi ya da bizzat yıkıcı, çözücü, mülksüzleştirici kentleşme süreçlerinin kendiliğinden etkisi, başka türlü bir hareketi meşrulaştırdığı zaman

adım atmaya razı olan yaklaşımları koyalım. Feminizmle mücadele etme iddiasındayken nesnel olarak feminizmin öncülüğünü, burjuva sınıfa karşı en katıksız sınıf bilincini yükseltme iddiasındayken nesnel olarak burjuvazinin öncülüğünü kabul eden bu yaklaşımları koyalım.

Ekim devrimi, o günün kadın özgürlük mücadelesinin bütün temel sorunlarına hemen ve cesaretle yanıt vermişti: yasal haklar, ev işlerinin toplumsallaştırılması ve kadının siyasal-toplumsal yaşama çekilmesi.

Lenin’in sözlerini tekrar etmekle ve o günkü koşullarda atılmış adımları hatırlatmakla, günün devrimci önderlik görevlerinin çözülemeyeceği kuşkusuzdur. Yapılması gereken Leninistçe düşünmeyi, hareket etmeyi başarmaktır. Bu, günümüzdeki kadın özgürlük mücadelesinin bütün temel sorunlarını sahiplenmekten, gündemleştirmekten, politik öncüsü olarak mevzilenmekten başka biçimde gerçekleştirilebilir mi?

Devrimci Teori Ve Eylemi Geliştirme Hakkı Ve Görevi

Komünist hareket, toplumsal cinsiyet konusunda, esasen, Engels’in teorik mirasıyla Ekim Devrimi’nin pratik mirasını tüketmekle yetindi, bunların üzerine çok az şey koyabildi. Öyle ki, alan, teorik, ideolojik canlılık ve etki açısından feminizme terkedildi. Günün ortaya çıkardığı sorunların somut biçimde tartışılması yerine, geçmişe (alıntıcılık, aktarmacılık) veya geleceğe (sosyalizmde çözülecek) darlığına, üretimsizliğine hapsoldü. Clara Zetkin ve Lenin’in, Marks ve Engels’le ilişkilenişlerinden esinlenme başarısı dahi sergi-

lenemedi. Bugün marksist leninist komünistlerin kadın özgürlük mücadelesinde gerek teori, gerekse örgütsel ve siyasal pratik bakımdan sürekli bir gelişim, değişim ve yenilenme içinde oluşu, onun üstün yanlarından biridir.

Başka türlü bir gelişim yolu da olamaz komünistler için. Marks'ta esasen, bilimsel bilgiye dayanan fikir olan sosyalizm, Lenin'de gerçeğe dönüşmüş, somut uygulama temelinde yenilenmiş, güncellenmiş, serpilip gelişmiştir.

Sınıf mücadelesinin değişik biçimlerini algılayamayanların, marksist leninist yöntemi donuk kavrayanların Kürdistan'da nasıl bir duruma düştüğünü hepimiz biliyoruz. Ulusal mücadelenin Kürdistan'da sınıf mücadelesinin en keskin biçimi olduğunu kavrayamayanlar, bir toplumu altüst edecek gelişimi elde edemediler. Kürdistan'ın işçisi de, yoksul köylüsü de buradan saflaştı.

Cins bilinci de böylesi bir konudur ve *toplumsal cinsiyet ayrımına karşı mücadeleyi, sınıf mücadelesinin bir biçimi olarak* kavrayamayanlar, sınıf mücadelesinin büyük bir dinamizmine, alt üst edici gücüne sırtlarını dönmüş olurlar. Bu yalnızca politik

değil, ideolojik bir kayıp ve sınırlanmaya da yol açar.

Lenin, yukarıda çokça alıntılanan, ekonomistlerle sınıf bilinci üzerine tartışmada, "*bütün öteki sınıflar arasındaki çalışma, sınıf bakış açısından bir gerileme demek değil midir? Bu işi üzerimize alacaksak, hareketimizin sınıfsal niteliği nasıl belirecektir?*" diye soranlara, özetle şu basit ama berrak yanıtı veriyor: *bütün bu çalışmaları partimiz yürütecektir ve tutarlı bir sosyal-demokrat ruhla yürütecektir!* (Özet bize ait, Ne Yapmalı, Sol Yayınları, sf 103)

Biz de cins bilincine dair soruları, aynı gerçeği hatırlatarak yanıtlamak isteriz: *bütün bu çalışmayı, komünist parti ve komünist kadınlar yürütecektir ve komünist bir programla, kadın devrimi programıyla yürütecektir!*

Cins bilinci kavramı eksenindeki teorik ve siyasal çalışmayı geliştirenler, komünist parti ve komünist kadınlardır, marksist leninist kadınlardır, marksist leninist komünistlerin tarihini oluşturan çok çeşitli alanlardaki şanlı siyasal pratiğin örgütsel ve siyasal önderleri, örgütçüleri, yapıcıları, eylemcileridir.

Başka da bir güvencemiz yoktur.

